

Dronningens Vagtmester

Af
Carit Etlar

Indhold

Kapitel I	Et anvendt råd.....	5
Kapitel II	Til hest.....	15
Kapitel III	Moder og datter.....	25
Kapitel IV	Den hængtes familie.....	35
Kapitel V	Magisterens kiste.....	45
Kapitel VI	Brudens udstyr.....	57
Kapitel VII	Middel mod ulykken.....	71
Kapitel VIII	Søn og moder.....	85
Kapitel IX	Flugten.....	99
Kapitel X	Fangen.....	109
Kapitel XI	Dommen.....	121
Kapitel XII	Palle og Plus.....	133
Kapitel XIII	Mellem kammerater.....	143
Kapitel XIV	Et gæstebud.....	153
Kapitel XV	Til afsked.....	167
Kapitel XVI	Hønsedrengens bedrift.....	177
Kapitel XVII	Svends rejse.....	185
Kapitel XVIII	I løndom.....	201
Kapitel XIX	Trolovelse.....	214
Kapitel XX	Et udfald.....	221
Kapitel XXI	Slutning.....	233

Dronningens vagtmester
af
Carit Etlar

Et anvendt råd

Langs med Tryggevælde å strækker sig en bred mose, som i gamle dage var tilgroet med et tæt og frodigt krat af pile- og egebuske. Åen løber mod nord ud i Køge bugt og danner grænsen mellem Tryggevælde og Stevns herreder. Om vinteren sætter storm og højvande søen ind på landet, derved oversvømmes mosen og de nærmeste egne således, at disse udgør en temmelig dyb vandflade, hvorfra rør og sivbuske strækker deres nikkende toppe i vejret.

Længere oppe i landet fortsattes krattet i Frederik den Tredies tid hen imod Billesborg med en skov af risbøge og egetræer, igennem denne gik alfarvej en til Køge. En vandmølle lå dybt inde i skoven og omtrent i et bøsseskuds afstand herfra en forfalden, lille hytte, så fuldkomment skjult af træstammerne og krattet, at den først blev synlig i få skridts afstand.

Det var en eftermiddag i slutningen af september måned 1658, da to personer sad inde i hytten. Den ene var et fruentimmer, i dette øjeblik beskæftiget med at tilberede en ret mad ved bålet, som brændte på arnestedet. Hver gang flammerne steg i vejret, belyste de et magert og rynket ansigt, hvori en lav, tilbagegående pande, en kroget næse og tynde, sammenknebnede læber dannede et ubehageligt udtryk. Hendes øjne var dybtliggende, mørke og levende og beskyggedes halvt af stærke og grålige bryn. Det var Kulsoen med sit lumske, spottende og hadefulde ydre, men for øvrigt næsten ukendelig med den påklædning, hun i dag var iført. Hun bar en kostbar kjole af lyseblåt taft, besat med kniplinger og nedringet så dybt, at hendes rynkede hals og det øverste af brystet kom til syne. Hendes hovedpynt var af samme farve og efter den tids smag en sammensætning af fjer og bånd, mellem hvilke enkelte lokker af hvidgråt hår viste sig. Begge dele, kjolen og hårpynten, havde uden tvivl tidligere haft en skønnere, i det mindste fornemmere,

ejerinde. Hendes arme skjultes af et par langhandsker, hvis fingre hun for bekvemmelighedens skyld havde afklippet. Ærmerne på kjolen var opkiltrede for ikke at være til hinder, medens hun tilberedte maden.

Den anden person var Tam, Kulsoens forsagte og viljeløse ægtefælle. Han lå udstrakt på en bænk under vinduet med hovedet på en pakke sammenrullede klædningsstykker. Når Kulsoen et øjeblik forlod arnestedet, kastede ilden sit skær på flere blankt skurede tinkar og fade og på en galoneret herreklædning, som hang på den modsatte væg.

Uden for hytten havde en tæt og heftig regn vedvaret i de sidste timer. Løvet hvirvlede omkring mellem træerne, løsrevet af en af disse hyppige efterårsstorme, der raser heftigt i Stevns herred, idet de kommer ind fra havet uden at møde nogen modstand i det flade og bakkeløse land. Småfuglenes skrig nede fra mosen og den ensformige lyd af vandmøllens klapren hørtes gennem skoven i de enkelte mellemrum, stormen tog af. Et svagt og blegrødt lys, som viste sig på himlen mod vest, antydede, at solen var i begreb med at gå ned.

”Du kunne ellers nok rejse dig op og hente mig en armfuld tørv,” udbrød Kulsoen, efter at der længe havde fundet en uafbrudt tavshed sted i stuen. ”Jeg bringer alt til huset: god mad og skønne klæder, og du skal ikke så meget som give mig en håndsækning derved.”

”Ja, Gud nåde os for, hvad du bringer til huset!” sagde Tam. ”Det vil blive et kønt regnskab, når herskabet engang vender tilbage og finder skabe og kister tomme.”

”Står der måske skrevet på kisterne, hvem der har tømt dem?” spurgte konen hånligt. ”Det kan være os, det kan være vor nabo, det kan også være fjenden, hvem ved det? - Ak, lille Tam! Du er blevet gammel, men klogskaben er ikke kommet med de grå hår; dit hele liv er gået bort i armod og usselhed, og du tøver endda med at forandre det, når lejlig-

hed gives. Forrige vinter kæmpede du med Svend og dine kammerater. Gudbevares! I skulle jo værge for landet, hed det, I, som i fredstid ikke havde en plet at hælde jeres hoveder til. Hvad fik I for det, I tapre karle! mens I sultne og tiggefærdige drog omkring fra sted til sted? Hvem husker på, hvad I har bedrevet, hvem har budt jer tak derfor? Du kan endda lægge dine hænder sammen og prise din lykke, at du slap for at blive krøbling, som den lille Jens Jerntøje, der nu humper omkring på krykker og tigger sin føde for hvermands dør, eller at det gik dig som Abel, der efterlod sig kone og sin dreng i nød og usselhed.”

”De har gjort deres pligt,” svarede Tam. ”Vorherre råder for lykken.”

”Ja, det er en god snak,” råbte Kulsoen med en spottende latter. ”Vi råder selv for lykken, og et menneskes første pligt, tænker jeg, er at sørge for at opretholde livet; det har jeg måttet gøre for dig, mens du drog omkring og spillede krigsmand, jeg stakkels, foragtede kvinde, som slæber min alderdom hen til graven, jeg, som ikke blot tænkte på mig selv, men aldrig har glemt, at du er min kære mand.”

”Jeg har heller aldrig glemt det,” svarede Tam sørgmodigt, ”lige så lidt som den måde, hvorpå de tvang os til at leve sammen. - Lensmanden på Jungshoved stillede hver Mikkelsdag godsets ugifte karle og piger i to rækker og gik omkring og udpegede, hvem af dem der skulle have hinanden. De, som adlød, fik et lille hus på godset, et får og en kvie, de, som satte sig imod hans villie, joges bort eller solgtes til naboerne. Sådan fik vi to hinanden, og hvad der siden er sket, må du svare til; det ved Gud Fader, at jeg aldrig har lagt en sten i vejen for nogen, før jeg lærte dig at kende.”

”Hvad er da sket siden?” spurgte konen heftigt, idet hun trådte hen til ham og støttede begge sine hænder på bordet, ”og hvad har jeg rådet dig til, forsagt og vægelsindet som du er, andet end at nytte tiden og

gøre dig fri for den nød, du har været bundet til? - Det gælder om at gribe sin lykke.”

”Nej,” svarede Tam, ”sig, at det gælder om at stjæle, røve og plyndre, så nævner du tingen ved dens navn.”

”Godt! Lad det hedde således, hvad er det, vi agter at tage? En kærne fra en korndynge, til at stille vor hunger på, og fra hvem? Fra de fornemme herrer, fra disse adelsmænd, der sætter deres fod på vor nakke, der i fredens tid ville række op til himlen, men krøb sammen, da faren kom, og vovede ikke at værge for den jord, de fødtes på. Hvorfor tøvede de ikke og tog vare på deres gods, i stedet for at flygte ind til hovedstaden efter at have skjult deres kostbarheder i brønde og kældere?”

Kulsoen tav, som om hun ventede på svar, men Tam havde atter lagt sig tilbage på bænken. Da han indså, at hans grunde ikke kunne overbevise hende, hensank han i en stum grublen, medens hans ansigt antog det sædvanlige sløvhedsudtryk, således at konens forskende blik ikke kunne opdage, om hendes ord havde virket på ham eller ikke. Hun vedblev lidt efter:

”Ak, Tam! Hvis du havde mit sindelag, skulle det snart blive anderledes med os. Du behøver blot en dags klogskab for at bøde på et helt livs ufornuft. Folk taler så meget om, hvad der er rigtigt, men de handler gerne kun efter, hvad der er nyttigt. Lad os bære os ad på samme måde, lad os følge de stores eksempel og leve af de små. Se til Tyge Høeg, han forvalter andres ejendom således, at han vinder gods og guld derved. Tænk også på hans nåde, hr. Hannibal Sehested; det er min mand, han holder i dag med dansken, i går med svensken. Han forestår at slå sig igennem verden, skønt hans sabel aldrig har gjort anden fortræd end at støde folk på benene i de høje sale, han spadserede igennem. Derimod kan du og alle dine kammerater lade jer dræbe, når

I vil, men ingen vil lægge mærke dertil. De store smigrer vel Svend, giver ham kønne klæder og kalder ham kaptajn, å ja! så længe de bruger ham, men når arbejdet er endt, er tjenesten glemt, og folk holder ikke af at blive mindet om modtagne tjenester. Derfor skal du følge mit råd og lade dine kammerater fare, medens du arbejder med mig på vor velstand, for at vi to gamle stakler kan få os en sorgfri alderdom, så kan du siden tænke på din pligt og se at komme til at stå dig godt med himlen; jeg siger siden, for det at himlen, lille Tam, den er så langt, så langt fra jorden. - I morgen skal jeg sprætte nådigherrens galonerede kjole op og sy dig en helligdagsklædning af den.”

”Du kan spare dig ulejligheden, Boel! Jeg vil ikke gå klædt i dine tyvekoster.”

”Jeg har fundet et stykke dejligt pelsværk i fruens klædeskab,” vedblev hun uden at agte Tams ord, ”det vil jeg bruge til foer i den, for at dit gamle skind ikke skal fryse, når du går ud i den skarpe vinterkulde.”

”Du lover godt, Boel!” sagde Tam, ”og giver mig så gode råd, alligevel har du mangan gang ikke vidst at råde dig selv, og siden du taler om Svend Gjønge, så er han netop den mand, som har vidst at gøre alle dine opspind til intet, hver gang du prøvede noget mod ham. Jeg tænker, det volder sig deraf, at den sag, han siger god for, må være mere bevendt end din.”

”Lad os ikke tale om Svend Gjønge,” svarede Bodil heftigt. ”Å jo!” vedblev Tam, enten for at lede samtalen i en anden retning eller fordi han, behersket af Kulsoens overlegenhed, glædede sig over en lejlighed til at kunne ydmyge hende. ”Tænk også på Ib. Han har været din mester bestandig.”

”Kanske hidtil, men Ib og jeg træffes vel engang siden; vor regning er endnu ikke opgjort.”

”Hvis I træffes, vil han håne dig igen,” vedblev Tam spottende; ”han vil altid blive din overmand i list og kløgtige opspind, den karl.”

Den overbevisning, hvormed Tam talte, blev ikke uden virkning på Kulsoen, hendes ansigt rødmede, hendes tynde læber kneb sig fastere sammen.

”Og jeg siger dig,” svarede hun, ”at jeg vil møde Ib den dag, da han ikke skal være min mester, da vil jeg høre ham ydmygt klagende tigge om min hjælp, fordi jeg er den eneste, som kan hjælpe ham.”

.”Å, det siger du kun så,” sagde Tam.

”Jeg vil se ham drømme og håbe at have vundet alt og vågne med den vished at have mistet alt, hvad der er muligt for et menneske at miste.”

”Du raser.”

”Jeg vil se ham hævet på en plads, der er højere end kongens trone,” vedblev hun med stigende heftighed og funklende øjne, ”og derefter, styrtet i støvet, knæle og krybe for mine fødder. Alt dette skal ske, Tam! sandfærdigt, og du skal selv blive vidne dertil. Rejs dig og spis, maden er færdig, og lad så Ib være glemt, til tiden kommer.”

Kulsoen tog plads ved hans side på bænken. Måltidet blev fortæret i tavshed, Tam følte sig behersket af den trygge og uheldsspående mine, hvormed heksen havde forkyndt sin spådom. Regnen udenfor vedblev. Gennem de to små glasruder, der var indmuret i ydervæggen ved døren, forsvandt lyset efterhånden for den tiltagende skumring. Bålet slukkedes på ildstedet. Kulsoen og Tam talte ikke til hinanden. Begge syntes at være hensunkne i et mørkt grubleri. Pludselig blev denne uhyggelige tavshed afbrudt, idet Tam rejste sig, gik hen til døren og lyttede.

”Der kommer en rytter nede fra skovvejen,” hviskede han lidt efter.

”Se igennem ruden, hvad vej han drager,” svarede Kulsoen. ”Det er så mørkt udenfor, at man ikke kan skimte en håndsbred frem for sig, men jeg hører hesten stampe i jorden. Han holder stille.”

”Så er det vel Svend eller en anden af dine kammerater, der vil lokke dig ud på en ny fart. Giv til Gud, at der var skikket mig en bedre mand eller blot tildelt dig så megen forstand, at du kunne følge mine råd.”

”Spar hellere dine ønsker til siden,” hviskede Tam, ”hører du ikke, rytteren dunderer på døren. Tænd os en lyspind, at vi kan se, hvem vi har for os.”

Medens Kulsoen gik hen til skorstenen, åbnede Tam døren.

En høj skikkelse viste sig i åbningen, indhyllet i en mørk kappe. Kulsoen havde imidlertid fået lejlighed til at kaste et stort tørklæde over sig, som i det svage og viftende lys skjulte hendes silkekjole.

”Er Svend Gjønge til stede?” spurgte den fremmede.

”Han bor ikke her,” sagde Tam.

”Men her er en af hans bedste mænd til stede,” ytrede Kulsoen hurtigt. ”Vil I ikke træde indenfor, herre?”

”Jeg kan ikke slippe min hests tøjler,” svarede den fremmede. - ”Hører du til Svends folk?” spurgte han Tam.

”Ja, det ved himmerigs Gud!” tog Kulsoen atter til orde. ”I ser her den mand for eder, som lagde planen og så at sige udførte hele arbejdet med at bringe kongen de mange penge gennem svenskehæren, som I vel har hørt tale om, men han dur kun til at handle, ikke til at snakke, og derfor fik Svend lønnen for hans arbejde. Bedre går det ikke i denne verden.”

”Hvis så er,” svarede manden og fremtog et papir fra foret i sin kappe, ”så har jeg et brev, som jeg beder dig besørge til Svend, men sagen haster, du må ile dermed.”

”Svend skal få det endnu i aften,” forsikrede Tam.

”Og I kan lide på, at det skal blive godt besørget,” lagde Kulsoen til med et forekommende smil.

”Det gøres også nødvendigt,” vedblev den anden. ”Brevet indeholder ting af vigtighed og tåler ikke at komme i fremmede hænder. - Gud i vold, godtfolk herinde! - Vejen mod syd fører jo lige frem ad Valbygård til?”

”Ja, ganske vist, nådige herre! Lidt længere nede kommer I til vandmøllen, der bliver skoven lysere, så kan man ikke tage fejl” Den fremmede gik. Straks efter tilkendegav hurtige hovslag, at han havde forladt huset.

Da Kulsoen blev alene med Tam, kastede hun et nysgerrigt og spejdende blik på brevet, men dets dobbelte segl tilintetgjorde alle undersøgelser.

”Det rare brev!” udbrød hun endelig smilende, ”det gemmer bestemt en lykkelig tidende for os to, lille Tam!”

”For os?” gentog han.

”Ja, naturligvis. Manden sagde nok, at hemmeligheden ikke måtte komme i fremmede hænder, men han talte ikke om, at den tabte ved, at vi fik den at vide; derfor vil vi åbne seglene og kigge lidt deri før Svend.”

”Nu forstår jeg dig,” sagde Tam.

”Ikke sandt, min kære dreng!” svarede Kulsoen, som af Tams smil antog, at han delte hendes ønske. ”Du begynder nu at følge mine råd. Du skal se, hvor godt vi skal komme ud af det, vi vil dele vor lykke og være halvt om alt. Lad mig tage seglene fra papiret, Jeg er mere nem på fingrene end du.”

”Gå først hen og tænd os en lyspind, ” sagde Tam.

”Å ja, den kan også være god,” svarede hun og gik til skorstenen. I samme øjeblik tog Tam brevet, åbnede døren og forsvandt. Kulsoen udstødte et hvinende skrig.

”Tam!” råbte hun, ”hvor vil du hen?”

”Jeg vil følge dit råd,” svarede hans læspende stemme udenfor.

”Men brevet, brevet, min rare dreng! - Hvad mener du med mine råd?”

”Sagde du ikke nylig, at man tænker på det rette i denne verden, men vælger kun det nyttige?”

”Hvorfor fortæller du mig det nu?” spurgte hun ængstelig. ”Sagde du ikke også, at vi skulle være halvt om alt? - Derfor skal du tænke på det nyttige, imens jeg går min vej og handler efter, hvad der tykkes mig at være det rette.”

Efter disse ord forsvandt Tam i mørket og skoven, uden at Kulsoens bønner eller de rasende skrig, hun udstødte, var i stand til at bringe ham tilbage.

Til hest

Næste morgen red tre ryttere igennem skoven ved Spjellerup og fulgte stien langs med åen op imod herresædet Valbygård, eller det nuværende Juellinge. Enhver af rytterne var indhyllet i en lang kappe, der gjorde det umuligt at skelne den øvrige dragt. Han, som syntes at være den yngste, havde endogså slået kraven op omkring hovedet, således at det meste af hans ansigt blev skjult. De to andres åsyn viste derimod bekendte træk, det var Svend Gjønge og hans uadskillelige ledsager Ib. Solen kom frem over skoven, dens stråler spillede i de store og tunge vanddråber, som hang i græsstråene og på træernes gulbrune løv efter regnen den foregående nat. Der hvilede et udtryk af sørgmodig alvor over Svends åbne og mandige træk, medens han lod sine øjne svæve hen over egnen, der udbredte sig for ham, efterhånden som tågen sank, og skoven blev mere åben. I det klare sollys syntes landet at hvile i en uforstyrret og fredelig ro, det ulykkelige land, hvorfra dog fred og ro for længst var flygtet.

Ibs tanker lod derimod til at være af blidere natur, ligesom han i dette øjeblik næppe havde noget højere ønske end atter at kunne iføre sig den smukke vagtmesteruniform, som han havde været nødt til at ombytte med en bondekofte. Skovfuglene fløj sky og hurtigt hen over vejen, de tre ryttere havde længe fortsat deres ridt uden at tale. Dødens tavshed hvilede over alt, - dødens eller forventningens, som indtræder foran det kommende uvejr.

Karl Gustav, der straks efter under handlingerne i Roskilde indså, at han kunne have skaffet sig fordelagtigere betingelser ved freden, troede atter at burde friste krigens lykke. Den ottende august samme sommer landsatte han en arme i Korsør. Imidlertid ventede det sorgløse Danmark intet mindre end fornyelse af den sidste vinters optrin. Landet syntes at være uskikket til enhver ytring af modstand. Ved efterretning-

gen om svenskens komme flygtede adelen atter tilbage til hovedstaden og gav bolig og ejendom til pris for svenskehæren. Kornet stod endnu på marken, den begyndte høst standsede. Fjenderne strejfede omkring i små afdelinger for at inddrive brandskat og levnedsmidler, medens hovedarmeen begav sig op mod København.

Ved Køge traf de udsendte danske gesandter Karl Gustav, som lovede at forklare dem årsagen til sin genkomst, når han først havde erobret landet.

Dette overmodige svar vakte i hovedstaden på en gang den dybeste harme og den ubevidste og længe slumrende følelse af nationalitet. Hos enkelte og i begyndelsen var måske denne kærlighed til det truede fædreland begrænset af kærlighed til den truede eksistens, men ytringerne og følgerne var de samme.

Blandt alle hovedstadens beboere, adel, gejstlighed, borgere, soldater, flygtninge, som hver dag forøgedes, gaves der efter dette øjeblik ikke længere nogen adskillende kløft, ingen moralsk, materiel eller tilfældig overvægt. Adelsmanden arbejdede ved trællens side, eller, bedre sagt, der fandtes ikke længere trælle, ligeså lidt som der fandtes adelsmænd og privilegerede. Samme følelse lutrede og forædlede alle. Det var lighed uden tøjlesløshed, arbejde uden hvile, offer uden pral, som prydede denne selvfornægtelsens tid. De håbede, alle disse mennesker, de ville, og derfor kunne de også.

Da svenskekongen havde nået hovedstaden, blev han slået tilbage i gentagne og heftige udfald; han fandt volde, hvor han havde ventet en åben by, han fandt et folk, som dristigt og med hævet pande havde besluttet at kæmpe mod undergang og skændsel, hvor han havde ventet at finde ydmyge og bønfoldende. Han havde formodet, at hans nærværelse alene og den uafbrudte lykke, som hidtil syntes at være

knyttet til hans person, skulle kunne tilintetgøre et land og en nation. Han havde taget alt med i sin betragtning. Ulfeldts råd og meddelelser, landets underkuede tilstand, en opløst hær, en ødelagt flåde, den tidligere modløshed og rigsrådets redebonne eftergivelse; alt havde han beregnet og blot glemt dette stakkels folks nationalære og kærlighed til fædrelandet, denne vidunderlige følelse, der ligesom Holger Danske i det smukke sagn sover i slottets kælder, forvaret bag mure og jerndøre, uden at røbe noget livstegn eller uden at vækkes af sin søvn før i det øjeblik, nød og fare banker på døren.

Imidlertid opslog svenskekongen sin lejr i nærheden af København, forskansede og forstærkede sig, idet han efter Hannibal Sehesteds råd benyttede en list, der bragte Kronborgs lettroende befalingsmænd til at overgive ham fæstningen. Han forandrede nu sin første plan, at overrumple byen, til at belejre den og vedblev så vidt muligt at holde den indesluttet, ligesom de danske vedblev at forsvare sig og gjorde fjenden enhver fremgang stridig.

Dette drama var begyndt omtrent to måneder før den aften, vi gen fandt Tam og Kulsoen i skovhytten.

Altså red de tre mænd op igennem skoven og fortsatte deres vej i tavshed, til de kom forbi vandmøllen, hvorfra en sidevej fører over klinten. Her rettede den fremmede sig pludselig i vejret og så sig tilbage. Idet han hævede hovedet, kom et ungdommeligt ansigt til syne, med mørkebrune øjne, stærke og hvælvede bryn, kroget næse, en smal og skarptegnet mund, en bleg og sygelig eller i hvert fald meget sart hudfarve. Det hele udtryk syntes at vidne om megen godmodighed, men tillige om mangel på selvstændighed og bestemt villie.

På samme tid kom en mand gående inde fra sidevejen i skoven.

Han var klædt i en hvidgrå vadmelss kofte og bar en skovhuggerøkse

på skulderen.

Da Svend så manden, vendte han sin hest og red hen imod ham.

”Gud i vold, Jes!” udbrød han, ”du er kommet tidlig til skovs i dag.”

”Å ja!” svarede bonden, blinkede med øjnene, ”men jeg har dog truffet dem, der var oppe før mig. Nede fra Frørslev kommer en svensk afdeling ridende op igennem dalen. De har siddet og sviret i præstegården i nat og slået mandens husholderske fordærvet, formedelst hun ikke kunne skaffe dem så meget mjød og brændevin, som de forlangte. Hvis I rider til Lejrtofte, vil I møde dem.”

”Hvor mange var de i tallet?”

”Ti mand, men de fem vendte sig ad Lydersløv til og tog præstens karl med som vejviser.”

”Det er godt,” sagde Svend. ”Vi rider ikke til Lejrtofte, men hvis du vil træffe dine kammerater i aften, så samles de nede ved Klippinge banker i mørkningen. Gud i vold, skovhugger!”

Med disse ord red Svend videre.

”Et ord endnu,” tilføjede Ib. ”Når du kommer forbi mit hus herne, så gå indenfor, døren er kun haspet til; giv min ravn et stykke brød og luk den så ud af buret, jeg glemte ham i morges, da vi red bort.”

”Vi har altså udsigt til at møde svensken, før vi når Arnøje?” spurgte den fremmede lidt efter.

”Måske,” svarede Svend.

”Er I bange for det, junker Rud!” ytrede Ib, som længtes efter en samtale.

Junkeren tilkastede ham et målende og ringeagtende blik og svarede:

”Jeg er ikke bange for nogen.” Ib trak på skulderen.

”Kendte I også den mand, med hvem I talte?”

”Ja lidt!” svarede Svend smilende.

”Har I grund til at stole på hans udsagn, Svend skytte?”

”Ja, hvorfor ikke? Jeg stoler på alt, hvad folk fortæller.”

”Men hvor fører da den vej hen, som vi rider?”

”Naturligvis over til fru Elsebeth Buchwald i Arnøje,” svarede Svend. ”I aftes fik jeg brev om, at hun forlangte at tale med mig, og I nat kom I selv med bud derom.”

”Hvad min nærværelse angår,” svarede junkeren, ”så har jeg tilstrækkelig forklaret mig desangående. Jeg red fejl af vejen i mørket og kom til eders hus af en hændelse.”

”Ja, og denne hændelse er nu skyld i, at vi gør følgeskab tilbage, og I kan selv bevidne den nådige frue, hvor redebont jeg sørger for at opfylde hendes ønske.”

”Jeg synes blot ikke, at I vælger den heldigste måde at komme til fru, siden I og eders kammerat, den gode mand der, undervejs er udsat for at blive standsede af svensken.”

”Å hvad!” sagde Svend, ”de er jo kun fem mand stærke.”

”Ja, og vi er kun tre mand stærke,” svarede junkeren heftigt.

”Forskellen er altså ikke stor. I, junker Rud! frygter ikke nogen, det gør jeg heller ikke, og I skal se, at svensken lader sig tale tilrette.”

Svend red atter frem, Rud og Ib fulgte som før ved hinandens side.

”Forstod I, hvad han mente?” hviskede Ib med et betydningsfuldt nik, idet han drog en pistolkolbe frem af kofte. Junkerens øjenbryn trak sig sammen. ”Kaptajnen er en rasende slagsbroder, han har ikke sans for andet end pistolskud og dragne klinger.”

”Svend skytte betænker sig vel, før han griber til et så afsindigt middel.”

”Jeg tror rigtignok, at han allerede har betænkt det,” sagde Ib og skjulte igen pistolen. ”Men hvorfor fanden bliver I ellers ved at kalde

ham skytte?”

”Tjente han ikke i fjor som jæger hos fru Parsberg på Jungshoved?”

”Jo, men han tjente i år som høvedsmand for gjøngerne mod svensken; siden den tid kalder Hans Nåde kongen ham kaptajn, men mig kalder han vagtmester; jeg synes nok, at I kunne vænne eder til det samme.”

”I har altså været med i forrige krig?” spurgte Rud.

”Været med!” råbte Ib og tilkastede adelsmanden et blik, der røbede lige så megen harme som forundring over denne mærkværdige uvidenhed. - ”Hører du det, Svend? Den kleine junker spørger, om vi to har været med mod svensken. Det er ellers godt.”

”Ja, hvad ved jeg derom,” ytrede junkeren fornemt.

”Ak nej, I har ret, junker!” vedblev Ib, ”adelsmændene ved det ikke, de flygtede fra hus og hjem, så snart fjendens komme spurgtes, det var os, der blev tilbage og værnede om dem. Men svensken ved det, de store og de små, de satte en pris på Svends hoved, og jeg siger for sandhed, han gjaldt dem dengang mere end den første adelsmand i hele riget. I skal se, de kender ham vist igen, når vi ret nu mødes.”

Den sidste ytring lod til at fremkalde en besynderlig uro hos junker Rud, han holdt sin hest tilbage og så til siderne, derpå vendte han hovedet om mod Svend, men betænkte sig igen og red atter fremad i tavshed. Ibs øjne fulgte enhver af hans bevægelser. Han vedblev:

”Et ord i fortrolighed, hr. junker! Når vi nu møder svensken, og de skulle komme imod os med pallasken dragen, så ryk kappen til side og svøb den om venstre arm; man parerer et sabelhug og dækker sig godt på den måde. Hvis de derimod går os alvorligere på livet og lægger an med deres karabiner, så dæk eder bag hestens hals og giv den sporen, den vil stejle, og i værste tilfælde er det bedre, at skuddet træffer he-

sten end rytteren.”

”Min hr. vagtmester!” svarede Rud med sitrende læber og et udtryk, der syntes at modsige hans ord: ”Mænd af den familie, som jeg tilhører, har kun lært at bøje sig for Gud, men ikke for faren.”

”I kan da først sige det, når I har prøvet det,” ytrede Ib.

”Og I da?”

”Man vænner sig dertil,” svarede den sorgløse vagtmester. De tre mænd red nu atter nogen tid i tavshed ved hinandens side. Holger Rud lagde mærke til, at hans ledsagere efterhånden sagtnede deres hestes gang, medens de foroverbøjede og spejdende lyttede efter enhver bevægelse i nærheden. I øvrigt havde der ikke fundet nogen aftale sted imellem dem, enten måtte faren ikke være meget stor, eller, som Ib nylig sagde, man vænner sig dertil, så at de ikke troede, der behøvedes nogen bestemt plan for at afvende den.

Stien, de red ad, løb langs med åen. På den anden side indhegnede et temmelig højt stengærde Valbygårds skove. Herregårdens lyse mure begyndte allerede at blive synlige fra en baggrund af høje og knudrede egetræer, da de kom til en vej, hvorfra en bro gik over åen fra Tryggevælde herred i retning mod Store Heddinge.

Pludselig standsede Svend sin hest og udbrød dæmpet:

”Der har vi vore mænd.”

”Ja, ganske rigtigt,” svarede Ib, ”de er fem i tallet, og ret forude foran os kommer to til, det gør syv. Er det ikke rigtigt udregnet, junker?”

Rud så skaren komme frem på vejen; rytterne var indhyllede i store, mørkeblå kapper og nærmede sig, så snart de fik øje på de tre mænd, med høje og gentagne skrig.

Fra skovstien noget længere tilbage kom to ryttere, som besvarede deres kammeraters råb, gav hestene af sporen og ilede hurtigt fremad.

Man kunne derfor nogenlunde beregne, at begge afdelinger omtrent på samme tid måtte møde hinanden foran broen ved åen.

Ruds ansigt blev blegere, hans blik dvælede rådvildt og spørgende på begge gjøngerne. Svend lod til at overveje, medens vagtmesterens kolossale skikkelse hvilede så sorgløst og roligt på hesten, som om han befandt sig i den tryggeste sikkerhed. Sandsynligvis tænkte han ikke engang på, hvad der skulle foretages; efter hans begreb var det Svends sag at tænke, og det kom Ib ud på et, hvad enten de skulle slå sig igennem fjenden eller søge at undgå ham.

Medens de to gjønger blev holdende på stedet og overså egnen, lå der i deres rolige miner og i den stilhed, de iagttog, noget langt mere truende end i de svenskes vilde skrig.

”Husk nu på, hvad jeg har sagt,” udbrød endelig Ib, henvendt til Rud i den tidligere drillende tone, ”enten kappen over armen eller hovedet dukket ned til hestens manke. Så vidt jeg kan se, vil det især blive sabelhuggene, som I har at vogte jer for.”

Rud tilkastede ham et rasende blik. Med de øvrige ubehageligheder i hans stilling forenede sig i dette øjeblik den urolighed, hvori de fremrykkende fjenders bedøvende skrig bragte hans hest. Den støjede, prustede og rykkede tilbage. Rud sporede den og vendte den med et heftigt ryk om mod svenskerne, som havde nærmet sig i bøsseskuds afstand. I samme nu så gjøngerne ham bøje sig forover og hesten i strakt karriere fare hen ad stien imod dragonerne. Disse syntes at studse.

Junkerens kappe flagede omkring ham og skjulte hans bevægelser. Hesten vedblev sit løb og brød sig plads imellem dragonerne. Et øjeblik senere var Rud forsvundet bag et sving, som vejen gjorde ind mod skoven. På samme tid lagde Svend sin hånd på Ibs arm og udbrød:

”Vi må tilbage over broen på den anden side.”

”Ja, det kan måske være meget godt,” sagde Ib og vendte uden videre betænkning sin hest for at føre den ned til åen.

Over denne gik en smal træbro, hvis planker var så løse og skrøbelige, at de næppe syntes at kunne bære et menneske. Ib red dog uden videre betænkning over. Svend fulgte ham.

”Spring af,” sagde Svend, idet han tog hans hest i tøjlen, ”og kast en af de løse planker ud i åen. Jeg venter nede i krattet.”

Ib var allerede sprunget af hesten, før Svend fik udtalt, han krøb ud på broen, rev en af plankerne løs og lod den falde i vandet. De svenske havde nærmet sig i pistolskuds afstand. En af dem råbte til ham, at han skulle standse. Ib så op, lagde sig udstrakt hen over broen, hvorved hans legeme kom til at danne et mindre mål for fjendens skud, derpå lod han nok en planke følge efter den første.

To skud knaldede efter ham. Ib vedblev langsomt og behændigt at krybe bort fra broen og ind over mosen på den modsatte side. Her blev faren mindre, fordi græsset til dels skjulte ham. Da han endelig nåede de første buske af krattet, rejste han sig i sin fulde højde, udstødte en spottende latter ledsaget af en endnu mere forståelig og mere tirrende, men ubeskrivelig gebærde.

Derpå forsvandt han. De rådvilde dragoners trusler og skrig lød efter ham.

Moder og datter

Da gjøngerne befandt sig på hin side af broen, faldt det dem meget let at unddrage sig deres forfølgere, først på grund af disses ukendskab med vejen, dernæst fordi dragonerne, før de kunne nå over på den modsatte side, måtte gøre en temmelig betydelig omvej ned til vandmøllen, hvor den næste bro gik over åen. Uagtet dette forspring vovede Svend ikke straks at fortsætte rejsen til sit bestemte mål. Han viste denne dag en omhu for at vildlede sine fjender, en frygt for at bringe dem ned mod Arnøje, hvor fru Elsebeth boede, som i høj grad forundrede Ib. Imidlertid lod denne Svend råde, ytrede intet og lagde sig rolig og ligegyldigt til leje inde i skoven, til der blev givet tegn til at bryde op igen.

Det var først henad middag, at de nåede Arnøje, skønt stedet kun lå en halv fjerdingvej fra korsvejen, hvor de om morgenen var blevet standset.

Jo nærmere de kom landsbyen, desto synligere blev sporene af fjendens foregående besøg, nogle af bønderhusene lå nedbrændt siden forrige vinter, mørke ruiner af svedne og sprængte mure og forkullede bjælker, overgroet med ukrudt, ragede frem af tomterne. I døren på de øvrige hytter stirrede beboerne med mistænksomme og ængstelige blikke ud efter de to ryttere. Enhver fremmed var jo en fjende for disse ulykkelige, ifølge det sidste års sørgelige erfaringer.

Idet de red op til huset, som fru Elsebeth beboede i landsbyen, var Svend foran, Ib fulgte nogle skridt bagefter. Han gabede og vendte sig om til siderne. Han beregnede det kommende efter det foregående og fik ud, at denne dag ville blive yderst trættende og ensformig. Således nåede de hovedbygningen. Da Svend red ind igennem den lille alle af elmetræer, hvis gulbrune løv overalt bedækkede vejen, blev han pludselig standset ved at høre sit navn udtalt.

Oppe på et gærde, som løb inden for den ene side af alleen, så han

en ungdommelig skikkelse, som uden tvivl fra dette sted havde ventet hans komme, indhyllet fra hoved til fod i et stort tørklæde. Svend ledte hurtigt sin hest hen til gærdet, han genkendte den unge pige med det blide smil og store, mørkeblå øjne. Erindringen om dette lille, blege ansigt havde fulgt ham overalt, siden han så det første gang. Det øvede sit trylleri nu som før. Det var for Karen Kaas, at han bøjede sig dybt på hesten, medens en mørkere rødme syntes at farve hans solbrændte ansigt. Ib blev holdende stiv og ubevægelig i nogle skridts afstand.

”Guds fred, Svend Gjønge!” udbrød Karen, idet hun strakte sin hånd ud over gærdet mod ham. ”Jeg har stået og ventet på eder for at være den første til igen at takke for eders bistand sidst, og for på ny at anråbe den i dag.”

”Virkelig,” udbrød Svend, ”for så ringe en årsags skyld vil I gøre eders små fødder våde i det fugtige græs?”

”Jeg måtte tale med eder før min moder,” vedblev Karen hurtigt, ”jeg, som kender eder bedre end hun, og som endnu har en bøn at føje til den, hun vil gøre.”

Svend førte sin hest et skridt nærmere mod diget. Karen vedblev:

”I ved, Svend Gjønge, at min moder har lidt meget, siden sidst vi sås. De grusomme fjender har forjaget os og røvet alt, hvad de fandt. Ulykken gør os ikke mildere, Svend, den forhærder, og den har haft en sørgelig indflydelse på moder, bær derfor over med hende i dag, tilgiv, om hun ikke lader eder vederfares tilstrækkelig retfærdighed og glemmer noget af de hensyn, vi begge skylder.”

Svend smilte.

”Nej, afbryd mig ikke; hun vil måske befale, hvor hun næppe har ret til at bede, tænk da på mine bønner, vær skånsom og tilgiv. For en mand af eders tænkemåde troede jeg, at denne skånsel måtte være så

meget lettere, da I ved, at hele vor frelse alene beror på eder.”

”Ak, jomfru Karen!” svarede Svend, ”tænk ikke derpå. I dag, som sidst, vil jeg erindre, hvem fruene er, fordi jeg aldrig har glemt, hvem jeg selv er. - Ja vist! Det er vel hændt før, at de har fordret af mig, som næppe havde ret til at bede, men jeg er nu en gang vænnet dertil og regner det ikke så nøje.”

”Jeg vidste det nok,” ytrede Karen med et strålende og taknemmeligt blik. ”Jeg kunne jo umuligt tage fejl. Gud har ikke blot givet eder en helts egenskaber, men tillige en mands ædelmodighed.”

”En mands ædelmodighed?” gentog Gjøngehøvdingen med et ironisk smil.

”Nu ja, I har i det mindste lovet ikke at ville berøve mig troen herpå.”

”Og var da et sådant løfte nødvendigt?” sagde Svend. ”Kendte I eder ikke selv bedre? I behøvede jo blot at være til stede ved den samtale, som jeg nu skal føre med eders moder, så ville eders blik og eders smil lære mig, hvad jeg havde at gøre.”

I samme øjeblik kom en bonde gående ned igennem alleen.

Ib støjede med sin hest. Karen trådte tilbage, men forinden rakte hun Svend sin hånd så langt frem over gærdet, at det lykkedes hans læber at berøre den yderste spids af hendes hvide fingre. Da bonden kom til stedet, red gjøngerne op mod gården.

Fru Elsebeth modtog Svend med en høflig hilsen, idet han trådte ind i stuen. Imidlertid viste hendes ansigt spor af den samme nedladende og fornemme mine, hvorom Svend bevarede en tidligere erindring. Holger Rud var til stede. Han fremstillede sig i en sort fløjlsvams med brede og udtungede manchetter, en pynt, der gjorde hans hvide hænder endnu mindre. Benklæderne var afstribede med sorte

silkebånd, hans mørke hår faldt i lokker ned over den udslåede halskrave. Til denne lille og spinkle herre, som støttede sig på en tynd og blåanløben stadskårde og forblev stiv og ubevægelig bag sin tantes stol, dannede Gjøngehøvdingens høje og mandige skikkelse en påfaldende modsætning.

Lidt efter Svends ankomst trådte Karen ind. Imidlertid sagde fru Elsebeth:

”I være mig velkommen, min gode mand! Vel bringer eders nærværelse mig bestandig fare, men også bestandig redning.”

”Fare i dag?” gentog Svend forundret.

”Nu ja, har ikke min søstersøn, junker Rud der, været udsat for at miste livet i dette frygtelige møde med fjenden?”

”Nådige frue!” svarede Svend med et smil, hvis rette betydning kun junkeren var i stand til at fatte. ”Hvis junker Rud har været i fare i dag, så har han vidst at redde sig ud af den og stået sig som en mand.”

Et taknemmeligt blik fra Rud mødte Svend, selv fru Elsebeth følte sig tilfreds på slægtskabets vegne. Svend vedblev:

”Mens jeg og min ledsager søgte vor redning ved at drage os tilbage fra fjenden, søgte junkeren sin ved at slå sig midt igennem dem.”

Den unge adelsmand følte sig så taknemmelig over denne ædelmodighed, at han et øjeblik trådte ud af sin rolle. Han greb Svends hånd og trykkede den med varme.

”I overdriver i sandhed min fortjeneste. Gjøngehøvding! Uden eders hjælp ville jeg ikke have formået noget.”

”Sig ikke det, min kære herre! Det hører jo navnet Rud til at trodse og besejre faren.”

”Ulykkeligvis trues vi i dette øjeblik af en endnu større fare,” ytrede fru Elsebeth, ”en fare, hvoraf alene eders kløgt og snildhed er i stand til

at frelse os, i det mindste efter min datters formening, og derfor sendte jeg bud ned efter eder.”

Hun standsede, som om hun ventede at høre en ytring af erkendtlighed for denne gunst. Svend tav.

”Da jeg i august måned ved svenskens uformodede tilbagekomst flygtede fra min svigerinde, fru Gyldenstjerne på Søholm, skjulte vi vore værdifuldeste smykker tillige med sølvtøjet og en ikke ubetydelig pengesum på gården. Det har ikke siden været os muligt at få det tilbage, medens faren for, at skjulestedet skal blive opdaget, daglig forøges med de hyppige gennemmarcher og indkvarteringer, som fjenden foretager overalt i egnen. Tror I eder i stand til at kunne frelse disse genstande og bringe os dem hertil?”

”Jeg vil forsøge det,” svarede Svend.

”Jeg nægter ikke, at det måske vil være forbunden med nogen fare,” vedblev fru, ”og hvad der endnu gør sagen vanskeligere er, at Søholm for øjeblikket holdes besat med en betydelig indkvartering af fjender.”

”Jeg ved det,” svarede Svend.

”Imidlertid indser I selv, hvor magtpåliggende det er mig at frelse denne skat, min hele velfærd beror så at sige på den.”

”Hvor har den nådige frue ladet den nedgrave?” spurgte Svend.

”I den store tårnhal mod vest, under stenfliserne foran kaminen. Jeg behøver formodentlig ikke at anbefale eder den størst mulige forsigtighed i alt, hvad I foretager, ligesom I naturligvis også i tilfælde af, at det skulle gøres fornødent at åbne kassen, må stå mig til ansvar for alt, hvad den indeholder.”

”Min nådige frue!” sagde Svend, ”I forhåner mig jo ved disse ord, jeg, der er villig til at tjene eder, og som kun viser mig her efter eders bøn og ønske.”

Karens øjne havde ufravendt og ængsteligt været hæftede på Svend under hele samtalen. Da hun efter fruens sidste bemærkning så den bleghed, som overførte ham, trådte hun hen til ham, lagde sin hånd på hans arm og udbrød med en blød og frygtsom stemme:

”Misforstå os ikke, moder mener kun, at gemmet tillige indeholder vore familiepapirer.”

”Min kære datter! Jeg mente kun, hvad jeg sagde, jeg formoder, at jeg er i stand til at gøre mig tilstrækkelig forståelig for manden uden din hjælp.”

Karen tav, tårerne sitrede i hendes øjne. Endskønt hun fra nu af ikke blandede sig i samtalen, udtrykte disse skønne øjne dog et så forståeligt sprog, så megen frygt, så megen opfordring til overbærelse, at Svend satte sig rolig ned og vedblev at stirre ubevægelig frem for sig, medens fru Elsebeth tilføjede:

”Jeg indser i sandhed heller ikke, at der skulle kunne ligge noget krænkende i, hvad jeg sagde; i så fald modbeviser min handling disse ord, idet jeg uforbeholdent vover at betro denne velfærdssag til en så fremmed person som eder.”

Svend fo’r sammen ved denne ytring, hans øjne mødte Karens, hun betragtede ham med sit bønligt blik, med dette blide smil, som om hun troede, at han skulle hente mod deraf til at tåle. Han svarede ikke, lagde blot hånden på sit hjerte for at dæmpe dets heftige slag, bøjede sig og vedblev at lytte.

Medens fru Elsebeth talte, blev døren åbnet og Ib trådte ind i værelset, uden at man syntes at lægge mærke dertil. Da Karen lidt efter så ham, rejste hun sig, gik hen til ham og udbrød:

”Men hvor bliver I dog af, vagtmester? Vi venter jo på at bevidne vor tak fra sidst.”

Ib vovede ikke at modtage den lille hånd, Karen Kaas rakte ham; hans høje skikkelse bevægede sig ubehjælpssom frem og tilbage under dybe og gentagne buk. Undselig og forlegen over den almindelige opmærksomhed, han i øjeblikket var genstand for, ilede han med lange og hurtige skridt over gulvet til Svend og udbrød:

”Kaptajn! Jeg venter på din befaling, enten vore heste skal forblive opsadrede, eller jeg skal føre dem ind i stalden?”

”Lad dem beholde tøjet på, Ib! Og giv dem et foder. Vi drager af sted igen i dag.”

Ib gik. Da han atter havde nået døren, vendte han sig med en dyb hilsen og slog fødderne sammen, således at hans vældige sporer klirrede. Derefter forsvandt han.

”Han kalder eder kaptajn,” sagde fru Elsebeth forundret. ”Når har I fået denne rang?”

”Jeg hørte den første gang, da det behagede Hans Majestæt at kalde mig således.”

”Hvilke fortjenester gav eder da adkomst til en så stor ære?”

”Jeg erindrer det min tro ikke mere, nådige frue!” svarede Svend smilende, ”måske har Hans Majestæt en bedre hukommelse.”

”Det turde alligevel være tvivlsomt, hvorvidt Hans Majestæt har ret til at bortgive denne rang uden adelens samtykke.”

”Nådige frue!” svarede Svend roligt, ”det er meget muligt, at adelen i dette land er fornemmere og mægtigere end kongen, jeg skal ikke kunne sige det, men til gengæld derfor er kongen i det mindste klogere end adelen.”

”Klogere?”

”Ja, siden kongen søger at belønne den, af hvem han venter sig tjenester.”

”Det er godt sagt, min herre kaptajn!” ytrede Rud, der ikke fandt Gjøngehøvdingens debut så uheldig af en borgerligs at være. ”Men hvorfor har I besluttet at rejse straks? Min nådige fru moster har ønsket, at I skulle tilbringe denne eftermiddag med os.”

”Nej! Lad mig hellere rejse.” svarede Svend. ”Jeg trænger til at begynde dette eventyr, til at møde faren, nu mere end før.”

”Men hvorfor?” gentog Karen bedende.

”Fordi jeg nu mere end før trænger til at hæve mig i min egen mening efter eders fru moders ydmygelser.”

Fru Elsebeth lod til at være i høj grad forundret over dette svar.

”Hvorledes er det dog muligt,” sagde hun, ”at I, hr. kaptajn, har kunnet finde ydmygelser i mine ord?”

”Det kommer deraf, at I, nådige frue, bedømmer min tænke måde efter de begreber, I har om min stand; men fordi man bærer en sort kofte, kan man gerne have et hvidt hjerte, som det hedder i ordsproget.”

”Det har været så langt fra mine tanker, at jeg tværtimod overvejer, hvilken belønning jeg helst skal tilbyde eder, når I vender lykkelig tilbage.”

Karens blik søgte atter Svends, denne gang smilede han roligt og svarede:

”Lad os ikke tænke derpå.”

”Og hvorfor ikke, min kære hr. kaptajn?”

”Af den grund, nådige frue, at man vel kan modtage en tjeneste som den, I forlanger, men man kan ikke betale den.”

”Måske dog!” svarede fru Elsebeth med et tillidsfuldt smil.

”Jeg er så heldig at have forbindelser ved hoffet, som vil kunne skaffe eder en endnu større rang, end I allerede besidder.”

”Jeg ønsker ingen rang; hvad jeg er, har jeg selv gjort mig til. Som

sagt, det er ikke med tanken om belønning, at jeg påtager mig eders ærinde.”

”Af hvilken grund da?”

”Det er min tro, fordi jeg ved, at I ikke vil få nogen anden til at udrrette det. Lev vel, nådige frue, hvis vi ses igen, bringer jeg eders ejendom med mig tilbage.”

”I går, kære kaptajn! Men vi må dog først lægge en grundig plan, hvorledes dette vovestykke bedst skal udføres.”

”Lad mig lægge planen, siden det bliver mig, der skal udføre den,” sagde Svend. ”Det forstår jeg mig på. Krigen har været mit håndværk, fra jeg var barn. Jeg har kæmpet med ulven og med bjørnen, så med svensken, så med hvem det kunne falde, til sidst endelig har jeg kæmpet med mig selv. Lev vel, nådige frue! I skal snart høre fra mig igen.”

”Lev vel!” sagde Karen med en bevæget og skælvende stemme, idet hun rejste sig og gik hen mod Svend. ”Tillad mig at bringe eder min og min moders tak for det, I står i begreb med at vove for os, mine tanker skal følge eder, og jeg vil bede Gud om held både for vor, jeg mener for min moders skyld, men frem for alt for eders egen.”

Hun bøjede sit yndige hoved, undselig over så megen dristighed og rødmøde, mens hun rakte ham begge sine små hænder.

Svend følte et svagt tryk af hendes bløde fingre mod sine læber, idet han bøjede sig ned og kyssede dem.

”Og jeg,” sagde fru Elsebeth, ”påtager mig at finde en belønning til eder, hvormed I nok skal blive tilfreds, når I vender tilbage.”

”O, min Gud!” svarede Svend med et henrykt blik, ”jeg har jo allerede modtaget alt, hvad jeg kunne ønske.” Efter disse ord forlod han værelset.

”Hvad mente han vel med sine ord?” spurgte fruene forundret. ”Han

mente uden tvivl, som han sagde før, at vi kunne modtage hans tjeneste, men ikke betale den,” svarede Karen, idet hun trådte hen til vinduet.

Aftensolen skinnede hen over elmetræerne, til afsked kærtegnende det pragtfulde løv med sine stråler og ligesom løvet og ethvert af livets flygtende goder skønnest i det øjeblik, da de truer med at forsvinde.

Karen lagde imidlertid ikke mærke til den smukke solnedgang, hun så efter rytteren, hvem et vist instinkt drev til at vende hovedet tilbage mod vinduerne, idet han red ud af porten.

Den hængtes familie

”Se, nu er jeg først i mit es!” sagde Ib, da de var kommet et stykke bort fra gården, og Svend havde underrettet ham om det forestående eventyr. ”Ved du hvad, lille Svend! Jeg vil hellere gå våbenløs mod to svenske, skønt jeg sætter dem over fire af de hvervede folk, end mod to sådanne fornemme fruer, der ikke hører til min religion. Ja, du tænker nu ikke som jeg,” vedblev han efter forgæves at have ventet på svar, ”men det kan også være det samme; den eneste grund, jeg har til at lide dem, er, at de jævnlige giver os noget at bestille.”

Svend vedblev at tie. Medens han red bort, overvejede han det optrin, han denne eftermiddag havde oplevet, det vil sige det, som han havde iagttaget hos Karen Kaas, hendes blik, den bløde, bævende vellyd i hendes stemme, afskeden, alt, kort sagt, hvad der angik hende, andet erindrede han ikke. Tanken herom fyldte hans bryst med lykke. Han følte, at han måtte vinde den kamp, der skulle begyndes, ikke blot lige over for Karen, men lige over for adelen. Det var måske hans livs lykkeligste time, endskønt tvivl og frygt stod ved siden af hans håb; men tvivlen tilintetgør ikke vore nydelser, og lykken i besiddelsen ender undertiden, hvor frygt for tabet ophører. Øjeblikket var Karens venlige smil, det forsikrede og forjættede, dette håndtryk, disse blide øjnes fortrolige dvælen, fremtiden derimod var afmagt, tilintetgørelse, skyer for den sol, der varmede hans hjerte. Men Svend tænkte ikke på fremtiden.

”Vi må bringe disse smykker og penge ud af fjendens vold,” sagde han til Ib, ”hvad det så end koster, vi må vove alt derfor, min kære broder! Ligesom forrige gang, vi må tænke og overveje, dernæst må vi bruge list og handle.”

”Det må vi,” svarede Ib. ”Og når vi så bringer dem tilbage -?” tilføjede han spørgende, med blikket ufravendt rettet mod Svend.

I dette spørgsmål lå større kløgt, end Svend hidtil havde anvendt i alle sine betragtninger. Det indeholdt tvivl om, at han selv efter et lykkeligt udfald ville være kommet et skridt fremad mod sine ønskers mål.

”Ja, du har ret, vagtmester!” sagde han med et suk, ”når vi har gjort det, så har vi handlet, som vi plejer, og raget kastanier ud af ilden for dem, hvis lige vi er for ringe til at være, medens dog deres velfærd ligger i vore hænder.”

Ib troede, at han burde udtrykke sig endnu mere uforbeholdent, derfor tilføjede han:

”Men når vi har opfyldt deres ønsker, vil de så opfylde dine ønsker?”

”Mine ønsker?” gentog Svend med et næsten ængsteligt blik til Ib. ”Hvad mener du?”

Ib så op i luften, men svarede ikke, og der fandt nu et øjeblik tavs-
hed sted, som afslørede Svend mere af hans eget indre, end hele det foregående optrin havde været i stand til. Ibs ord havde forjaget hans drømme og bragt kulde over alle disse henrivende skabninger af glø-
dende fantasi. Men følelserne trængtes kun tilbage for at give plads for en roligere eftertanke, mindre lykkelig uden tvivl, men nærmere virkeligheden, længere fra himlen, men derfor også nærmere jorden. Og som om han pludselig havde besluttet at hæve sig over dette kaos af modstridende tanker, der beherskede hans indre, rejste han sit bø-
jede hoved, hans mine og holdning antog igen det sædvanlige frejdige præg, idet han sagde:

”Nu vel, min broder! Lad os handle, som vi to plejer, lad os tjene dem som før og ikke spørge efter lønnen, fordi vi ved, vi ingen får.”

Efter at de to ryttere i omtrent en halv time havde fortsat deres rejse,

kom de til en stor skovstrækning, hvoraf man endnu ser ubetydelige rester i den triangel, som dannes mellem Gjørsløv, Klippinge og Råby. Ved indgangen til skoven mødte de en mand, som kom ud fra skovhegnet, og som efter at have kastet et blik på gjøngerne vedblev langsomt at følge grøftekantene. Idet rytterne kom forbi ham, hilste han og stod stille.

”Har du lyst til at ride et stykke vej?” spurgte Svend.

”Ja nok l” svarede manden, ”det er altid bedre at ride end at gå.”

”Så kan du tage min hest,” sagde Svend, medens han steg af og rakte manden tøjlerne.

”Du må gerne tage min med og sporerne oven i købet,” sagde Ib uden at have begrebet andet af det, han så Svend gøre, end at han måtte gøre det samme.

”Når du kommer til Råby, så sæt hestene ind i det første hus til venstre, jeg tænker ikke, at ejeren nægter dig herberge.”

”Det gør han næppe!” svarede manden, som allerede havde bestegt Svends hest.

”Når du får sørget godt for hestene, kan du skikke mandens søn op til Klippinge; der ligger nogle mænd mellem bakkerne, lad ham bringe dem bud om, at vi to har slået vort herberge op på Søholm slot.”

”For i nat?” spurgte manden.

”Lad os sige for i aften, siden det i disse tider stundom hændes, at den ene reder sengen, og den anden kommer til at ligge i den. Har du forstået mig?”

”Nøjagtigt!” svarede bonden med et betydningsfuldt nik. ”Så af sted med dig.”

”Knap din kofte bedre sammen over brystet, lille Ib!” sagde manden. ”Du taber ellers din lugtedåse.”

”Lugtedåse!” gentog Ib forundret.

”Ja, er det ingen lugtedåse, så er det skæftet af en pistol,” sagde manden, idet han satte hælene i hestens side og jog ind i skoven.

”Du har altså en plan færdig?” spurgte Ib, idet de gik fremad på vejen.

”Endnu ikke, men hvordan vi end lægger planen, så lader den sig næppe udføre til hest,” sagde Svend.

Ib svarede ikke, han skred frem med lange og drabelige skridt. Svend stod flere gange stille og lyttede, det forekom ham, som om han hørte skridt inde i skoven.

”Det er brokken,” sagde Ib, ”han lister om og søger efter brombær.”

Men Ib tog fejl, det var ikke brokken, der listede om efter brombær. Hvis det havde været tilstrækkelig lyst, ville de have set en sammenbøjet skikkelse, indsvøbt i en mørk kåbe, som i nogen frastand blev ved at følge dem forsigtig på hin side af gærdet inde i skoven, og som havde iagttaget alt, hvad der skete, endnu før de steg af hestene. Svend lod sig berolige med Ibs forklaring, og de vandrede videre. Et stykke længere inde i skoven betegnede en høj og hvidmalet pæl, at Søholms enemærker begyndte. Ejeren havde ladet sit navnetræk og våben male på pælen. Ved rygten om fjendens komme var han flygtet til København med sin familie. Fru Elsebeth vedblev derimod at bo på gården, indtil frygt for svensk indkvartering også fordrev hende, hvorefter hun flygtede ned til birkefogeden i Arnøje. Inden for skelpælen holdt en vogn forspændt med to stude, som en mand i dette øjeblik delte et stykke havrebrød imellem. På vognen stod en langagtig kiste af uhøvlede og slet sammenføjede brædder. Manden selv var efter sit udseende en bonde, hvis runde, udtryksløse ansigt og lysegule, tottede hår næsten skjultes af en svensk militærhue. Han sang af fuld hals, medens han

fodrede sine stude. Da han hørte Svend og Ib komme, vendte han sig om imod dem og vedblev derpå at synge.

”Gudsfred!” råbte Ib med en stemme, der overdøvede mandens skrål. ”Hvor ager du hen i aften?”

”Jeg skal op til herregården med denne ligkiste.”

”Er det en ligkiste?” gentog Svend.

”Ja, ikke af de bedste, men altid lige så god som han; der skal bruge den, siden han gik hen og tog sig selv af dage.”

”Hvem taler du om?”

”Om den tynde kapellan, som de kaldte for hr. Tange. Han kom nede fra Høfdingsgård for at hjælpe nådigherren med at skrive i bog og føre hans regnskaber, men det havde ingen art med ham, han sad hos kroværten og doblede fra morgen til aften; da han til sidst ikke ejede det, han kunne skjule sit legeme i, gik han hen og hængte sig nu nys forleden.”

”Hvoraf ved du, at han hængte sig?”

”Det har den svenske rytter sagt, som var ham behjælpelig dermed.”

”Ak, mand, hvad siger du der!” råbte Ib, idet han på samme tid brast i en lydelig gråd. ”Han, du taler så slet om, er min kødelige broder, den eneste, jeg havde tilbage.”

Disse ord ledsagedes af et skrål, endnu mere heftigt og vedvarende end det første.

”Herre jøsses!” sagde bonden i en beklagende tone, ”var det eders broder?”

”Ja, og der står hans fader, den værdige mand.”

”A nej da! Så skal I gode herrer vel op til gården?”

”Naturligvis,” svarede Svend, som straks gik ind på Ibs indfald, ”vi skal med til begravelsen.”

”Ja, jeg har nok hørt, at han skal jordes i aften,” sagde bonden. ”Med forlov at spørge, hvad vej kommer I ellers fra?”

”Fra nabosognet,” svarede Svend.

”Vi har været ude at bede til lig,” lagde Ib til og udbrød en ny hulken.

”Så er I vel bosat i nærheden?” spurgte den nysgerrige bonde.

”Jeg er præst sønderpå,” svarede Svend.

”Og jeg er degn,” svarede Ib.

”Ih nej! Det er dog mærkværdigt. Jeg er ellers glad over, at vi mødtes, for nu kan vi gøre følgeskab det stykke vej op til gården. Det er ikke så godt at age ene gennem den mørke skov.”

”Er du bange for svensken?”

”Å nej endda, men de fortæller, at det skal være farligt at køre med en ligkiste om aftenen. Jeg har hørt mange sørgelige historier fortælle om den ting. - Bange for svensken!” gentog han lidt efter, ”nej, tværtimod, jeg for min del har intet at klage over. De brandskatter folk, ja vist, men det er kun de rige, og det kan være os fattigfolk det samme. Mig lader de nok beholde, hvad jeg har, for jeg har ingenting. Kom det an på mig, skulle jeg helst ønske, at de blev her en tid endnu, jeg og mine lige har gode dage imedens.”

”Men Guds død!” råbte Ib, som under disse ytringer glemte sin sorg, ”er det at tale som en dansk mand.”

”Å nej, det er talt som en fattig mand. Nådigherren har taget alt fra mig, hvad han kunne, mit stykke jord, da jeg fik det opdyrket, min ko, da jeg fik sparet penge sammen til den, til sidst tog han min søn, da der skulle stilles en rytter for hver adelsgård. Dengang regerede han, nu regerer jeg, dengang slæbte jeg og led sult og nød og fik prygl af ridedefogeden, nu arbejder jeg kun hvissomda og har langt bedre føde. Vil

I så sige mig, hvorfor jeg skulle ønske nogen forandring?"

"Men så se dig om!" sagde Ib. "Betragt din nabos nedtrådte mark, de ødelagte og forladte huse, det er følgen af fjendens besøg herinde."

"Ja, lad min nabo om det, han har aldrig gjort mig noget godt. Dengang vi havde fred, stod jeg uden for de stores huse og delte brødet med gårdhunden, og så snart krigen er endt, driver ridefogeden mig og mine kammerater til at bygge det nedbrændte op igen. Nej, I gode herrer! jeg tænker som så, lad dem være danske, som har haft gavn deraf, som har fundet føde og klæder og fornøjelse herinde; hvordan værger de for landet og deres eget hjem? De er løbet deres vej alle sammen, og når de store herrer handler sådan, hvad vil I da forlange af en trælbåren mand som mig? - Hesten pløjer ingen mark for sin egen plaser, og jeg har mangen gang misundt vor herremands heste."

"Ligger der svensk indkvartering på Søholm?" afbrød Svend ham.

"Jøsses, ja, der ligger en vagtmester og syv karle."

"En vagtmester!" gentog Ib begejstret, "det er en af mine folk."

"Af eders folk," gentog bonden forundret, "hvad vil I sige dermed?"

"Jeg har altid syntes godt om vagtmestre."

"Det er også en meget skikkelig mand, den samme, og så nemt at komme til rette med, formedelst han næsten er fuld fra morgen til aften."

"Ak, min ulykkelige broder!" udbrød Ib med en lige så pludselig som heftig gråd, "når jeg tænker på, at du skal puttes ned i den sorte jord, uhu, uhu!"

"Giv jer tilfreds, kære hr. degn! Det fornemmer den salig mand jo ingenting til, det var værre, da han hang oppe på halmloftet en hel nat igennem, før de kom og skar ham ned."

"Ak, du elendigste af alle kapellaner!" hylede Ib.

”Jeg synes slet ikke, I græder, fader præst!” tilføjede han og puffede Svend i siden.

”Lad mig i ro, min dreng!” svarede Svend. - ”Nå, så de ligger kun otte mand oppe på gården, hvad foretager de sig? Rytterne sværmer vel rundt omkring i egnen, drager tidligt ud og kommer sildigt hjem?”

”Å nej endda. Vagtmesteren holder streng mandstugt mellem dem, de må være hjemme hver aften, når Holtug kirkeklokke ringer til solnedgang.”

”Hvor opholder de sig på gården?”

”Naturligvis overalt, men vagtmesteren har opslået sin bolig i herskabets sovekammer. Jeg har været inde hos ham mange gange, for jeg er godt lidt af dem, hvis jeg selv skal sige. Forgangen dag havde de en lille fornøjelse oppe i den store sal. De stillede de gamle billeder af nådigherrens forfædre omkring langs med væggene, karlene bandt sig derefter et klæde for øjnene, tog en pistol og gik frem og så, hvem der kunne ramme billederne. Den gamle foged korsede sig og græd, rytterne lo, det var også overmåde morsomt. Nede i kirken havde de drevet det værre, der tog de de balsamerede lig ud af kisterne, stillede dem op på prædikestolen og skød til måls efter dem med deres karabiner. Vel betænkt synes jeg ikke, der er stor synd deri; det var nu deres fornøjelse, og det salige herskab fornåm jo ingenting dertil.”

Medens bonden fortalte, havde han lagt hovedtøjet på sine stude, og rejsen begyndte på ny. Svend og Ib gik ved siden af Vognen. Aftenskumringen var efterhånden gået over til et fuldstændigt mørke. Flere gange hørte man i nærheden lyd af gående, uden at det var muligt at skelne, hvem det var; hver gang det skete, hævdede Svend sin stemme enten til spørgsmål eller svar, som om han ønskede, at hans røst skulle blive hørt.

”Jeg er ikke mand for at begribe, hvad det er for mennesker, som færdes på vejen i aften,” ytrede bonden. ”Her plejer ellers aldrig at komme nogen på denne tid af døgnet.”

”Det er folk, som skal være med ved begravelsen,” svarede Ib. Lidt efter så man lysene fra Søholm trænge igennem mørket.

Vejen blev bredere og førte fra skoven hen mod broen, som førte over søen. Da vognen nærmede sig, blev den anråb t af en rytter, der stod vagt foran broen.

”Det er mig, gode hr. rytter!” svarede bonden, ”den lille Ole Ring, som kommer med ligkisten til den hængte.”

”Og hvad er det for to mænd, du har med dig?” spurgte skildvagten.

”Det er hans broder og fader.”

”Tøv lidt!” sagde rytteren. ”Jeg kan ikke lade nogen fremmed passere ind over broen uden vagtmesterens tilladelse. Der kommer han selv, lad os høre, hvad han bestemmer.”

Vagtmesteren og to ryttere viste sig. Den ene bar en tændt lygte i hånden.

”Er du kapellanens fader?” spurgte vagtmesteren, idet han lod skinnet fra lygten falde hen over Svends ansigt.

”Ja, strenge herre!” svarede Svend rolig. ”Du ser mig noget ung ud dertil.”

”Jeg er også kun hans stedfader, men lige nær går mig den sorg dog til hjerte. Jeg er desuden præst og ønsker at forrette tjeneste ved den ulykkelige grav, som loven forbyder enhver anden at gøre.”

”Og jeg er hans broder,” ytrede Ib, som fandt, at turen nu også burde komme til ham. ”Jeg vil synge ham en køn salme, måske to, med den gunstige herres tilladelse.”

Disse ord blev ledsaget af en klagende gråd, der i heftighed og styrke

overgik ethvert tidligere udbrud.

”Kan man også stole på jer?” sagde vagtmesteren tvivlende. ”Jo, sagen har sin rigtighed,” svarede pludselig en skarp og skingrende stemme fra den bageste del af vognen. ”Den ene af disse to mænd er den dødes fader, den anden hans broder, og jeg er hans moder.”

Med disse ord krøb en skikkelse ned fra vognen, og vagtmesterens lys faldt hen over Kulsoens gule og spotske ansigt.

Magisterens kiste

Svends ansigt udtalte den dybeste overraskelse. Han genkendte ikke Kulsoen i de første øjeblikke. Ib derimod fo'r med hånden til brystet, hvor han havde skjult sine pistoler. Han anså alt for tabt. Kulsoen forstod uden tvivl denne bevægelse, hun trådte hen til ham og lagde sin hånd på hans arm, idet hun vedblev:

”Ja, det er mig, din kødelige moder, jeg måtte jo også herop, da jeg så, I andre rejste.”

Da Ib hørte, at den gamle vedblev sin rolle, knappede han koften, slog sine arme om Kulsoen og knugede hende til sit bryst så heftigt, at hun udstødte et højt skrig.

”Ak, mutter, mutter!” råbte han, ”hvad tænker I dog på? At komme herop, I gamle stakkel - I, som er så syg og så dårlig.”

”Derfor kørte jeg også, min dreng!”

”Nu vil I bestemt få et af eders slemme tilfælde igen; I husker nok sidst, vi var ude sammen, hvor galt det gik eder.”

”Du har ret, men denne gang vil jeg tage mig i vare, at jeg kan stå mig bedre. Hr. vagtmester! Har I noget imod, at jeg hjælper med til at lægge den døde i kiste? - Mit stakkels barn, min eneste søn!”

”I skal have forlov dertil alle tre,” svarede den medlidende vagtmeister, ”skildvagt, lad dem passere.”

Kusken kørte ind i gården. En af rytterne viste dem over til stedet, hvor Tanges lig lå.

”Men hvad djævelen vil I dog her?” spurgte Svend Kulsoen, da dragonen igen havde forladt dem.

”I tøver da ikke, før I får en kugle i skallen,” tilføjede Ib. ”I har allerede en gang været nær derved.”

”Ja vist, min dreng!” svarede Kulsoen spottende, ”men du ser selv, at nær ved kan undertiden være langt fra. Jeg tvivler på, at den kugle

er støbt, som passer til min skalle, i det mindste ved jeg, at den ikke ligger forvaret hos dig.”

”Får jeg så at vide, hvad eders forrykte adfærd skal betyde? Af hvad årsag har I listet jer herop i aften?”

”Af hvad årsag har I listet jer herop?” spurgte Kulsoen leende. ”Jeg tror ikke, at mit ærinde står i forbindelse med eders.”

”I skal ikke sige det, kaptajn Svend! I har fortalt vagtmesteren, at vi har en forretning her på gården, og så sandt som det er, vil vi også være halvt om det, den kaster af sig.”

”Tror I ikke, I gjorde rettest i at tale lidt mere tydeligt?” sagde Ib.

”Siden du ønsker det, vil jeg ikke dølge, at jeg hændelsesvis kom ind til den lille pige, som tjener hos fru Elsebeth nede i Arnøje, hun fortalte mig, at du og kaptajnen rejste herop til Søholm for at bringe fru en de mange penge og det kønne sølvtøj, som hun lod nedgrave den tid, de måtte flygte fra gården. Så skyndte jeg mig jo af sted, jeg stakkel! For jeg tænkte ved mig selv, den Svend Gjønge er en brav karl, folk fortæller så meget godt om ham, han kan vist ikke bringe det over sit hjerte at nægte mig en lille part af fruens penge, især når han får at vide, at det dog i grunden er mig, der giver ham tilladelse til at tage dem med sig. Svend, som er så klog og så udspekuleret, begriber nok, at jeg blot behøvede at give vagtmesteren et vink, så kom I til at sidde på et sted, hvor der hverken var sol eller måne at se, og imens kunne jeg jo tage hver evige skilling, fru en har nedgravet.”

”Så ved du også, hvor pengene er forvarede?” spurgte Ib.

”Det kan nok være,” svarede hun leende.

Den sikkerhed og spottende tone, hvori konen talte, undlod ikke at gøre sin virkning på Svend. Hans ansigt udtrykte en alvorlig eftertanke, som det kun havde, når faren var tilstede. Han syntes at være

tvivlrådige nogle øjeblikke, derpå gik han hen til bonden, som holdt med sin vogn i gården.

”Kan du blive her og køre kisten tilbage til Holtug kirkegård?” spurgte han.

”Nej, ikke om I så gav mig to rigsdaler; køre med en tom kiste, det lader jeg gå, men med et lig, det er en anden sag, især så silde om aftenen.”

”Hvis jeg nu giver dig tre rigsdaler?”

Bonden syntes at overveje. ”Godt, så tøver jeg en time, men heller ikke længer.”

”Følg med mig,” sagde Svend derefter til Kulsoen, ”det er bedre, at vi hist oppe forhandler den sag, I nylig talte om.”

”Som I vil, men blot et par ord forinden. Jeg ved, at det er en stor sum penge og mange kostbare guldsmykker, som her er tale om, og jeg vil have min del deraf. Siger I ja dertil?”

”Hvor meget vil du have, lille Boel?” spurgte Ib med en stemme, hvis påtagne venlighed ikke var i stand til at skjule det raseri, han følte over konens fordring. ”Lad os for løjers skyld engang høre din mening.”

”Jeg vil have tredieparten. ”

”Tredieparten!” gentog han og gjorde et skridt hen imod hende. ”Ikke mere?”

”Giv dig stunder, Ib!” ytrede hun rolig og bestemt, ”ingen voldsomheder. Jeg vil have tredieparten; når jeg har fået den, rejser jeg min vej.”

”Hvor hun er god,” sagde Ib, ”kom blot indenfor, kom, allerkæreste kone, I skal få det alt sammen.”

”Ja, lad os nu tale sindigt om den sag, vi leger ikke; jeg er gammel og grå og lader mig ikke fange, hvor snilde I for resten har ord for at være.

Jeg har beregnet alt, Svend Poulsen, og jeg siger dig det i forvejen, fordi jeg agter at spille ærligt spil med jer. Medens jeg gik den lange vej fra Arnøje, faldt der mig mange ting i tankerne, og jeg lagde råd med mig selvom, hvad jeg havde at gøre. De kunne sige ja til min fordring, tænkte jeg, dele med mig og siden tage alting igen, så snart vi lykkelig og vel var kommet uden for Søholm. Det havde I så meget nemmere ved, som eders mænd venter hist nede i skoven. For at undgå dette har jeg besluttet at tøve her i nat, jeg får nok lov dertil af vagtmesteren, især siden Ib selv har været så god i forvejen at fortælle ham, hvor svagelig jeg er. I morgen kommer generalen, som ligger nede på Erikstrup med hundrede og tyve mand, så tænker jeg, at I selv vil se at være borte. I kunne også overfalde mig her, og det var vist det, Ib nylig havde i sinde, men ved det første tegn dertil går jeg ind til vagtmesteren og fortæller ham alt, både hvem I to er, og hvad I har for. Hvad synes I om det?"

"Kom blot indenfor," sagde Svend utålmodigt. "Og du, Ib, hjælper kusken med at bære kisten op i hallen, så skal vi nok blive enige om resten."

"Det tænker jeg også," sagde Kulsoen, idet hun uden betænkning fulgte efter ham op ad trappen.

Fra tårnbygningen, hvortil gårdstrappen førte, kom man ind i en hal, som denne aften var oplyst med en lampe, der var ophængt på en stor stenpille. Denne pille stod i midten af hallen og bar de tre buer, hvoraf hvælvingen bestod. Lampens skær udbredte kun et halvdunkelt lys foran pillen. På en lav bænk ved vinduet lå Tanges lig, indsvøbt i et hestedækken. Svend lagde desuden mærke til, at kaminen var fuldkommen skjult både af mørket og den slagskygge, som pillen kastede i denne retning. Efter at kisten var bragt ind i hallen, gik Svend hen til Ib og tog ham med sig ind i en vinduesforbygning, afsides fra

Kulsoen, som sad inden for døren.

”Vi fører pengene bort i ligkisten, og jeg vil overlade dig at bringe dem deri. Hvad Kulsoen angår, så hold hende op med snak, så længe du kan. Jeg går ned i gården for at se, hvad dragonerne tager sig for, derefter besøger jeg vagtmesteren. Hvis han mærker uråd, bruger vi magt, vi er to mand herinde, og vore folk venter uden for graven. Jeg skal sørge for, at vindebroen er åben for dem.”

”Hvad skal jeg gøre ved hende?” spurgte Ib med en bevægelse hen mod stedet, hvor Kulsoen sad.

”Spørger du mig derom, du listige ræv? - Medens hun stod nede i gården, kunne hun skade os, heroppe er hun i vor magt.”

”Jeg vil skyde hende igennem hovedet og give hende pistolen i hånden, så tror folk, hun har aflivet sig af sorg.”

”Snak!”

”Jeg vil åbne et vindue og kaste hende ud deraf.”

”Det duer ikke.”

”Så ved jeg ingenting mere,” sagde Ib modfalden.

Svend bøjede sit hoved mod hans øre og tilhviskede ham nogle ord. Ib smilede.

”Det går måske også an.”

”Frem for alt så lidt støj som muligt, for at vi ikke skal vække rytternes mistanke. Jeg vil nødig bruge magt, siden de lod os gå så fredeligt.”

Kulsoens øjne havde ufravendt været fæstede på de to gjønger, hun anede, at det var om hende, de talte. Det var måske med en mindre ro og sikkerhed end den, hun stillede til skue, at hun gik hen til Ib, efter at Svend havde forladt hallen.

”Hvor går Svend hen?” spurgte hun.

”Han har noget at forrette oppe hos vagtmesteren og kommer ikke

mere; det er os to, der skal dele pengene, og I kan stole på, at I skal få eders part, min rare kone! I skal få mere, end I ønsker, jeg har altid holdt så meget af jer.”

”Ib, du narrer mig, jeg kan se det på dit ansigt; men tag dig i vare, du vil grave din egen grav.”

”I skal få den hele skat,” sagde Ib.

Kulsoens læber skælvede, der lå et udtryk i Ibs smil og i hans stikende blik, som forfærdede hende.

”Jeg forstod jer nok,” vedblev hun, ”dig og Svend. I lagde eders plan nu nylig, og du har i sinde at udføre den; men i morgen, Ib! så begynder jeg at lægge en plan, hvis det skulle slå mig fejl i aften. Du har en kæreste, ikke rettere jeg ved, hun ser mig så bleg ud og ligner livagtig en, som ikke kan leve længe. Det siger jeg dig, til Gud i himlen hører det, hvad du gør mod mig, det skal hun komme til at betale.”

Denne trusel blev ikke uden virkning på Ib; han syntes at betænke sig.

”Hør mutter!” sagde han. ”Vil I tage imod et ærligt og godt råd? Gå eders vej med det gode?”

Kulsoen brast i latter.

”Har du nu også ret betænkt, hvad du råder mig til, lille Ib?” spurgte hun spottende.

”Godt, så bliv da og lad os dele. Sig mig nu, hvor fruens skat er forvaret?”

”Det behøves vist ikke, du kender nok selv stedet.”

”Nå, så I ved ikke skjulestedet?”

”Nej, Ib! Ærlig talt, jeg ved kun, at skatten er gemt et sted her på gården, andet ikke.”

”Men synes I da ikke, at det snart var på tide at høre op med al

den snak om skatten? Begriber I ikke, at I er blevet bedraget, mutter! At Svend har gjort sig lystig over eder, dengang han sagde ja til eders historie? Vi og vore folk er kommet for at overrumple fjenden, i dette øjeblik er vagtmesteren fanget, bundet og kneblet, Svend har åbnet porten for gjøngerne, og om lidt vil de øvrige dragoner ikke være bedre farne end deres anfører; se, der har I sandheden, derfor holdt jeg eder op med snak herinde, at I ikke skulle forråde vort anslag, før det lykkedes. Forstår I mig? Hvis I kan vise mig en skat, så graver vi den op, og jeg vil nøjes med at få en tiende part af den.”

Kulsoen studsede, medens hun betragtede ham stift og gennemtrængende. ”Du lyver!” råbte hun, ”du lyver!” gentog hun heftigt og mere dæmpet, idet hun trådte ham nærmere. ”Hist ude kommer en af dragonerne; hører du hans sporer klirre? - Siden I ikke er kommet for at hente penge og sølvtøj, så vil jeg fortælle ham den samme historie, som jeg nys fortalte Svend.”

”Ti stille!” hviskede Ib og greb hende i armen, idet dragonen trådte ind.

”I må skynde jer noget,” sagde svensken, ”for at kunne komme ud med kisten; om en time lukker vi porten og åbner den ikke før i morgen igen.”

”Så kom da,” sagde Ib, da dragonen igen var gået, ”lad os begynde vort arbejde.”

”Narrer du mig nu ikke?” sagde Kulsoen. ”Husk på, at Inger betaler for dig. Lån mig en af dine pistoler.”

”Der har I dem begge to,” sagde Ib, idet han løste det uldne bælte, hvori pistolerne sad.

”Er de ladte?” ”Naturligvis! ”

”Godt! Hvor er pengene forvarede?”

Ib gik hen til kaminen og undersøgte stenfliserne. Den hule lyd, som fremkom, idet han trådte på dem, beviste, at der måtte være et rum mellem gulvet og hvælvingen til etagen nedenunder. Han tog sin kniv og stak den ind i fugerne mellem to fliser, stenen blev hævet i vejret. Kulsoen hjalp til; efter at flisen var taget bort, viste der sig et langagtigt hul, omtrent en alen bredt og lige så dybt, medens det derimod i længden gik ind under den anden sten.

”Vi må have en flise af til,” hviskede Ib, ”stil eder henne ved døren og lyt efter, om der kommer nogen.”

”Det behøves ikke,” sagde Kulsoen, ”jeg har en skarp høreelse og skal nok vare dig i tide. Lad os hellere hjælpes ad med den næste flise.”

Efter at stenen var væltet til side, lagde Ib sig ned på gulvet, medens han med hånden undersøgte åbningens indhold. Kulsoens ansigt udtrykte en rasende begærlighed. Under den tavshed, som herskede, hørte man hendes korte og stønnende åndedrag, men selv i dette øjeblik, et bytte for den største lidenskab, hun nogen sinde havde kendt, vedblev hun at give agt på Ib, hendes funklende øjne fulgte enhver af hans bevægelser, medens hun stod i to skridts afstand fra kaminen med en pistol i hver hånd.

”Kan du finde skatten?” spurgte hun endelig.

”Døm selv!” sagde vagtmesteren, idet han frembragte en klingende lyd ved at støde til en kasse, som stod i åbningen.

”Gud ske lov!” hviskede hun. ”Lad os få den op.”

”Ja, kom og hjælp mig, ene er jeg ikke i stand til at hæve den i vejret. Kom dog, kom, heks! I er jo forrykt, at I tvivler endnu.”

Disse udbrud blev ledsaget med gentagne ryk, som hver gang bragte kassens indhold til at klirre. Kulsoens begærlighed tiltog, hun lagde sig ned på den modsatte side af hullet.

”Der er to hanke i kassen,” vedblev Ib; ”tag fat i den ene, så tager jeg i den anden, og vi løfter da på en gang.”

”Herre Jesus!” hviskede hun, ”hvor er den tung.”

”Ja, der bliver noget at dele, gamle mutter! Tag nu blot fat, at vi kan få den op. - En - to – tre!”

Kulsoen anstrengte alle sine kræfter. En jernbeslået kiste kom til syne; da de havde hævet den i højde med overfladen af gulvet, gav Ib pludselig slip på sin side. Kassen styrtede ned og rev Kulsoen med sig i faldet. Hun udstødte et gennemtrængende skrig, som til lykke for Ib dog dæmpedes, idet hun lå nede i åbningen. Hun fik heller ikke tid til at gentage det, thi i samme nu følte hun vægten af Ibs legeme oven på sig, medens han med den sikkerhed og behændighed, øvelsen giver, tog pistolbæltet og kneblede hende så fast, at det ikke var muligt at frembringe en lyd. Imidlertid forhindrede denne ubehagelighed hende ikke i at høre, og Ib udbrød lidt efter:

”Det var begyndelsen, mutter! Men vi er ikke færdige endnu. I betroede mig for lidt siden, at I havde gået og overvejet alt, for at I kunne være sikker på, hvad der ville ske; det har jeg også, derfor regner I mig det ikke til last, at jeg løfter eder op fra dette ubekvemme leje. I må vist være blevet træt af at ligge dernede, I gamle stakke!!”

Den nederste del af Kulsoens ansigt var skjult af bindet, det, man derimod så af panden og øjnene, udtrykte en rasende harme. Idet hun blev løftet op, slog hun om sig med hænder og fødder, men Ib blev snart herre over hendes bevægelser og bar hende hen til en stor lænestol i det modsatte hjørne. Her satte han hende ned og bandt derefter hendes hænder, hver til sin side af stolens arme; den samme forsigtighed blev anvendt med hendes fødder, som han bandt fast til stolens forreste ben. Endelig surrede han hendes legeme fast til stoleryggen.

”Se så!” ytrede han, efter at dette arbejde var fuldført, ”nu sidder I nok så mageligt og kan i ro lægge mærke til alt, hvad vi foretager os. Hvis der endnu skulle være flere bekvemmeligheder, som I ønsker, behøver I blot at sige til”

Kulsoens pande beskrevet uafbrudt række af rynker, hendes små, dybtliggende øjne funkede. I øvrigt sad hun stiv og ubevægelig i lænestolen og i en så naturlig og hvilende stilling, at det i nogle skridts afstand var umuligt at opdage, hvor ufrivillig denne hvile var.

Derefter gav Ib sig i færd med skatten. Mærkværdigt nok måtte hans kræfter pludselig være tiltaget, thi han løftede kassen op fra åbningen og satte den på gulvet, uden at det syntes at koste ham den ringeste anstrengelse. Han stak sin kniv ind under låget og brød det op, derefter blev kassens indhold stykke for stykke indpakket mellem høvlspånerne i magisterens ligkiste, penge, sølvtøj og papirer forsvandt i denne. Da kassen omsider var tom, kastede Ib den ned i hullet og lagde fliserne til rette på deres forrige sted.

Dette arbejde blev tilendebragt under jævnlige sideblik hen mod lænestolen, hvorfra to funklende øjne ufravendt vedblev at være rettede på alt, hvad han foretog sig. Omsider lagde Ib låget på kisten, hans værk var fuldført, da han pludselig erindrede sig Tanges lig, som lå på bænken under vinduet.

”Herregud, mutter!” ytrede han, ”der havde jeg nær glemt det vigtigste; I, som sidder der og ser på alt, kunne da også gerne have mindet mig om at skjule den døde. Hvor skal vi gøre af ham? Jeg vil lægge ham ind i kaminåbningen og skyde døren til igen, så flytter jeg eder hen foran stedet, og I gør mig vel nok den tjeneste, når svenskerne kommer ind i morgen, at bede dem begrave Tange, siden vi begraver hans kiste.”

Ib tog liget i dækkenet og bar det hen til kaminen, hvis brede og

rummelige åbning var fuldkommen tilstrækkelig til at skjule det, han lukkede derefter gitteret og trak Kulsoen i lænestolen hen foran stedet.

”Se, nu har I fået alt, hvad I med billighed kan forlange!” ytrede han og gned sig fornøjet i hænderne. ”Jeg har vist eder stedet, hvor skatten lå skjult, I sidder lige over for det. I ville hjælpe os med at lægge den døde i kisten, og jeg overlader eder den fornøjelse ganske alene.”

I dette øjeblik åbnedes døren, en dragon trådte ind. Han fandt Ib siddende på kanten af ligkisten, nynnende en sang, som han holdt for en salme.

”Er I snart færdige?” udbød han.

”Å ja, nådige hr. dragon!” sagde Ib, ”nu er vi endelig blevet færdige; jeg har måttet forrette det hele arbejde alene, og derfor tog det så lang tid.”

”Du havde jo din moder til at hjælpe dig. Hvor er hun?” ”Der sidder hun, den stakkel! Hendes hjælp var ikke stort bevendt, for da hun så sin kære søn, fik hun sin gamle sygdom igen, jeg mener stivkrampen, så måtte jeg naturligvis først til at hjælpe hende.”

Kulsoen hørte hvert ord, hun sled i sine bånd for at gøre sig fri, hendes ansigt var blodrødt af anstrengelse. Ib var frimodig, han vidste bedst, hvorvidt han kunne forlade sig på båndene.

”Se, hvorledes hun giver sig; blot hun snart ville komme til sig selv igen.”

”Hvor er din kammerat, præsten?” spurgte den troskyldige dragon.

”Han gik ned efter en spølkum vand til hende.”

”Se nu, I kommer af sted,” sagde dragonen, idet han forlod værelset, ”om lidt lukker vi porten.”

Straks efter kom Svend. Hans ansigt udtrykte en høj grad af tilfredshed, da Ib fortalte ham det passerede.

”Alting går jo heldigt i aften!” ytrede han. ”Vagtmesteren ligger drukken i sin seng, jeg har fået ham til at tømme den ene kande efter den anden. Dragonerne svirer nede i borgestuen på hin side porten. Lad os derfor se at komme af sted.”

Ib gik ned og kaldte på bonden. Ved hans hjælp bar de to gjønger kisten ud af hallen og satte den på vognen. Porten stod åben. Månen lyste hen over broen, idet de langsomt forlod gården og forsvandt i mørket, som skoven dannede. Men oppe i hallen sad Kulsoen næsten bevidstløs efter de heftige anstrengelser, hun havde gjort for at slide sig løs. Hun vågede over den døde.

Brudens udstyr

Den følgende morgen, da dragonerne beredte sig til at drage bort, fandt de Kulsoen liggende nede i hallen. Hun havde væltet stolen, uden at det derfor var lykkedes hende at befri sig for båndene. Vagtmesterens forbavselse herover var imidlertid intet mod det raseri, som greb ham, da Kulsoen, befriet for knebelen, fortalte alt, hvad der var foregået om aftenen. Hendes forklaring tillod ingen tvivl. Liget i kaminhullet, åbningen under gulvet og den tømte kasse afgav tilstrækkeligt vidnesbyrd, og forbitrelsen var så meget større, som man indså det umulige i at kunne indhente flygtningene eller blot opspore dem. Den gamle kone rystede på hovedet til ethvert forslag, der i den henseende blev gjort. Hun kendte Svend Gjønge. En time senere forkyndte lyden af trompeter, at den afdeling nærmede sig, som vagtmesteren og hans folk skulle støde til. Rytterne steg til hest og forlod Søholm. Den gamle forvalter, som boede på gården, lod samme dag Tange begrave.

I løbet af den følgende uge mærkede beboerne i Stevns herred intet til fjenden. Karl Gustav forberedte sig til storm på København og samlede sine tropper i den befæstede lejr, han havde dannet uden for byen. Landmændene viste sig atter på marken, denne korte frist var for dem som et blikstille under orkanen, man erindrede den ved at se de ødelæggelser, den havde forårsaget, og ilede med at frelse de tarvelige rester, dens raseri havde skånet.

Under det skin af ro, som herredet nød, havde fru Elsebeth forladt Arnøje og var flyttet op til den gamle herreborg Gjørsløv, tillige med Karen og sin søstersøn, junker Rud.

Som sagt, otte dage forløb i fred, på den niende lød atter en svensk trompet igennem skoven. Junkeren sprængte bleg og åndeløs ind i gården og fortalte, at en officer og fem og tyve mand nærmede sig Gjørsløv.

Dette budskab vakte stor bestyrtelse. Fru Elsebeth sank tilbage i sin

lænestol, Karen vred sin hænder, og junkerens skælvende røst søgte at indgyde dem trøst, medens hele hans ydre røbede, at han selv i høj grad havde trøst og beroligelse nødig.

I det familieråd, som derefter blev holdt, besluttede fru Elsebeth at skjule alt, hvad hun ejede af værdi, for ikke at bringe fjendens begærlighed i fristelse. Hun udførte denne beslutning ved allerførst at indespærre Karen i det længst bortliggende værelse. Junkeren var efter hendes opfordring beredt til at fremstille sig for de kommende og underhandle med officeren og hans fem og tyve mand.

I begyndelsen af felttoget denne sommer havde svenskerne inddrevet levnedsmidler og foder med langt større antal soldater end senere. Bønderne så dem nu undertiden drage enkeltvis igennem landsbyerne eller nærme sig herregårdene og dristigt forlange, hvad de behøvede, eller i alt fald tage, hvad de fandt. På sådanne strejftog hændte det af og til, at de indsamlede levnedsmidler pludselig forsvandt, og, mærkværdigt nok, ikke blot levnedsmidlerne, men tillige eskorten, som bevogtede dem. Der gik nogen tid, før man var i stand til at udfinde årsagen dertil; hvem skulle vel også have kunnet underrette disse strejfkorps om, at Svend Gjønge siden krigens begyndelse havde fået det samme hverv som fjenderne i Stevns og opdrev fødemidler til den betrængte hovedstad, og at han og den håndfuld folk, han befalede over, havde udført dette med samme dristighed og med samme held som tidligere.

Disse Svend Gjønges strejftog foretoges under bestandige farer, under tusinde eventyr og forklædninger. Det var ved sådanne lejligheder, at man så ham vandre omkring som bissekræmmer og spåkvinde, som jæger, undertiden endog som svensk soldat. Svends planer understøttedes af hans folk, disse mænd med jernlemmer og frygtløse hjerter, der lod sig blindt lede af ham, og som i tillid til hans mod, hans kløgt

og opfindsomhed betragtede ham som deres forsyn, hvilket han i bogstavelig betydning også var.

Det var et liv, der netop egnede sig for denne dristige og energiske natur. Man fandt ham overalt og intetsteds, han opsporede svenskeres strejpartier, skaffede sig underretning om de egne, hvorigennem de drog, og samlede derefter sine mænd enten til åbenlys kamp eller til overfald fra baghold i skovene. Dagen efter genlød egnen af skud, af forfølgernes hævnkrig, af flugtens bønner. Det beroede ved sådanne lejligheder ikke blot på at sejre, men på at tilintetgøre, for at ingen flygning skulle røbe det skete og advare sine kammerater. Senere sendtes byttet fra Rygaard ud af Issefjorden med fiskerbåde eller småfartøjer fra Holbæk og Rørvig, et fiskerleje, der dengang var af større betydning end nu om stunder. Om natten, når vinden var gunstig, listede skibene sig ud forbi Nakkehoved og Spodsbjerg, hvor de fjendtlige krydsere lå posterede, og nåede i regelen ned til København den følgende morgen.

Men lykkedes det endog Svend at blive ukendt for sine fjender før det øjeblik, han som en tordenbyge fra en klar himmel styrtede ned over dem, omringede og tilintetgjorde dem, så var ikke det samme tilfældet i den egn, han havde gjort til skueplads for sine eventyr. Hans navn var i alles munde, de utroligste historier antages uden videre, når de blot knyttede sig til hans navn. Kong Frederiks gunst havde tilforn ikke kunnet skaffe ham synderlig anseelse; moden eller tilfældet, som rigtignok også er en mægtigere konge, gjorde ham derimod nu til alles helt; Svend var ikke længer den ufri borger, der, som Ib sagde, kun vovede at nærme sig adelen knælende og i afstand. Adelsdamerne lod sig frelse af ham og føre til deres familie i hovedstaden, herrerne betroede ham de værdifuldste ejendomme. I enhver landsby fandt han sine tilhængere og fortrolige, mænd, han havde kæmpet sammen

med, kvinder, han havde beskyttet, de meddelte ham underretning om, hvad de vidste, de forøgede hans kræfter og delte hans farer i det samme øjemed som han, at hjælpe de betrængte i hovedstaden, og for den samme løn - at glemmes.

Holger Rud ventede altså denne morgen på svenskernes komme, medens han med sindige og betænksomme skridt vandrede op og ned i forhallen. Hans fine og kvindelige ansigt var særdeles blegt, måske var det kun en følge af trækvinden og den bidende kulde, som fo'r igennem den åbne hal.

Lidt efter forkyndte hestetrav og en fanfare af trompeter, at rytterne nærmede sig. Anføreren red ind over den nedlagte vindebro, thi i året 1658 havde Gjørsløv endnu bevaret hele det middelalderlige præg, som karakteriserede de gamle herresæder.

Da kaptajnen trådte ind i hallen, så Holger en høj, bredskuldret mand, med et langagtigt, rødt og koparret ansigt, hvis mest iøjnefaldende parti var en kroget næse. Ved siderne af denne ørnenæse funkede to store øjne, runde, lyse og spillende som uglens, eller rettere sagt, som høgens, thi de havde det samme stirrende, rovbegærlige og gennemtrængende udtryk. Hans pande var skaldet og furet med en utallig mængde rynker, men som om naturen ville bøde på denne hårmangel, havde den forsynet kaptajnen med vældige, buskede øjenbryn og et tykt og stort skæg, hvis oprindelige farve tiden havde blandet med gråt.

Kaptajnen og Rud nærmede sig hinanden med udvekslingen af alle disse høfligheder, som adelsmændene dengang holdt i hævd, og som vor tid forsømmer, fordi den ikke har begrebet det smukke deri.

”Min herre!” sagde kaptajnen. ”Jeg kommer for at bede om kvarter til mig og mine folk, medens vi opholder os her på egnen.”

”Hr. kaptajn!” svarede Rud, ”alt her er til eders tjeneste. Desværre vil I ikke finde det synderligt bevendt hos os, siden tidligere indkvarteringer allerede har berøvet os det meste af, hvad vi ønskede at tjene eder med.”

”Det er heller ikke for at finde bekvemmeligheder, at Hans Majestæt skikker mig til Gjørsløv,” svarede kaptajnen smilende. ”Mine folk er nøjsomme, og jeg håber, at de skal efterlade et bedre rygte end deres forgængere. Hvad mig selv angår, så fører jeg krigen som adelsmand, ikke som marodør. - Hvem bebor gården?”

”Fru Elsebeth Buchwald og jeg, hendes søstersøn.”

”Vil I formelde den nådige frue min dybeste respekt og forsikre hende i mit, kaptajn Esners navn, at hun ikke har den ringeste grund til at frygte for dette nødtvungne besøg. Siden skal jeg udbede mig tilladelse til selv at hilse på hende.”

Derpå gjorde han en høflig hilsen for Rud og vendte tilbage til dragerne i gården.

Kaptajnens ord og den blide og venlige tone, hvori han talte, virkede beroligende på junkeren. Fruen modtog en ikke mindre gunstig mening om ham, da han senere fremstillede sig for hende. Esners hele adfærd røbede dannelse og gode sæder. Han tilbragte størstedelen af eftermiddagen i den gamle dames selskab. Han forstod at trøste og berolige og gjorde hende efterhånden dristigere og mere meddelende. Endnu en heldig egenskab, som allerede den første dag gav beviser på, var den fortrinlige mandstugt, Esner holdt over sine folk. Således skete det da, at fru Elsebeth, der havde begyndt denne dag med at fortvivle, endte med at ønske sig til lykke med de nye gæster. De følgende dage forøgede den gode mening, man nærede om kaptajnen. Han var bestandig den samme, stille og fordringsløs tilbragte han tiden under

opfyldelsen af sine pligter eller i selskab med fru Elsebeth og junkeren. Karen vedblev at være usynlig, endskønt fruene efter at have overbevist sig om, hvor lidt der var at frygte, næsten angrede denne bestemmelse.

”Det er dog en mærkværdig lighed,” sagde Esner en dag, ”der finder sted mellem eder, nådige frue, og min moder i hjemmet. Eders ansigt, miner, gang, lige til tonen i eders stemme, forøger og fremkalder erindringen om min ungdoms stille og lykkelige liv nede i Tyskland. Der levede vi i en afkrog mellem vinbjerge, indtil krigen brød ud og forstyrrede alt.”

”Hvorfor var I da nødt til at opgive denne lykke og drage med i krigen?”

”Jeg var fattig, min brud ligeså, jeg drog bort for at friste min skæbne.”

Fru Elsebeth så en betryggelse i denne lighed, hun fandt også noget rørende i det ærbødige, næsten sønlige blik, hvormed Esner uafbrudt betragtede hende. I samme grad altså, som frygten ophørte, vendte hendes tillid tilbage, det skjulte sølvtøj kom atter for dagen, bægere, kander og lysestager paraderede som før på bordet. Den gode kaptajn havde ikke øje for andet end fruens lighed med hans moder.

En aften sad han som sædvanlig inde i dagligstuen og skildrede sine lykkelige forhold i hjemmet, denne idyl, som han kaldte det, til hvilken hans tanker flygtede fra det store drama, han mod sin villie var nødt til at spille en rolle i. Fruen skænkede vin for ham, kaptajnen drak.

”Dette lille bæger,” udbrød han med øjnene rettet mod et smukt ciselaret vinbæger, som han nylig havde tømt, ”minder mig om et uopfyldt løfte, jeg gjorde min brud, da vi skiltes. Jeg skulle sende hende et sådant og har flere gange tænkt derpå, men endnu aldrig set noget, som

behagede mig så meget som dette. Næste gang jeg kommer til Køge, skal jeg med eders tilladelse sende en guldsmed herved, for at han kan tage en tegning af bægeret og gøre mig et lignende. På den måde vil jeg tillige have et vedvarende minde om eder, min nådige frue, og om mit behagelige ophold her.”

Fruens ansigt viste sit venligste smil.

”For mig,” sagde hun, ”vil det behageligste minde være, at I, i stedet for at lade bægeret kopiere, hellere beholdt originalen, siden denne ubetydelighed synes at have nogen værd i eders mening.”

Kaptajnen lod til at blive meget overrasket herover.

”Nådige frue!” sagde han i en bebrejdende tone, ”jeg kan umuligt misbruge eders godhed i så høj grad.”

Fru Elsebeth lod også til at blive overrasket; thi med denne forsikring så hun Esner endnu engang tømme bægeret og med den roligste mine stikke det til sig. Derefter fortsatte han samtalen i samme blide og behagelige tone som før. Fru Elsebeth derimod blev mere tankefuld og ordknap, hun begreb ikke ret denne handling. Nogle aftener senere sad Esner atter i dagligværelset. Det begyndte at blive sent og kaptajnen stod op for at tage afsked.

”Jeg går,” sagde han, ”men derfor skilles vi dog ikke, det er ikke længer blot om dagen, at denne vidunderlige lighed lænker mine tanker til eders person; i de sidste to nætter har I uafbrudt været til stede i mine drømme.”

”Virkelig,” svarede fruene smilende, ”og hvad drømte I da?” ”Ja, jeg burde måske undse mig for at sige det,” ytrede han nølende, ”men I spørger, nådige frue! og jeg svarer. Jeg drømte, at I forærede mig denne smukke vinkande, hvis mønster og forsiringer akkurat er i samme fortræffelige smag som bægeret, I gav mig forleden.”

Fru Elsebeth kastede et forbavset blik hen til kaptajnen, hvis ansigt uforandret bevarede sit rolige smil.

”Drømme skuffer,” svarede hun tørt. ”Denne kande bærer mit våben, og jeg agter ikke at skille _”

”O, min nådige!” afbrød Esner hende pludseligt, ”I nedtrykker mig jo med eders gaver.”

”Hvad mener I?”

”Har jeg måske misforstået eder?” spurgte han og greb vinkanden. ”Sagde I ikke, at I ikke agtede at skille bægeret fra kanden? Det er nu to stykker, jeg gemmer til min lille kærestes udstyr; hvor hun vil blive overrasket, hvor jeg beklager, at hun ikke personlig er i stand til at bringe eder sin tak.”

Kaptajnen greb med disse ord damens modstræbende hånd og trykkede den til sine læber. Hun betragtede ham forbavset. Esners ansigt svarede fuldkomment til hans ord, det udtrykte kun glæde og taknemmelighed. Fruen rejste sig og forlod værelset. Først i dette øjeblik begreb hun, hvor grusomt hun var blevet skuffet.

Nogle dage efter kom hun op i tårnværelset til Holger.

Hendes ansigt røbede den dybeste harme.

”Ak, jeg ulykkelige!” udbrød hun, ”hvad skal jeg gribe til?”

Jeg er skuffet, bedraget af denne usling, denne kaptajn. Han er værre end alle de, der endnu har været her.”

Holger greb den fortvivlede dames hånd, hans ansigt var blegt og forstyrret som hendes.

”Fat eder, dyrebare moster! Og fortæl mig, hvad der er sket, tal blot ikke så højt, man kunne let høre os nedenunder.”

Fru Elsebeth tilkastede Holger et medlidende blik, derefter vedblev hun heftig og lidenskabelig som før:

”Jeg har fortalt dig, hvorledes han først gjorde mig troskyldig ved en forstilt blidhed og godmodighed, derefter aflokkede han mig først et sølvbæger, så en vinkande, dagen efter et saltkar og i går tre sølvskeer, alt med den yderste høflighed, snart som et lån, snart som modeller for at lade lignende genstande forfærdige. Imidlertid smiler han spottende og fortæller, at det er hans kærestes udstyr. Hvis det varer således ved, vil jeg om kort tid ikke have et eneste stykke tilbage. Du tier, Holger! Siden du ikke kan beskytte mig, så råd mig i det mindste.”

Holger betænkte sig på svar, han befandt sig i en lige så forlegen og rådvild stilling som fru. I dette øjeblik lød en dæmpet banken på døren, den gik op, og kaptajn Esner trådte ind, smilende og høflig som bestandig. Fru Elsebeth udstødte et skrig. Holger blev endnu blegere ved den tanke, at kaptajnen havde hørt hendes beklagelser.

”Jeg vover at komme herop,” udbrød Esner, idet han gjorde en dyb hilsen, ”fordi jeg er overbringer af et budskab, der ikke tåler opsættelse.”

”Et budskab,” gentog fru, ”til mig?”

”Ja, så vidt jeg kan forstå dragonen, som endnu holder nede i gården. Det er en ordre fra general Fersen, at den nådige frue her fra Gjørsløv har at aflevere fem tusind pund hør til i morgen middag oppe ved Magleby kirke.”

”Men denne udskrivning vedkommer jo ejeren og ikke mig, som kun bebor gården i hans families fraværelse.”

”Ja, du gode Gud!” svarede kaptajnen, ”det er jo os umuligt med den bedste villie at gøre forskel mellem ejer og beboer i disse tider, den ene hæfter for den anden. Ikke sandt, junker! Det vil I kunne forklare den nådige frue.”

”Desværre,” svarede Rud, befriet for sin første frygt, ”jeg tror, at kaptajnen har ret.”

”Men det er jo en tåbelighed at forlange!”

”Hvilket, nådige frue! Min ret?”

”Nej, høet; her findes ikke fjerdeparten på gården.”

”Så må der gøres udvej for det; general Fersen er en bestemt og ubøjelig herre. Jeg vil anse det for meget uklogt og voveligt at give ham grund til uvillie.”

”Men jeg forsikrer eder, at det er mig umuligt at tilvejebringe det forlangte,” ytrede fruen i en fortvivlet tone. ”Hvad vil I så gøre mig?”

”Jeg vil rejse bort,” svarede Esner med et dybt suk, ”og det så snart som muligt. I, nådige frue, der ligesom min fortræffelige moder er hævet så højt over de almindelige mennesker, må let kunne begribe, hvad følgen af denne vægring vil blive.”

Fru Elsebeth skælvede ved igen at høre sig sammenlignet med denne fortræffelige moder, en ubestemt frygt vågnede hos hende; thi, som kaptajnen hin aften bemærkede, moderen erindrede ham om hans brud, og ulykkeligvis erindrede den elskværdige brud altid om udstyret, som han så ivrigt var begyndt at samle.

”Men i hvilken forbindelse står min nådige fru mosters vægring med hr. kaptajnens rejse?” spurgte Rud.

”Hvorledes kan I spørge derom?” svarede Esner forundret. ”Tror I, unge herre, at jeg vil kunne udholde at være vidne til de ubehagelige optrin, som denne vægring nødvendigvis må fremkalde. Man vil gøre sig betalt med, hvad der findes på gården. I stedet for fem og tyve mand vil den nådige frue få et helt kompagni at underholde. Kender I da ikke disse hvervede tropper: Kroater, slavoner, banditter med eet ord, der myrder deres bedste ven for et bæger vin og fører krig med hele verden, i det mindste med den del af verden, der er rigere end de? Tror I, nådige frue, at en eneste af disse karle vil agte nogen af alle de

fortrinlige egenskaber hos eder, som jeg beundrer? Mener I, at de vil nøjes med at bede, hvor de kunne fordre eller rettere sagt tage uden at bede eller fordre? Hvilke optrin af ubehageligheder og rædsler vil ikke eders fredelige tilværelse blive afbrudt af, hvilke undersøgelser ville her ikke overalt blive foretaget!”

”De vil ikke finde noget.”

”Netop de samme ord anvendte jeg forleden til generalen, da der var tale om eder, men mærkværdig nok troede han mig for første gang ikke, siden et gammelt, sygt fruentimmer, som jeg tror, de kalder Kulsoen her i egnen, har fortalt ham, at den nådige frue nylig har ladet vovehalsen Svend Gjønge hente en stor skat fra Søholm, den I bragte med til Gjørsløv.”

Fru Elsebeth begreb sandheden af alt, hvad kaptajnen sagde.

Da han nævnede skatten, udstødte hun et dybt og klagende suk. Fra nu af anså hun sig for fortabt.

”Og hvad råder I mig da til at gøre for at undgå alle disse ulykker?” spurgte hun ydmygt.

”Eder råder jeg intet,” svarede Esner patetisk, ”det er tværtimod mig, som må søge at finde på råd, jeg, eders taknemmelige skyldner, der føler sig så meget mere forpligtet til at redde eder, som jeg netop i dag har en lille bøn at gøre.”

”En bøn?”

”Jeg har sendt bud til guldsmeden i Køge for at bestille mig et stykke sølvtøj til udstyr for min brud. Vil I, udtrykte billede af min moder, vel tillade, at jeg låner den yderst smagfulde armstage, jeg så i eders værelse forleden aften?”

Fru Elsebeth var ligesom forstenet over en sådan frækhed.

Alene hendes øjne vidnede om liv og udsendte lyn, medens hun

syntes at søge efter svar.

Derfor vedblev Esner: ”I studser, nådige frue, og begriber uden tvivl ikke, hvorledes det er muligt, at en kavaler i den grad kan forglemme sig, at han fordrer en tjeneste betalt, men det er ligefremhedens tid, hvori vi lever, og siden jeg har lovet at begynde, må det også være mig tilladt at fuldende. I låner mig armstagen, de to lysesakse og sølvbakkerne, som hører til dem, jeg indestår naturligvis for alt og påtager mig til gengæld at ordne sagen med hensyn til generalens fordring; jeg skaffer høet til veje andetsteds fra, jeg kvitterer den udsendte fordring eller finder på en tredie udvej; kort sagt, det er alene mig og ikke eder, på hvem ansvaret kommer til at hvile. Afslår I derimod min bøn, belægger generalen øjeblikkelig Gjørsløv med den omtalte indkvartering, det er således hans vane at straffe. Disse mennesker - nej, nej, fritag mig for at forudsige eder de ulykker, I, junkeren, eders hele hus derved vil blive prisgivet til.”

Fru Elsebeth brast i en lydelig gråd. Kaptajnens sidste tale havde gjort sin virkning. Hun skjulte ansigtet i sine hænder og forlod tårnkammeret.

”Min herre!” sagde Rud, idet han væbnede sig med al den værdighed og kulde, han kunne finde. ”I misbruger i høj grad den magt, tilfældet har skænket eder, og giver fruene megen grund til at beklage sig over eders adfærd.”

”Ak, junker! Hvad siger I der?” svarede Esner, medens hans blik mønstrede en samling af jagtvåben, som hang på væggen. ”Af os to gad jeg nok vidst, hvem der misbruger sin magt i dette øjeblik.”

”Hvad mener r?” spurgte Rud studsende.

”Tvivler I da virkelig om, at jeg, dersom nogen anden havde vovet at ytre slige ord, ville have opfordret ham til at prøve en gang med

mig, på kårde eller pistoler? - Mod eder er jeg værgeløs, I ligner alt for meget min broder, min eneste og ulykkelige broder, som faldt i slaget ved Tuttlingen ved min side, idet han gav mig sin hæder, ligesom han gav Gud sin sjæl.”

Kaptajnen syntes så dybt rørt ved erindringen herom, at han skjulte sine øjne med hånden. Da han havde fattet sig noget, vedblev han: ”Har jeg ikke før omtalt denne lighed for eder?”

”Nej!” svarede Rud.

”Godt, så har jeg følt den så meget oftere, man taler heller ikke så gerne om sligt for ikke på ny at oprive et halvt lægt sår. Og nu spørger jeg eder, hvem af os to misbruger vel sin magt i dette øjeblik? - Men Guds død!” råbte han og fo’r hen til væggen, ”der hænger jo den lille sølvpibe til at sammenkalde koblet med, og som jeg så længe og for-gæves har ønsket mig, og hvilken form, hvilket nydeligt arbejde! Jeg må absolut have magen til den, junker Rud! I tillader vel, at jeg låner piben for at vise den til guldsmeden, når han kommer her i morgen. - Hvorledes, min herre! I tier, I betænker eder, I søger på ny at krænke den våbenløse, vennen, der omfatter eder med en ældre broders hele inderlige ømhed?”

Rud mumlede nogle ord, som Esner formodentlig antog for samtykke, thi han løste sølvpiben fra jagttasken, stak den til sig og forlod værelset med et fingerkys og en uefterlignelig graciøs hilsen.

Middel mod ulykken

To dage senere fandt et familieråd sted i det lille kammer, hvor Karen hidtil havde siddet indesluttet. Samtalen angik naturligvis kaptajnen, der samme morgen igen havde påberåbt sig den mærkværdige lighed og atter opdaget et smagfuldt stykke sølvtøj, som han ønskede magen til.

”Jeg ved ikke, hvad vi skal gribe til,” ytrede fruén fortvivlet, ”blot det indser jeg, at vi umuligt kan udholde det således.”

”Jeg formodede dog, at han skulle have forandret sig efter den samtale, jeg havde med ham forleden,” sagde Rud.

”Ak, min stakkels Holger!” sagde fruén, ”hvad kan du vel sige, som han ikke allerede har hørt af mig? Lige meget hjælper det. Hvad der end mere forøger vor ulykke er at folkene begynder at efterligne deres herre. For nogle dage siden havde de slagtet alle høns på gården, i formiddags begyndte de på ænder og gæs; jeg kender kun eet middel til at ende denne forfærdelige tilstand, det er, at vi forlader Gjørsløv.”

”Hvor skulle vi drage hen?” spurgte Holger.

”Til København.”

”O ja, lad os tage til København,” udbrød Karen livligt.

”Der trues vi da kun af en bestemt fare, medens herude enhver fares mulighed giver anledning til frygt.”

”Da indser jeg dog virkelig ikke, at du, mit barn, har nogen grund til at beklage dig,” sagde fruén, ”især i disse dage, medens du sidder herinde, forvaret bag lås og lukke.”

”Regner du da ikke den bestandige angst, jeg ved, I andre må lide, for noget?” spurgte Karen.

Fruén svarede ikke, derimod tog Holger ordet:

”Jeg frygter for, at nådige mosters plan bliver vanskelig at udføre. For det første vil dragonerne ikke tillade os at forlade gården. I ved, at jeg to gange forgæves har prøvet derpå. Dernæst vil en flugt igennem

en fjendtlig hær være forbundet med større fare end dem, vi er udsat for i hjemmet.”

”Følger du ikke med os?”

”Jo, uden tvivl, og jeg vil forsvare eder begge, så godt jeg formår; men jeg er ene mod mange.”

”Lad os da opsøge Svend Gjønge!” ytrede fru.

”Ja, han vil ganske vist kunne føre os til målet,” sagde Karen. Der var noget i disse ords tillidsfulde tone, som sårede junkeren, han tilkastede hende et misbilligende blik og svarede:

”Jeg antog, at jeg ville kunne være en mere passende ledsager end Svend Gjønge. Det eneste, kaptajnen har forud for mig, er måske et bedre kendskab til vejen og egnen.”

”Men er det ikke også en vigtig grund til at foretrække ham, min kære fætter?” spurgte Karen.

”Jeg indser ikke, vi kunne gøre bedre end at henvende os til kaptajnen.”

”Det gælder kun at finde hans opholdssted.”

”Ja, og så få bud til ham,” ytrede Holger.

”Det må du påtage dig.”

”Men vagten ved porten lader mig ikke passere over vindebroen.”

”Vi er fanger, kun med den forskel, at det her er fangerne, der må sørge for deres bevogteres underholdning.”

”Ja, ja, så ved jeg nok, hvem jeg skal få til at besørge mit brev til Svend Gjønge. Den lille hønsedreng, som l ser der nede i gården, en fiffig knægt, vil i mørkningen liste sig bort, uden at nogen lægger mærke dertil. Imedens han er borte, vil vi tre berede alt til afrejsen, siden vi af erfaring ved, hvor hurtigt denne hr. kaptajn indfinder sig, når man lader ham kalde.”

Endnu medens fruene talte, blev døren revet op. Kaptajn Esners ansigt viste sig i åbningen. Fru Elsebeth udstødte et angstskrig. Hun havde skudt slåen for døren, før rådslagningen begyndte, men hun vidste ikke, at kaptajnen snigende og forsigtigt havde listet sig fra værelse til værelse og omsider, da han hørte stemmer indenfor, sprængt slåen ved et heftigt ryk i døren.

Esner standsede overrasket ved at se Karen, derefter antog hans ansigt et blidt og venligt smil, og han udbrød:

”Jeg beder om tilgivelse, fordi jeg vover at forstyrre; jeg vil derimod ikke gøre undskyldning, fordi jeg ikke har hilst på den ædle jomfru før, derfor bærer den nådige frue skyld, I, som I går påstod, at I ikke skjulte en skat i dette hus. - Hvad mit ærinde angår, så er general Fersen i dette øjeblik kommet til Gjørsløv og udbeder sig den fornøjelse at tale med eder. Vær uden frygt, jeg har afgjort alt med den omtalte leverance. Tillad mig at føre eder til ham, hans tid er knap, og vi vil ikke lade ham vente.”

Fru Elsebeth vidste i øjeblikket ikke, hvad hun skulle svare, hun kastede et bønligt blik på junkeren, som om hun opfordrede ham til hjælp. Det var virkelig også hans hensigt, men medens han betænkte sig, greb kaptajnen fruens hånd, stak den ind under sin arm og forlod stuen. Under denne sidste handling bemærkede Esner en signetring på hendes finger. Han pegede på ringen og udbrød, idet de gik igennem forsalen:

”Tillad mig at gemme denne ring, indtil generalen er taget bort; dette nydelige smykke kunne let friste hans havesyge og give anledning til en forøget indkvartering på gården.”

Fruen sukkede, men lod Esner tage ringen uden modstand. ”Og denne lille guldnål!” vedblev han straks efter med en bevægelse mod

den gamle dames halskrave. ”Du gode Gud! Fersen er som rasende efter guldnåle. ”

Med disse ord tog han let og behændigt nålen ud af kraven og skjulte den.

Samme aften blev brevet skrevet og det omtalte bud i al stilhed bragt op i salen til fru Elsebeth for at modtage hendes befalinger. Det var en halvvoxen, kraftig knøs, med et rundt og fyldigt ansigt, hvis mørkebrune hudfarve uden tvivl havde sin fælles grund i for meget solskin og for lidt vand. Ved første øjekast syntes dette ansigt, indfattet i en skov af stridt og krøllet hår, kun at røbe selvtilfredshed og en utrolig enfoldighed, ved det næste så man et udtryk i disse brune og spillende øjne og et smil omkring hans fyldige læber, der tydede på list og snildhed. Uagtet kulden gik han med blottede fødder, derimod var han bedre forsynet med trøje, thi den, han bar, havde, efter størrelsen og omfanget at slutte, tilhørt et voksent menneske, hvoraf følgen blev, at ærmerne nåede langt neden for Palles hænder.

Da han trådte hen til fruene, strakte han begge armene ud til siden og gjorde et dybt buk, derpå søgte han at bane sin ene hånd vej igennem ærmet for at stryge håret fra panden.

”Tror du dig i stand til hemmeligt og ubemærket at besørge et brev for mig til Svend Gjønge?” spurgte fruene med et mistrøstigt blik på den uheldige skikkelse, som stod foran hende.

Drengen udbredte sine arme til et nyt buk.

”Svar, når den nådige frue taler til dig,” sagde junkeren. ”Kan du besørge brevet?”

”Ja, å ja!” svarede drengen med en grov og noget hæs røst.

”Ved du, hvor kaptajnen opholder sig?”

”Nej!”

”Hvad skal vi så gøre?” spurgte fruhen henvendt mod Holger.

”Så skal jeg vel søge ham op,” svarede drengen. ”I går nat lå han nede ved Tryggevælde mose med folkene, men i nat slår de svenskerne ihjel ved Narpeløv, og i morgen - ”

”For Guds skyld! Tal dog sagte. Hvoraf ved du alt dette?”

Drengens mund forlængede sig til et smil, som viste to rader brede, mælkehvide tænder, medens han svarede:

”Alle mennesker ved nok, hvad Svend Gjønge tager sig for, den karl.”

”Du er altså sikker på at kunne bringe ham eller hans kammerat vagtmesteren mit brev?” gentog fruhen.

Palle betragtede hende forundret. Han begreb ikke, hvorledes denne sag kunne være så megen tvivl underkastet.

”Ja, å ja!” svarede han atter.

”Hvorledes vil du komme over graven?”

”Derover kommer jeg hver aften.”

”Men rytterne drager jo broen op, når mørket begynder.”

”Derfor går jeg heller ikke over broen, jeg kryber over pælene, som står i graven fra den gamle bro,” svarede drengen med et forslagent smil.

”Det er jo et ypperligt indfald,” sagde fru Elsebeth fornøjet, ”nu tror jeg selv, at vi uden frygt kan lade dig besøge vort ærinde. Spræt foret op på hans trøje, Holger! Vi vil sy brevet fast indenfor.”

Holger adlød. Drengen fandt sig i alt. Hans øjne løb imidlertid over de mange forskellige fremmede genstande, som værelset indeholdt, indtil de omsider forblev rettede på Ruds stadskårde, som især syntes at fængsle ham. Junkeren var næsten færdig med sit arbejde, da Palle pludselig udbrød:

”Har nådige herskab, junker og frue, nu også ret betænkt, hvad I gør?”

”Betænkt!” gentog fruen, ”hvad mener han?”

”Forleden dag greb de en mand i Frøslev og dømte ham til galge og gren, fordi de fandt et brev forvaret inden for hans trøje. Svensken kender dette gemmested.”

”Drengen har måske ret, men hvor skal vi da skjule brevet?”

Junkeren betænkte sig som sædvanlig, imedens tog Palle mod til sig og udbrød:

”Jeg ved nok, hvor det var bedre forvaret.”

”Nå da, tal!”

”Her i mit hår,” sagde drengen med et polisk smil. ”I mandags bar jeg en køn peberbøsse bort i det for præstekonen i Holtug.”

Fru Elsebeth smilede, ethvert af Palles indfald overbeviste hende om, at hun havde truffet den rette. Brevet blev rullet sammen og lod sig med lethed skjule i drengens tykke hår.

”Nu gælder det blot om, at du kommer lykkelig og vel over graven. Skulle du være så uheldig at blive set og grebet, så røb for Guds skyld ikke dit ærinde, fortæl, at du er flygtet bort, fordi junkeren har slået dig.”

”Ja, å ja,” svarede Palle, ”det skal jeg nok; men hvis nådige herskab, junker og frue, tillader det, så bærer jeg mig ad på en anden måde. Jeg fortæller dem, at jeg er så sulten og har listet mig ud for at stjæle en gås oppe på Søholm, det tror de snarere.”

Fru Elsebeth lo så synligt, som det kunne forenes med hendes værdighed. Palle fik en belønning af to skilling for at opflamme hans iver, han tog afsked med udbredte arme og et lignende buk som før. Idet han kom til døren, vendte han sig om og udbrød:

”Om nådige junker og frue nu vil kikke lidt ud ad vinduet og passe på, så lister jeg mig straks ned til graven, og så kan I se, hvor nemt jeg kryber over.”

Det utrolige blev til virkelighed. Hønsedrengen nød den opmærksomhed, at fru Elsebeth en halv time blev siddende ved vinduet, som vendte ud mod voldgraven, for at se ham krybe over. Da hun omsider fik øje på det mørke punkt, som Palles legeme dannede, idet han syntes at glide hen over vandspejlet, fulgte hun enhver af hans bevægelser med en dyb og levende interesse.

Samme aften og omtrent på samme tid sad Ib i en lille hytte, der havde tjent til bolig for skovfogeden på Valbygård. Hytten lå dybt inde i skoven langt fra alfarvej, og vinduerne var denne aften omhyggeligt tildækkede, for at skæret fra lampen, som hang i en kæde ned fra loftsbjælken, ikke skulle blive bemærket udenfor. Et stort bål blussede på skorstenen og tjente til at opvarme stuen.

Ib sad ved bordet, i færd med at pudse sine pistoler, hans sædvanlige fritidsarbejde, hvoraf følgen var, at han altid havde de blankeste våben blandt alle gjøngerne. Foran ham så man en stor ravn hoppe omkring på bordet og lege med en korkprop. Denne fugl var vagtmeesterens yndling; næst efter lille Inger og sin smukke kjole elskede han intet så højt som raven, og det var måske endda et spørgsmål, om han ikke satte raven over uniformen. Ib var i et ypperligt humør denne aften, han sang en vise med en skrækkelig falsk stemme og smilede til raven, når den flagrede med vingerne og nappede efter de blanke pistolløb.

”Ja, Plus!” udbrød han, da visen var endt, ”det er intet under, at vi kommer så godt ud af det sammen, for vi holder begge to af de blanke våben, men jeg forstår mig bedre på at håndtere dem end du. I morgen

er det søndag, og derfor tænker jeg, at du vil blive glad, hvis jeg syede dig et kønt halsbånd af det stykke røde tøj, som lille Inger sidst forærede dig. Ja vist! Du skal have dig et halsbånd, så sætter du dig til ro henne på din plads bag skorstenen. Siden kommer Svend, og vi får da andet at tænke på.”

Ib hentede tøjet og begyndte at syet slags bælte deraf. Ravnens vedblev at lege på bordet, omsider fløj den op på hans skulder, lagde sit hoved til hans og vedblev fra denne plads rolig og ubevægelig at holde sine store, grå øjne hæftede på hans arbejde.

Pludselig rejste fuglen sit hoved og vendte det om mod vinduet. På samme tid lod Ib sytøjet falde og lyttede.

”Der kommer en gående udenfor,” mumlede han, ”det rasler i løvet; nu står den stille ved vinduet. Ja, deri ligner vi nu også hinanden, lille Plus! Vi har begge to gode øren.”

Ib tog en pistol ned fra hanebjælken og gik hen til døren. Plus blev siddende på hans skulder. Straks efter hørtes tydelige fodtrin udenfor. Det bankede på døren, Ib lukkede op. Den kommende var indhyllet i en tyk vadmelsskofte. Idet denne blev slået til side, og lampens skin faldt hen over ansigtet, genkendte han Kulsoen.

”Er det jer, Boel!” udbrød han; ”hvad vil I her?”

”Ja, det må du nok spørge om,” svarede hun langsomt og stønnende, ”og mere forundret vil du blive, når jeg fortæller mit ærinde.”

”I kommer vel for at sige tak for sidst,” ytrede den spydige vagtmeister.

”Jeg synes ikke, du har nogen grund til at spotte,” svarede hun med en stemme, hvis skarpe og bitre betoning hun forgæves søgte at skjule.

”Hvad vil I da?”

”Å, lille Ib! Du har gjort en stor ulykke, siden vi mødtes oppe på

Søholm. Båndene snærede i mine ben, så at jeg endnu næppe kan slæbe dem efter mig. Jeg har ligget til sengs i otte dage efter, dog det får at gå. Enhver hytter sig selv i denne verden; men siden jeg nu ikke kan vandre omkring som før, kan jeg ikke længere bjerge føden til mig og Tam, det gamle skind! Han duer heller ikke mere og har ligget af gigt og lændeværk det hele efterår. Vi lider nød, Ib! I tre dage har vi ikke haft en krumme brød i huset, det er din skyld, måske er det også kun min egen, siden jeg var så tåbelig at blande mig i eders sager, derfor tænkte jeg, da jeg kom forbi din dør i aften, at du vel var mand for at give os en lille håndsækning, så godt du kan.”

Ib lod til at være bevæget over denne skildring, som Kulsoen ledsagede med dybe suk og gentagen stønnen.

”Jeg har et brød i min skuffe,” sagde han. ”Skal vi være halvt om det?”

”Ja, men har du ikke også et lille stykke kød, du gode sjæl?”

”Ikke en stump; Plus stjal det sidste fra mig i middags.”

”Nå, så du har din ravn endnu; ih nej se! Der sidder han jo; det er ellers et rart dyr. Ja, ja, Ib, giv mig da et lille stykke brød. Det er rigtig nok en mager levemåde, du fører, efter nylig at have haft den store skat under hænder.”

”Det kan være sandt, men skatten tilhørte ikke mig, som I vel ved.”

”Vist gjorde den ikke, men den, som rører ved beg, får gerne sorte fingre, siger man for et gammelt ordsprog. Giver de dig da ingenting, for det du slås og kriges?”

”Lidt nok, som I ser.”

”Men hvad djævelen kan det så hjælpe, at de har gjort dig til vagtmester?” spurgte hun hånligt.

”Ja, lad det nu være godt, Boel! Der har I halvdelen af mit brød,

kom, skal jeg skære det i stykker! - Nå, hvorfor spiser I ikke?"

Kulsoen kastede et ringeagtende blik på det tørre brød. "Spise!" gentog hun, "hvad tænker du på? Tror du, at jeg kan få en krumme ned, mens jeg ved, at den sølle Tam sidder hjemme og giver sig af sult?"

Ib troede ikke synderlig på denne opofrende kærlighed, imidlertid havde han ikke de samme grunde til tvivl som læseren.

"Ja, ja!" sagde han, "så pak brødet sammen og gå hjem i Guds navn."

"Nu har I bestemt noget nyt for igen, du og Svend. Gud Fader bevarer, hvor I støjer omkring, og lige lidt har I for det, I stakler!"

"I har ret, Boel! Men tag nu eders mad."

"Ja, Herre Gud, lad mig da blot hvile mig et øjeblik, mine ben ryster under mig af træthed."

Med disse ord tog hun plads på bænken ved vinduet og lod sine øjne løbe omkring i værelset.

"Hvor kommer I ellers fra så sildigt?" spurgte Ib.

"Jeg har været nede hos præsten i Frørslev for at tigge en smule tøj sammen i Guds navn, men de sagde nej og slog døren i for næsen af mig. Enhver har nok med at sørge for sig selv i denne tid. Du skulle vel ikke have en gammel klædning til min stakkels Tam, han ejer ikke det, han kan skjule sig i, og nu står den hårde vinter for hånden."

Disse ord gjaldt en række klædningsstykker, som hun så ophængt på en snor omkring skorstenen for at tørres.

"Å jo!" svarede Ib, "der har I en kofte, lad Tam få den for gammelt bekendtskabs skyld. Men nu må I se at komme af sted, Boel! Jeg skal selv gå; der er nogen, som venter mig."

"Du skal vel ud og hente en ny skat hjem," sagde hun med et luren-
de blik.

Ib fik ingen tid til svar, i det samme blev døren lukket op, og hønse-

drengen Palle viste sig i døråbningen.

Da han trådte ind, faldt hans blik først på Ib, derefter på Kulsoen. Han kendte hende ikke straks, fordi hun vendte ansigtet fra lyset; imidlertid var en fremmeds nærværelse tilstrækkelig til at gøre Palle forsigtig. Han beholdt sin røde, strikkede hue på hovedet, nikkede og udbrød:

”Gudsfred i stuen!”

”Er det dig, lille Palle?” sagde Ib. ”Hvor kommer du fra?”

”Fra Søholm,” svarede Palle nølende.

”Søholm!” gentog Kulsoen, for hvem dette ene ord indbefattede alt, håb og skuffelser, vellevnet, skatten. Hun vendte sig om mod drengen. I det øjeblik, de stod lige over for hverandre, belyste lampeskinnet disse tre personer, som her var til stede, listige, beregnende og snilde, og dog så forskellige i udtrykket af denne list. Medens Ib bevarede den rolige overlegenhed, som prøvelse og selvtillid giver, var Palle ikke fri for en vis frygt, der næredes ved den tanke, at han måske allerede havde sagt for meget. Kulsoens ydre gengav derimod det tro billede af det indre, så forhærdet i lasten, at hun ikke længere ofrede nogen tanker på dens følger. Efter et langt og forskende blik på Palle slog hun pludselig sin arm om hans hals og udbrød:

”Hvordan har du det så oppe hos herskabet på Gjørsløv?”

”Godt,” svarede drengen uden at gengælde hendes ømhed.

”Men Palle, min søde dreng! Kendes du ikke ved din gamle moder?”

”Ja, de siger jo, I er det,” svarede han med en mindre end sønlig glæde.

”De siger det!” råbte hun, ”tvivler du måske derom?”

”Ja, når fatter tvivler om, at jeg er hans søn, hvorfor skulle jeg så

ikke kunne tvivle om, at I er min moder?”

”Der er jo kommet svenske op til jer på gården,” sagde Ib. ”Folk siger, at de holder så slemt hus deroppe hos den ejegode frue,” tilføjede Kulsoen, ”er det sandt?”

”Tværtimod, de gør hende ingen fortræd. Mit ærinde var ellers til dig, Ib!” vedblev han og blinkede med øjnene.

”Nå da!” sagde Ib, medens Kulsoen stillede sig lige over for ham.

”Jeg ville gerne have, at du skulle gøre mig til soldat og tage mig med på jeres tog, som du lovede mig i fjor, dengang jeg gav dig min ravn. Jeg har altid haft lyst til krigen.”

”Nå, så du vil være soldat,” svarede Ib, som opfattede drengens minespil, ”ja, måske du også kunne due til det, men du må først vokse lidt endnu, Palle!”

”Jeg tænkte ikke, det kom an på højden.”

”Såmænd! Det gør det heller ikke.”

En mand stak sit hoved ind ad døren og gjorde et tegn til Ib.

Vagtmesteren fulgte ham udenfor. Efter Ibs bortgang fandt længe en fuldstændig tavshed sted i stuen. Endelig udbrød Kulsoen:

”Jeg kan mærke, at jeg er til ulejlighed her.”

”Det kan gerne være,” svarede Palle.

”Du og vagtmesteren har altså hemmeligheder sammen, og du tør ikke fortælle ham dit ærinde af frygt for mig, din gamle moder, som altid holdt så meget af dig.”

”I tager fejl, vagtmesteren og jeg har ingen hemmeligheder, men hvis det var så, ville I ikke være os til ulejlighed. Jeg kunne derfor godt forrette, hvad jeg havde at sige.”

”Hvordan da?”

”Det skal jeg vise eder.”

Med disse ord åbnede han døren så vidt, at man udenfor kunne se enhver af Kulsoens bevægelser, medens de, som iagttog hende, selv var skjult i mørket. Derefter gik Palle hen til Ib.

”Jeg har et brev til dig eller Svend,” hviskede drengen, medens hans øjne ufravendt vedblev at være rettede mod lysåbningen, hvor den gamle kone stod.

”Fra hvem?”

”Fra fruén på Gjørsløv.”

”Det er godt, min dreng! Men manden, som nylig var her, fortalte, at Svend ikke kommer hertil for det første. Han er draget nordpå, og mig har han givet et andet ærinde at forrette imedens. Hvad handler dit brev om?”

”Det ved jeg ikke, men fruén lod til, at det havde hastværk.”

”Ja, hvad kan det hjælpe, jeg kan ikke læse brevskrift. Kan du?”

”Nej, ikke andet end hvad jeg selv skriver.”

”Nå, vi finder vel på råd,” sagde Ib. ”Gå med Gud, Palle! Forresten vil jeg sige til afsked, at efter hvad jeg har set i aften, så tænker jeg nok, vi kan bruge en klør som dig til vor håndtering. Du bor jo på Gjørsløv?”

”Ja, jeg kommer hened i morgen tidlig for at høre om svar. Gud i vold! Tag dig i vare for hende derinde.”

”Frygt ikke,” svarede Ib smilende, ”vi to kender hinanden.”

Drengen gik. Vagtmesteren vendte tilbage til hytten, fra hvis dør Kulsoen i det samme forsvandt. Hun havde været for langt borte til at kunne høre, hvad de talte om, hun vidste desuden, at Palle iagttog hende. Idet hun gik ind i skoven, skar hun tænder, udstødte en ed og truede med hånden i den retning, drengen gik.

Kulsoen var det sandskorn, der bestandig lå i vejen for vagtmesteren.

Før Ib trådte ind, standsede han et øjeblik på dørtærskelen og så op

til den mørke himmel. Månens svage lys skjultes til dels af blågrå og tunge regnskyer. Alt var tyst og stille, kun i retning mod Gjørsløv hørtes i korte mellemrum en dump lyd, men så svag, at den sikkert ville være undgået enhver andens opmærksomhed end Ibs. På denne lyd var imidlertid hans øren og tanker henvendt.

”En dejlig mørk nat!” mumlede han. ”Nu sover lille Inger vist. - De skyder deroppe, Svend er i arbejde, Gud ved, hvorfor jeg ikke måtte komme med, - og dette brev - hvem siger mig, hvad der står i det? - For djævelen! En vagtmester behøver blot at kunne slå, man kan ikke forlange, at han tillige skal kunne læse.”

Søn og moder

Næste morgen før daggry kom Palle tilbage til hytten. Han traf vagtmesteren i færd med at berede sig til en rejse. Hans pistoler lå på bordet, kuglepose og et vældigt krudthorn ved siden. Ib skar sig en mængde brødkiver, som han fordelte i alle sine lommer. Under dette arbejde sang han med en falsk og vibrerende stemme sin gamle vise:

Og når jeg kommer til floden hen,
Så svømmer jeg over den,
Og kommer jeg på den grønne eng,
Jeg bruger min fod igen.

Ravnen sad på en stang bag skorstenen og gav agt på enhver af hans bevægelser.

”Det er godt, at du kom, lille Palle!” udbrød Ib, idet han lukkede døren i lås efter drengen, ”jeg har meget at tale med dig om, og denne gang tænker jeg, at vi skal blive uforstyrrede.”

”Jeg er så træt,” sagde Palle og tog plads på bænken.

”Jeg også, jeg har ikke haft et øje lukket i nat.”

”Har vagtmesteren fået at vide, hvad der stod i brevet?”

”Det er jo netop derfor, at jeg har måttet våge. Lidt efter at du var gået, listede jeg mig ned til præsten i Hellested og lod ham læse det for mig. Det gælder herskabet deroppe. De er atter i betryk, og det er os, der må hjælpe dem,”

”Jeg ved nok, at svenskerne huserer slemt,”

”Ja vist, min dreng! Men jeg har lagt en plan til at bringe herskabet ud af denne knibe, en udmærket plan, og jeg vil selv udføre den, medens Svend er borte. Vi må se at få fruén bort fra Gjørsløv og jomfruén og den kleine junker med, samt deres kostbare gods. Du skal hjælpe, Palle!”

”Det er en god plan,” sagde drengen henrykt og rev sig i håret. ”Men

svenskerne bevogter broen og drager den op hver aften, når mørket begynder.”

”Ligger der ikke en båd i en af gravene?”

”Jo, men den er lænket fast.”

”Så river du os krampen ud eller filer lænken over.”

”Det gør jeg let, men bredden på den anden side er stejl og opsat med en dæmning af kampesten.”

”Ikke overalt, lille Palle, ikke overalt! Jeg har jo været dernede og spioneret. Mod nord ligger engen og moserne på sin side, der sejler vi hen og stiger i land.”

”Men vagten ved ringmuren vil se os i disse måneklare nætter.”

”Nej, den vil ikke, min gut, formedelst der er ingen vagt.”

”Ingen vagt?”

”Du har jo ladet den drikke sig fuld, Palle!”

”Ja, det er også sandt, og vagtmesterens plan er dejlig lagt,” råbte drengen, som bedømte foretagendet efter den del, han selv fik at udføre. ”Jeg henter en kande vin fra herskabets kælder, jeg ved, hvor der ligger et krummet søm, som passer til døren; så drikker vagten sig fuld og fornemmer intet.”

”Så drager vi ad København til,” tilføjede Ib, ”igennem de store skove; der ved jeg vejen, og når Svend kommer tilbage, er hele arbejdet udført. Du bliver da hos os, Palle! Jeg kender en vagtmester, men jeg nævner ikke hans navn, folk kalder ham for god, og han har kysset kongens hånd, een gang, to gange, og han kan måske bringe dig så vidt frem i verden, at du kommer til at bære snore og blanke knapper på din kofte ligesom han selv. Hvad siger du dertil, Palle?”

Palle rev sig i sit røde hår, hans øjne glinsede af tårer, en ubeskrivelig glæde udtrykte sig i hans grove træk. ”Å nej, vagtmester!” sagde

han, medens hans læber skælvede, ”nu lover I vist for meget. Om jeg blot kunne få tilladelse til at gå foran krigsfolket og tude i horn for dem og bære en køn, lang sabel ved siden, da skulle jeg nok ikke ønske mig mere i denne verden.”

”Jeg forbander dig til, at du skal komme til at tude i horn, det vil sige, når du ellers skikker dig godt,” sagde Ib.

En højtidelig pause opstod, efter at dette dristige løfte var givet. Lidt efter udbrød drengen: ”Men vagtmester har dog nok glemt mutter!”

”Ingenlunde! Hende skal du passe på. Thi råder jeg dig, at du fra nu af og til i aften holder dig i nærheden af porten og giver nøje agt på, at hun ikke kommer til at tale med nogen af krigsfolket.

Hvis jeg holdt dig for en dosmer, Palle, ville jeg tilføje, at du vogter dig selv for at blive udfrittet af hende. Når mørket falder på, kommer jeg og nogle af vore mænd op på den nordre side af gården, lige over for det store tårn. List dig da over til os og giv os besked om, hvordan alting står sig. Brug din tid, dine øjne og dine tanker; en pind kan vælte et hølæs, når man ikke giver agt på, at den ligger i vejen, og gå nu din vej, lille Palle, jeg vil sove.”

”Farvel, vagtmester!” sagde Palle, idet han greb Ibs hånd og kyskede den. ”Glem ikke, hvad I har lovet mig.”

”Du kan stole på mit ord. - Tøv lidt, tag min ravn med dig, og få en af dine kammerater oppe på gården til at passe den godt, medens jeg er borte.”

Ravnen blev sat i en kurv, Palle tog den med sig og forlod hytten. Vagtmesteren kastede nogle træstykker på ilden, rystede et knippe halm ud i alkoven og lagde sig til hvile.

Ved dagens frembrud begyndte det sædvanlige liv på Gjørsløv.

Nogle af rytterne drog til deres vagthold på vindebroen og opgangen

til slottet, de øvrige striglede deres heste eller drev ørkesløse omkring i gården. Tidligt om formiddagen kom en dragon ridende fra Søholm og fortalte, at der om natten havde fundet en fortvivlet kamp sted mellem en skare gjønger og en afdeling hellebardister, som førte munitionsvogne til Køge. Vognene var forsvundet, soldaterne lå nedhuggede omkring i skoven. Rytteren bragte befaling til Esner at lade de nærmeste skove omkring Gjørsløv afsøge.

En halv time senere forlod kaptajnen slottet med tyve mand og red ind i skoven.

Hos fru Elsebeth var alt tilsyneladende roligt, gardinerne for hendes vinduer var nedrullede, man syntes endnu ikke at være vågnet deroppe. Desuagtet fandt en usædvanlig bevægelse sted bag de nedrullede gardiner. Fru Elsebeth havde fået underretning om Ibs plan, så snart Palle kom tilbage. Hun beredte sig nu under frygt og bange forventninger til flugten. Sølvstøjet og hendes øvrige kostbarheder fremdroges fra deres skjulesteder og indpakkedes omhyggeligt. Imidlertid kom dragen, og fru Elsebeth så med glæde kaptajnen ride bort fra gården. Det var et heldigt varsel for hendes forehavende; under Esners fraværelse kunne de ulykkelige fanger med større tryghed varetage alt til den kommende aften.

Slottet selv, fra hvilket denne flugt forberedtes, var en gammel, gotisk bygning, ligesom Holmegård bygget i en stor mose på en lille, op-højet jordplan, der hæver det over de nærmeste flade og ensformige omgivelser. I den tid, vi omtaler, var Gjørsløv omgivet af en tæt, mørk og uafbrudt skov, som begyndte, hvor mosen endte, og strakte sig til Søholms skove. Midt imellem de to sidefløje hævede sig et højt, firkantet tårn, hvis tag var dækket med kobber, og nedenfor hvilket en såkaldt vægtergang løb i flugt med gesimsen. Til denne gang gik en

vindeltrappe, hvorfra endnu ses spor, fra foden af tårnet. Foran slottet løb en buet mur, forsynet med skydehuller, og midt for tårnet førte en vindebro over gravene, som omgav hele bygningen. Afstanden mellem gravene og ringmuren var ikke stor og beplantet med frugttræer og buske. Mod nord, øst og vest værnede derimod alene gravene omkring slottet.

Murene på Gjørsløv var over to alen tykke. Slottet strakte ikke blot sine sirlige spir mod himmelen, men selv under jorden fortsattes murene ligesom rødderne af et mægtigt træ, med hvælvinger, der endte med en udfaldsport ved graven imod vest, celler og gange, hvortil aldrig noget vindpust var nået, og hvortil ingen solstråle kunne trænge, mørke, uhyggelige opholdssteder, hvori man kun hørte den monotone lyd af vanddråberne, der dryppede ned fra de fugtige loftshvælvinger, og hvortil aldrig nogen bevægelse ude fra verden nåede.

I nærheden af vindebroen, ved et skydeskår, havde Palle været posteret fra den tidlige morgen. Han forstod at give sig forskellige beskæftigelser på dette sted og holdt på samme tid uafbrudt øje med vejen, som på den anden side graven førte ned fra vindebroen. Skildvagten ved broen fandt sig tålmodigt i drengens nærværelse, thi Palle havde ved sin ankomst i smug medbragt en fyldt vinkande, som stod skjult under en busk, og hvortil rytteren jævnlig rettede sin gang.

”Gid du ske tusinde ulykker, dreng!” udbrød han endelig, ”hvad er det, du tager dig for her?”

”Strengt herre ser jo nok, at jeg danner mig et kønt skaft til min madkniv,” svarede Palle, idet han rakte sit værk hen mod dragonen.

”Men hvad kikker du bestandig ud ad dette skydehul efter?”

”Ak, jeg har haft en stor sorg i dag, hr. rytter!” svarede Palle med et dybt suk, ”min ravn fløj i morges ned i skoven og er ikke vendt tilbage

siden. Men den kommer nok, med mindre der ellers er sket den en ulykke.”

”Hvordan djævelen skulle vel din ravn være kommet til ulykke?”

”Den kunne jo være blevet forgjort. I kender ikke denne egn så godt som jeg, det vrimler her af hekse og troldkvinder. - Der kommer nu for eksempel et gammelt kvindfolk ud af skoven, rokkende ved sin stok, hun kan mere end sit fadervor og har stiftet meget ondt i sine dage.”

Medens Palle sagde dette, kom en kone frem på skovstien.

Vinden blæste hendes kyse tilbage, under denne viste sig Kulsoens rynkede ansigt. Palle og rytteren var skjulte af ringmuren og så ud igennem skydehullet.

”Er det en heks?” spurgte rytteren.

”Ja, en af de allerværste i hele herredet, hun kan skille en mand ved helsen og huld blot med et blik af sine onde øjne.”

”Det var da djævels!”

”Jeg kender en, som fik kolden, da hans klæder rørte ved hendes, og en anden, som hun læste den faldende syge til, formedelst hans hund gøede ad hende. Det lader til, at hun kommer herover,” tilføjede han ængstelig. ”Strengt hr. rytter giver hende vel ikke forlov til at gå over broen?”

”Titusinde ulykker skal hun få, men ikke komme ind,” svarede dragonen. Med disse ord trådte han ud fra ringmuren og befalede Kulsoen at vende om. Den gamle standsede, idet rytteren spændte hjulet på sin karabin og rettede piben mod hende.

”Jeg har et ærinde til den mandhaftige kaptajn på gården,” sagde hun.

”Hun vil bestemt gøre en ulykke på ham,” hviskede Palle, ”se blot, hvor arrig hun ser ud.”

”I kan forrette eders ærinde i helvede,” svarede dragonen.

Kulsoen betænkte sig, derpå hævede hun sin stemme i den hensigt at blive hørt på gården og råbte:

”Det gælder kaptajnens fordel, at jeg kommer ind.”

”Og jeg siger, at det gælder jeres bagdel, at I kommer af sted,” svarede rytteren og trådte et skridt frem på broen. Kulsoen drog sig hurtigt tilbage. Palle havde sejret.

For at gøre Bodils nærværelse begribelig må vi fortælle, hvorledes hun havde tilbragt den forrige nat, da hun forlod Ibs hytte. Hun søgte først at indhente Palle, men da drengen begav sig hjemad i et hurtigt løb, var det hende umuligt at nå ham. Hun forandrede derfor sin plan og vendte tilbage til hytten. Lidt efter gik Ib ned til præsten for at erfare, hvad brevet indeholdt. Kulsoen vovede ikke straks at følge efter, desuden gik Ib så stærkt, at hun umuligt kunne holde skridt med ham. Hun tøvede altså nogle øjeblikke, derefter åbnede hun Ibs dør og trådte ind i hytten. Bålet brændte endnu på skorstenen, ved dets skin fandt hun vej til et aflukke indenfor det første værelse. Herind kastede hun først alt det brød, hun nylig havde tiggnet, og åbnede døren for en lille støverhund, som straks sprang ind i stuen. Kulsoen bandt en snor i hundens halsbånd, tog den med sig og forlod hytten. Dyrets instinkt førte det øjeblikkelig i den retning, Ib var gået. Kulsoen fulgte efter og nåede således præstegården noget efter, at vagtmesteren havde fået folkene vækkede. Ved at lytte og spejle uden for vinduerne, i forbindelse med en sindrig kombination af det, som hun selv havde været vidne til i skovløberhytten, kom hun snart på spor efter hemmeligheden.

Om eftermiddagen forlod Palle slottet og gik ind i skoven.

Hans arbejde var fuldendt: lænken til båden over fileet og Kulsoen fordrevet fra Gjørsløv. Men han betænkte, at hun på hjemvejen kunne

møde kaptajnen og hans ryttere, medens de gennemsøgte skoven. Det var en mulighed, som måtte forhindres. Altså vandrede han ned mod Valbygård, skrålende en sang af fuld hals, og tav kun i enkelte mellemrum, medens han trak sit vejr eller lyttede efter dragonerne.

Pludselig standsede han, en usædvanlig lyd fængslede hans opmærksomhed, et tilfreds smil fo'r over hans ansigt. Inde fra en af vejens sider åbnedes en stor slåenbusk, og et skægget ansigt kom til syne over den.

”Hvordan går det?” spurgte manden i busken.

”Dejligt!” sang Palle endnu lydeligere end før.

”Pas vel på Kulsoen!” hviskede manden, idet han trak sig tilbage mellem grenene og forsvandt. Palle nikkede og gik videre. Lidt efter vakte en lyd hans opmærksomhed. Inde fra gærdet i skoven hørtes en svag og gentagen hosten. Palle gik derhen og udbrød i forundringsråb ved pludselig at møde genstanden for sine tanker. Kulsoen sad på en sten ved gærdet. Da hun fik øje på drengen, fo'r et smil over hendes ansigt, hun strakte ham hånden i møde og udbrød:

”Det var godt, du kom, lille søn, jeg er så syg, at jeg ikke kan flytte mine fødder.”

”Stakkels mutter! Er I syg, så skal jeg følge jer. Hvor har I været henne i dag?”

”Ovre på Erikstrup for at tigge lidt mad til mig og din stakkels gamle fader.”

”Nå, så det har I?” sagde Palle, som erindrede sig, at han for ikke en time siden havde set hende ved vindebroen. ”Og hvad vej skal I nu?”

”Jeg ville gerne nordpå for at se at træffe den svenske kaptajn. Jeg har hørt, at han nu gennemsøger skoven op ad Søholm til; han skylder mig en rigsfort, fordi jeg viste ham til Gjørsløv, dengang hans folk kom

til egnen. - Hvor ville du hen?"

"Jeg skulle sønderpå," svarede Palle.

"Så går jeg samme vej," ytrede Kulsoen hurtigt, "det får da vente med min rigsart til en anden gang. Men måske du ikke gerne ser, at jeg følger med dig?"

"Jo, tværtimod mutter, det høre Gud til, at jeg allerhelst vil følge med jer."

"Du er jo en rar dreng," sagde den gamle, idet hun klappede Palle på kinden, "og i går aftes var du så kort for hovedet."

"I går havde jeg forretninger."

"Jeg ved det nok, Palle! Jeg kunne jo straks se det på dig; man narrer mig ikke så let."

"Det tror jeg selv."

"Når vi forhører os ret, så har du bestemt også en lille forretning i dag?"

"Nej, deri tager I fejl." "Hvad gør du da herude i skoven?" spurgte hun pludseligt. Palle betænkte sig i nogle øjeblikke. Han var bragt i forlegenhed. Kulsoen smilede spottende og vedblev:

"Palle, Palle! Det kan nok være, at man i denne syndige verden imellem stunder har lov til at benytte en lille løgn; men man bør aldrig gøre det uden at kunne give det skin af sandhed. Mærk dig det, min dreng!"

"Men jeg siger jer, at jeg ikke har noget at bestille; jeg går blot omkring og synger lidt herude for min fornøjelse."

"Hvorfor vil du da netop foretrække vejen sønderpå?"

"Ak, mutter, mutter! I frister mig over min formue," hviskede Palle med en klagende stemme. "Jeg har da et ærinde, som I siger, men jeg tør ikke fortælle det til eder."

”Til mig!” ytrede hun heftig og sprang op, glemmende sin svage tilstand. ”Hvem skulle da en søn vel bedre betro sig til end sin moder?”

”Ja, det er også sandt. Kom, lad os gå.”

Kulsoen rejste sig; idet de gik ned ad skovvejen, hviskede hun: ”Sig mig blot, hvem der har givet dig dit ærinde at forrette?”

”Den nådige frue på Gjørsløv.”

”Nå ja, så ved jeg allerede, det er til vagtmesteren.” Drengens forundring tiltog, han betragtede hende uden at svare.

”Det gælder den flugt, de har for i nat.”

”Å nej,” svarede Palle. ”Jeg vidste nok, I tog fejl, tværtimod, det gælder om at udsætte flugten til i morgen nat.”

”Hvorfor?”

”Kanske sig de ikke kunne blive færdige før; når sådanne folk drager af sted, er det ikke med dem som med os andre, de har så meget gods at tage vare på.”

”Ja, Guds død og pine! Det har du ret i!” sagde Kulsoen, idet hun tænkte på sølvtøjet.

”Jeg har nylig båret en stor pakke bort, som jeg hemmelig fik listet ud over vindebroen. ”

”Hvad var der i den?”

”Ja, hvor ved jeg det, den var tung og hård at føle på og gaven klang fra sig som sølvtøj.”

Kulsoens øjne strålede. - ”Hård og tung!” mumlede hun for sig selv, - og den klang som sølvtøj. - Det er sandt,” tilføjede hun, ”siden du taler om en pakke, så kommer jeg i tanker om, at jeg også har en, og deri er noget gemt til dig. - Se her, min rare dreng, har du to kønne æbler.” Palle smilede fornøjet, modtog æblerne og gav sig straks til at spise det ene.

”Du skal se, Palle, at du bringer det til noget stort deroppe på gården. Jeg har altid sagt til fatter, at der sad et godt hoved på den lille Palle, og nu kan du selv udregne, at mine ord går i opfyldelse, for hvis herskabet ikke havde tillid til dig, så gav de dig ikke deres sølvtøj at bære.”

”Ja, men jeg siger jo ikke, at der var sølvtøj i pakken.” ”Det kan også være det samme, min dreng, vi får jo intet deraf; alligevel, Palle, det er en underlig tanke den, på engang at holde så meget i sine hænder, at man kunne have nok til at leve godt og mageligt for hele sit liv igennem. Hvad du, - faldt det dig ikke ind?”

”Jo, nu da I siger det, men ikke før.”

”Der var ingen, som så dig gå bort med pakken?”

”Nej, ikke så vidt jeg tror, for ellers havde de nok taget den fra mig.”

”Fik du den også ordentlig afleveret?”

”Forvaret, mener I?”

”Ja vist, forvaret. Hvor?”

Drengen tav, som om han betænkte sig på svar.

”Du er måske bange for at betro dig til mig, til din moder?”

”Nej, vist ikke, jeg gemte den henne i vagtmesterens hus, for han var ikke selv til stede.”

Alt dette klang meget sandsynligt. Den gamle kones åsyn strålede af begærlighed. Hun gik i fælden. ”Imidlertid kunne der jo komme nogen og finde den, du uforsigtige!”

”Nej, jeg gravede den ned i halmen oppe på loftet,” vedblev drengen troskyldig.

”Det er dog ikke sikkert, lille Palle! Lad os hellere gå hen og se, om den er der endnu.”

”Lad os det,” sagde Palle.

Et langt stykke af vejen blev fra nu af fortsat i uafbrudt tavshed; hvor forskellige end de tanker var, som imidlertid gennemkrydsede begge, så mødtes de dog i een retning, det var den tilfredshed, begge følte i håbet om at have skuffet hinanden. Den korte dag begyndte at svinde, da de kom til hytten; inde i skoven herskede allerede en fuldstændig skumring. Vinden fo'r med en klagende lyd igennem træernes toppe, ethvert heftigt pust rev store flokke af tørt løv med sig.

”Hvem der havde sig en sådan skov!” ytrede endelig Kulsoen, som fandt det rettest ikke længere at overlade drengen til sine betragtninger.

”Ja, det må I nok sige,” svarede Palle, ”så gik jeg og søgte efter fuglereder hver evige dag.”

”Det kunne du jo ikke, din tossede dreng! For jeg lod straks alle træer hugge om og sælge til brændsel. Har du ellers set noget til vagtmesteren i dag?”

”Han gik nordpå efter Svend i morges.”

”Hvis han fandt mig inde i hytten, var jeg et ulykkeligt menneske,” hviskede Kulsoen.

”Tror I?”

”Ja, han gjorde bestemt en ulykke på mig.”

”Så lad være at gå derind.”

”Jeg vil blot se, hvad det er for kostbare sager, det fornemme her-
skab fører med sig.”

”For den sags skyld skal jeg nok blive her udenfor og give jer et tegn, hvis nogen kommer. Pakken ligger længst tilbage ved skorstenen under de store halmknipper.”

”Døren er jo aflåset,” ytrede Kulsoen.

”Ja, men jeg ved, hvor han forvarer nøglen.”

Palle rakte hånden ind i et hul under dørtrinnet, tog en nøgle og åbnede døren. Derefter trådte begge ind i hytten. Opgangen til loftet fandt sted igennem et hul i nærheden af alkoven. Palle hentede en stige uden for hytten og stillede den op til væggen. Kulsoen steg uden betænkning op ad stigen, skød lemmen tilbage med hovedet og krøb ind på loftet.

”Gå du nu lidt udenfor, min kære søn; og se vel efter, om der kommer nogen. Det var jo henne ved skorstenen, at du gemte pakken, ikke sandt?”

”Jeg er bange for, at I ikke finder den,” svarede Palle, idet han med en spottende latter tog stigen bort fra hullet.

Kulsoen udstødte et skrig, hendes ansigt, som nylig havde udtrykt en rasende begærlighed, forandredes pludseligt ved disse ord. Hun anede, at Palle havde lokket hende i en fælde.

”Palle, Palle!” råbte hun. ”Hvad skal det betyde, du narrer mig dog vel ikke?”

”Mutter, mutter!” svarede drengen, ”husker I, hvad I nylig sagde: Det kan nok være, at man i denne verden har lov til at benytte en løgn, men man bør aldrig gøre det uden at give den skin af sandhed. Det er netop, hvad jeg nu har gjort. I ville narre mig, og jeg har narret eder.”

”Men hvad skal dog alt dette sige?”

”Ikke andet, end at I kommer til at slå jer til ro oppe på halmloftet for det første og hvile eders trætte lemmer lidt, thi nu forvarer jeg stigen og så lukker jeg døren i, byder jer farvel og går min vej.”

Drengen lod handlingen følge efter sine ord. Uden at agte på Kulsoens bønner, trusler og eder, gik han ud af stuen, lukkede døren og stængede den udvendig fra. Derefter løb han tilbage til skoven.

Flugten

På Gjørsløv var imidlertid alt forberedt til flugten. Ved aftenens frembrud vendte Esner tilbage med sine ryttere uden at have fundet dem, han søgte. Han førte et selskab af officerer med sig, som han havde truffet i skoven, udsendte i samme ærinde. Rytterne trak deres heste i stalden og forsvandt derpå i borgestuen. Efterhånden som det blev stille i gården, tiltog larmen oppe i kaptajnens værelse, man forberedte et drikkelag hos Esner, der skulle stå i forhold til de overståede besværligheder om dagen. Højrøstede stemmer, latter og sange trængte over til den fløj, hvor fru Elsebeth og hendes datter befandt sig.

Fruen havde allerede været rejseklædt i flere timer. Imedens hun gik frem og tilbage i værelserne, udfandt hun bestandig flere genstande, som hun troede burde føjes til det sammen pakkede gods, endskønt Rud vedblev at påstå, at de umuligt kunne føre så meget med. Junkeren var utålmodig og ordknap denne aften, måske også ydmyget over atter at måtte ty til gjøngernes hjælp. Han hadede Svend, ikke af nogen bestemt årsag, men mere ifølge et vist instinkt; der lå et århundrede imellem deres ideer, et århundrede og en revolution.

Karen sad ved vinduet, bleg og tavs, og stirrede ned i gården. Månen sænkede sit lys over den gamle, gotiske bygning og på vandet i graven, hvor den lille båd gyngede, som skulle føre dem til frihed og frelse. Skildvagten ved broen stod som en stenstøtte, stiv og ubevægelig. Skovene på den anden side syntes at udgøre en sammenhængende masse, indhyllede i tåge og mørke.

Uden tvivl var Karens tanker i disse øjeblikke beskæftigede i en aldeles forskellig retning fra moderens, medens hun sad der rolig, drømmende og hengiven i sin skæbne. Hvor mange drømme ligger ikke forborgne hos den unge kvinde, der stirrer ud i verden, uskyldig og uerfaren som en fugl fra den moderlige rede. Disse drømme, en kvin-

des hvile, et hjertes fristed, er ikke det samme for manden, de ledsages hos ham af så megen ængstelig higen, det forbigangne og det tilkommende trækker sig ind i øjeblikket, fordi han mere tilhører verden end hun, mere jorden end himlen, de forbinder sig hos ham lige så ofte med smerte som med lykke. Han er i stand til at føle lige så dybt, kun ikke lige så rent, med samme varme, men ikke med samme resignation som kvinden.

Den vigtige time nærmede sig. I gården forblev alt roligt og tavst, flere gange så Karen en dunkel skikkelse komme op fra kælderens, bærende i hånden en genstand, som kunne ligne en vinkande, med hvilken han forsvandt i skyggen, som ringmuren dannede nede ved vindebroen. Det var den utrættelige Palle, der under alle sine forberedelser tænkte på at vederkvæge skildvagten. Uret i tårnet slog tolv, dets dybe slag hørtes overalt i slottet og genlød ovre fra den modsatte side. Månen var i begreb med at forsvinde bag skoven, dens bortgang var det øjeblik, som Ib havde bestemt til flugten. Karen sad endnu ved vinduet, hun så Palle krybe over muren og komme til syne igen nede ved båden, som hævede sig og sank med vandspejlet under den lette vind, der bevægede søens overflade.

”Tiden er kommet!” hviskede fru Elsebeth med blege og skælvende læber. ”Lad os gå! Vil I, Rud, hjælpe mig med at bære disse pakker?”

Junkeren tog en pakke under hver arm, og de tre flygtninge listede ud af værelset med sagte skridt, med tilbageholdt ånde og frygten de for bevægelsen af deres egne klæder.

Fra gangen hørte de støj af de svenske officerer inde i Esners værelse, straks efter lød den mere dæmpet for flygtningene, idet de gik ned ad vindeltrappen, som førte til kælderen.

Her tændte Rud en fyrretræsfakkell og gik foran ind i en dyb og

hvælvet gang, der fortsattes under slottet og endte ved en udfaldsport uden for ringmuren.

Ingen af dem havde hidtil talt et ord. Fru Elsebeth så efter junkerens pakker og juvelskrinet, som hun selv bar. Karen så efter det brogede skær, som faklen kastede over de grønlig og fugtige mure. Hun kendte intet til alle moderens pinlige bekymringer og skred fremad med et let tillidsfuldt smil. Hun forlod faren, det var slottet, og gik til frelse, det var Svend.

Palle havde nemlig ikke omtalt, at Ib denne gang havde påtaget sig at lede alt.

Endelig kom de til udfaldsporten, en gammel egedør, hvis massive tømmer næsten skjultes af dens tykke jernbeslag. Junkeren åbnede den, i det samme blæste trækvinden hans fakkelt ud.

Da de trådte op fra kælderens, rejste sig en høj skikkelse, som hidtil havde siddet skjult i mørket. Det var Ib. Han hævede sin finger i vejret for at påminde dem om at være stille, derpå tog han pakkerne fra junkeren og bar dem ned i båden. Rud og Karen fulgte efter, fru Elsebeth derimod standsede pludselig og hviskede.

”O, min Gud og frelser! Jeg har glemt tegnebogen med alle mine papirer, den ligger på kaminen. Vent et øjeblik, jeg kun umuligt lade den blive tilbage.”

Rud tilbød at hente den, men fruene var allerede forsvundet inden for udfaldsporten.

Ib udstødte en dæmpet ed. Det var kun Svend, der forstod at bringe ham til tålmodighed. ”Lad os gå tilbage til hvælvingen så længe,” hviskede han, ”der er vi i det mindste sikret mod at blive set.”

Junkerens og Karen fulgte hans opfordring. Ib trak døren på klem efter sig.

”Er I alene til at ro os over?” spurgte Rud.

”Alene, nej vi er to, formoder jeg.”

”Hvilke to?”

”I og jeg, båden bærer ikke flere end fire. For resten behøver I ikke at frygte. Sagen har næppe stor fare. Medens vinen drager igennem svenskerne hist oppe, drager vi hernede gennem vandet. Ovre på den anden side venter vore heste, så jager vi igennem skovene i den klare nat. I værste fald husker junkeren nok på mit råd fra sidst af.”

”Hvilket råd?”

”At dække sig med kappen for pallasken og at dukke sig for karabinen,” svarede den ondsksfulde vagtmester, ”man rider ikke svenskerne over ende hver gang, og i nat må I holde eder bag herskabet, medens jeg er foran og viser vej.”

”Jeg rider, hvor det behager mig,” svarede junkeren.

”Å nej, I rider der, hvor jeg siger, og ikke andre steder; det er mig, som befaler her, og det er eder, som adlyder.”

Karen lagde sin hånd på Ruds arm, han tav. Ibs ord var korte og bestemte, de indeholdt desuden en sandhed, som han ikke kunne nægte.

Lidt efter hørtes ilsomme og lette skridt i gangen, fru Elsebeth vendte tilbage med en brændende voksstabel i den ene hånd og brevtasken i den anden.

”Endelig!” mumlede den utålmodige vagtmester og trådte ud af porten.

Stedet, hvortil flygtningene havde begivet sig for at stige i båden, lå omtrent i modsat retning af indgangen til slottet, det var umuligt, at skildvagten ved broen skulle kunne opdage dem, så meget mindre som den forsigtige Palle både havde omviklet bådens årer og dernæst sørget for, at dragonen netop i det afgørende øjeblik var uskikket til at

anvende sin opmærksomhed på noget som helst. Uagtet disse forsigtighedsmidler syntes faren dog ikke at være så ringe, som Ib mente. Fra kaptajnens værelse i øverste etage skinnede lysene ned på graven; så snart altså flygtningene kom uden for skyggen af ringmuren, var de udsat for at blive bemærket, hvis nogen af selskabet tilfældigvis på samme tid befandt sig ved vinduerne. Man hørte klang af glas, støj og kor af latter trænge ud af de sønderslåede ruder og så dunkle skikkelser bevæge sig igennem den tåge, som tobaksrøgen dannede i salen.

Idet Ib trådte ud af porten, blev den stilhed, som hidtil havde hersket, pludselig afbrudt af et pistolskud på den modsatte side af slottet, og som måtte være blevet rettet op mod vinduerne i salen, thi man hørte straks efter de faldende glasskår klirre mod stenbroen. Ib sank i samme øjeblik ned til jorden og spejdede omkring til alle sider. Fru Elsebeth udstødte et angstskrig. Endnu medens overraskelsen beherskede alle, faldt nok et skud i samme retning som det første, og glasskårene klirrede på ny.

Det sidste skud blev fulgt af et lydeligt skrig og nogle langtrukne ord, som Ib på grund af afstanden ikke kunne forestå.

Disse to skud forandrede alt. Vinduerne i salen blev stødt op, og selskabet bemærkede gruppen nede ved graven. Stormklokken lød inde i gården, en fakkellod kom til syne over muren, dens røde flamme kastede sit lys hen over graven. Fru Elsebeth havde lænet sig bleg og stum af rædsel til junkeren, der selv stod som forstenet med et udtryk, der vidnede om alt andet end mod. Karen havde grebet moderens arm og skjulte sit ansigt ved hendes bryst.

”Kom!” hviskede Ib, ”hurtigt, det gælder blot om at nå over til den anden side. Endnu kan vi redde os, men om et øjeblik vil det være for sent.”

Med disse ord sprang han ned til båden. Rud ville følge efter, men fru Elsebeth standsede ham.

”Det er for silde,” hviskede hun, ”ser du ikke dragonerne komme frem på ringmuren oven over os? Lad os liste os tilbage til vore værelser så hurtigt vi kan.”

”Som I vil,” svarede Ib, idet han standsede. ”Giv mig da kassen der med eders kostbarheder, den i det mindste vil jeg kunne frelse.”

Fru Elsebeth lod til at betænke sig, men Ib tog kassen og sprang i båden. De tre andre drog tilbage igennem udfaldssporten. Da Ib ville støde fra land, hævede sig en røst på ringmuren:

”Stands du der, i dette øjeblik lægger seks karabiner an på dig, gør du endnu et tag med åren, lader jeg fyre.”

Ib så sig om, han bemærkede en række truende hoveder, som hævede sig fra randen af ringmuren, efterfulgt af geværpiber, der alle pegede mod ham. Fra de åbne vinduer i salen gentog det samme ubehagelige syn sig. Han sukkede og trådte op på land, idet han lod juvelkassen glide ned til en skikkelse, som hidtil havde ligget stille og sammenbøjet i bunden af båden. Da Ib steg ud, gled denne skikkelse ved bådens bevægelser ubemærket ned i graven og svømmede over til den anden side. Lidt efter antydede et skrig fra skoven, at han havde nået land.

”Det er godt, lille Palle!” mumlede Ib, ”nu har vi i det mindste fået skatten i sikkerhed.”

I samme øjeblik sprang to dragoner ind på ham. Vagtmesteren udstødte et brøl, han hævede sig i sin fulde højde, omklamre de sine fjender og søgte at drage dem med sig ned i båden, medens han holdt dem som et skjold foran sig, men en tredje rytter havde allerede draget båden op på land. Flere forfølgere nærmede sig. Ib indså, at alt var tabt. Med denne bevidsthed rystede han sine fjender af sig, gjorde et spring

hen imod udfaldsporten, som var blevet stående åben. Inden for denne forsvandt han og slog døren i lås efter sig.

”Se så!” råbte fra murtinden en triumferende person, som, belyst af en sidemands fakkell, viste kaptajn Esners røde og ophidsede ansigt, og som fra dette sted, væbnet med en pistol i hver hånd, havde set Ibs flugt. ”Nu kan vi tage os sagen ganske let. Gavtyven har selv spærret sig inde. En vagt stiller sig med opspændt karabin foran slottets indgange. I andre følger fændrikken, så skal vi lege hund efter hare.”

Endnu medens Esner uddelte disse befalinger, faldt et skud fra den anden side af graven. Manden, som holdt faklen ved kaptajnens side, udstødte et skrig, tabte faklen og styrtede ned fra muren på stenbroen. Man vidste ikke, hvorfra skuddet kom, men en let røg, som fo’r hen over søen, betegnede alene retningen. På samme tid forsvandt to mænd, der på den anden side af graven, tavse og ubevægelige, havde været vidne til alt. Kaptajnen forlod ringmuren. Uden at bekymre sig om den døde, henvendte han sig til en af de nærmeste dragoner og udbrød:

”Lad den lille bro gå ned efter det skrigende fruentimmer hist ovre, for at vi kan få nogen besked om, hvad alt dette egentlig skal betyde.”

Dragonen gik ned til broen.

Medens dette foregik, nåede fru Elsebeth og hendes ledsagere tilbage til deres værelser, uden at blive bemærkede eller standsede af nogen. De ulykkelige damers første omsorg gik her ud på så vidt muligt at tilintetgøre alle spor af den forrådt flugt. Rud derimod vendte tilbage til sit tårnkammer, lukkede omhyggeligt døren og gik til sengs uden at forstyrres af larmen og skrigene, der trængte op til ham, da jagten begyndte. Gården var oplyst af fakler, i baggrunden sås rytterne løbe frem og tilbage og tabe sig i mørket. Faklerne kastede et skarpt og rødligt lys

over slottets mure. Midt i gården stod Esner, uddelende sine befalinger, rundt omkring ham havde der dannet sig en kreds af dragoner, på hvis karabiner eller pallasker fakkellyset glimtede. Rytterne begyndte at undersøge den nederste etage og trængte igennem hvælvingen til udfaldsporten, men Ib fandtes ikke. De stængede porten og ilede derefter videre for at fortsætte undersøgelserne i de tilstødende celler og gange.

Mørket begunstigede flygtningen, han syntes at være sporløst forsvundet. Tilråb, befalinger og trusler gav ekko i de mørke hvælvinger, ingen svarede, og intet røbede hans nærværelse. Fra kælderens undersøgte Esner og hans mænd stueetagen med lige så ringe held. Forfølgerne var ved denne lejlighed skånsomme nok til at forlade fru Elsebeths værelser, så snart de havde overbevist sig om, at deres fange ikke holdt sig skjult i disse, imidlertid drejede kaptajnen nøglen om i låsen og stak den i sin lomme.

Flere timer forløb under tiltagende utålmodighed og forgæves søgen. Volden var besat overalt, så at flygtningen umuligt kunne redde sig over den. Kulsoen sad på randen af muren, indsvøbt i et gammelt hestedækken. Hendes smil havde måske ingensinde udtrykt en større ondskab og skadefryd; hun forberedte sin fjendes ydmygelse, vristede ham sejren af hånden i det øjeblik, han sikrest troede at have grebet den.

Esner og hans gæster var endelig efter flere timers forgæves søgen blevet kede af jagten og vendte tilbage til salen. Drikkelaget begyndte på ny og antog et forøget liv, det vil sige, der blandede sig større larm og råhed i det end før. Man drak skåler for kaptajnen, for fangen, for den dræbte dragon, for den hele verden, man opflammede de søgendes iver ved at sende dem fyldte vinkander, men især ved at udlove

en belønning til den første, som fik øje på Ib, og en dobbelt så stor for den, som bragte ham til veje, død eller levende. Skåledes endte omsider den urolige nat. Morgenens dæmrende lys faldt hen over de blege ryttere, som uafbrudt vedblev at støve om i alle retninger. Kulsoen var blevet siddende på ringmuren, ventende på Ib med større længsel end alle de øvrige.

Fangen

De fremmede officerer red bort i dagningen. Esner fulgte dem ud til vindebroen. Da han gik tilbage, så han Kulsoen, som havde listet sig ned i gården og tømte resterne af en henslængt vinkande. Kaptajnen studsede.

”Nå, det er altså hende, vi kan takke for opdagelsen af dette komplot?” sagde han.

”Ja!” svarede Kulsoen, idet hun nejede dybt. ”Det var mig, som op-søgte den strenge herre ovre i skoven i går for at berette, hvad jeg vidste, men så red I jeres vej, formedelst en af Svend Gjønges folk råbte til jer, at jeg havde pesten.”

”Jeg erindrer det meget godt. Guds død, mutter! Hun har et ansigt, som man ikke behøver at se to gange for at mærke sig. Lad mig høre, hvorledes alt er gået til.”

”Jeg har to rare øjne,” sagde Kulsoen, ”og forstår at give agt på, hvad jeg ser. De skarns mennesker gjorde mig ellers vejen sur nok, de lokkede mig i en hytte og spærrede mig inde på loftet. Men jeg snoede mig et stærkt halmbånd og krøb ned ad dette, da mørket faldt på. Så fandt jeg pistoler i samme hytte, dem tog jeg med for at værgе mig på vejen, om behov skulle gøres.”

”Nå, så hun skyder også med pistoler?” råbte Esner leende.

”Ja, imellem stunder, mandhaftige herre! Men kun hvor det gøres hårdt nødigt. Jeg brugte mine ben og løb, som man løber, når det angår ens egen fordel, skønt det her kun angik eders. Da jeg kom til Gjørsløv, var vindebroen draget op, og skildvagten mærkede mig ikke, skønt jeg hev en sten over til ham. Råbe turde jeg ikke, fordi jeg vidste, at den listige vagtmesters folk lå skjult i nærheden. Så kom jeg i tanker om pistolerne, som jeg havde hos mig. Tiden gik, og medens jeg sad indespærret på loftet i hytten, havde jeg hørt vagtmesteren sige, at flug-

ten skulle gå for sig ved midnat, når månen gik ned bag skoven. Jeg løsnede da pistolerne mod det vindue, hvor jeg fornam, at de nådige herrer var samlede, derefter råbte jeg over til skildvagten: Se jer for, ret nu flygter herskabet fra gården. - Det hjalp. Medens jeg løb tilbage og skjulte mig inde i skoven for Ibs folk, blev der alarm på gården, og således fik I vagtmesteren fanget, mandhaftige herre!”

”Ja, fanget ham har vi da endelig ikke endnu,” svarede Esner.

”Jo, på det nærmeste,” forsikrede Kulsoen med et hemmelighedsfuldt smil. ”I nat hørte jeg de strenge herrer råbe ned fra vinduerne til dragonen, at hvem der først fik øje på vagtmesteren skulle få to rigsdaler, gælder det også for mig?”

”Lad gå,” sagde Esner, ”har hun måske fundet ham?”

”Ja!”

”Er hun forrykt, mutter? Hun har jo siddet oppe på murtinden hele tiden.”

”Ja, der fandt jeg ham da også, da dagen begyndte at gry, men jeg blev siddende ganske stille og rolig og lod mig ikke mærke med, hvad jeg havde set.”

Kaptajnens gennemtrængende blikke var ikke i stand til at rokke den sikkerhed og bestemthed, hvormed Kulsoen talte.

”Men for tusinde djæвле!” råbte han utålmodig, ”når hun har set ham deroppe, så må han jo være borte for længe siden.”

”Å nej!” svarede Kulsoen, ”han er der endnu, og jeg holder mig til den mandhaftige herres løfte; det er mig, som først har set ham.”

”Hvor da? Tal dog!”

”Ser I det lille glamhul øverst oppe i tårnet? Om I vil give nøje agt, så kommer der af og til noget, som ligner et hoved, til syne. - Se blot, se!” vedblev hun og greb om kaptajnens arm, ”der har vi det igen, det

er Ib, det er ham, som I søger, og jeg har vundet mine penge.”

”Guds død og pine!” råbte Esner heftigt, ”skulle det virkelig være ham? Hvordan djævelen er han da kommet derop?”

”Såre let. Jeg har hørt folk fortælle her i egnen, at der fra kælderens i Gjørsløv skal gå en smal trappe i muren til tårnet, de kaldte den munkenes gang, og den har vagtmesteren vel fundet, da han søgte efter et skjul. - Nu kommer hans hoved frem igen, denne gang kan I umuligt tage fejl af ham.”

Esner så op og bemærkede tydeligt et skægget ansigt, som kom til syne i et mørkt hul og kastede et spejdende blik ned i gården. Derpå forsvandt det igen.

”Ja, ja, mutter!” udbrød han tilfreds, ”hvis det forholder sig, som hun siger, kan hun tøve her, indtil vi får fat i ham, så skal jeg betale hende pengene.”

Kulsoen greb en flig af kaptajnens kofte og kyssede den med en hyklerisk ydmyghed. Esner trak i snoren til stormklokken og lod rytterne kalde sammen nede i gården.

”I er nogle jammerlige karle, alle til hobe!” udbrød han.

”Nu har I støjet omkring og lamenteret den hele nat, og hvad I ikke var i stand til at finde, det har den gamle pulverheks, som står derhene, opdaget. Gavtyven er krøbet øverst op i tårnet og sidder og ler ad jer fra et af glamhullerne. - Hvem henter os ham nu ned?”

Et enstemmigt ”jeg!” lød fra alle dragoner. Esner betegnede en af de yderste i kredsen, en karl på seks fod med en hals som en tyr og bryst og skuldre som Atlas.

”Siden I ikke alle kan få plads deroppe,” sagde han smilende, ”så vælger jeg dig Olaf, bring os ham ned, hvis du kan.”

”Kan!” gentog kæmpen, forbavset over sin høvedsmands tvivl. ”Jeg

skal bringe ham ned i min bukselomme!”

Denne pral ledsagede han med en militær hilsen, hvorefter rytteren gjorde omkring og skred med lange og drønende trin over gården.

Der fulgte en dyb stilhed efter dragonens bortgang. Enhver syntes at have en anelse om det farlige i hans forehavende. Alene Esner lod til at være sikker i sin sag, han kastede et triumferende blik hen til Kulsoen. Den gamle rystede på hovedet.

”I kender ikke vagtmesteren, ” ytrede hun.

En tid forløb, inden man mærkede nogen bevægelse i tårnet. Pludselig lød et højt og rasende råb, efterfulgt af en heftig larm, og man så flere gange en skikkelse komme til syne og igen forsvinde fra åbningen neden for taget. Støjen ophørte straks efter, og alt blev roligt som før. Den almindelige forvirring tiltog nede i gården.

”To mand op at se, hvad der er blevet af fangen,” befalede Esner.

Rytterne gik, de vendte tilbage med kæmpen, som havde lagt sine arme over deres skuldre, medens det krampagtige minespil i hans ansigt tydeligt røbede den anstrengelse, hvormed han søgte at betvinge sine smerter.

”Hvad er der i vejen med dig, Olaf?” spurgte Esner. ”Se efter i hans lommer om fangen, som han lovede at bringe os.”

Denne spøg faldt i dragonernes smag, selv Olafs ansigt fortrak sig til et smil, medens han svarede:

”Det er jo den skinbarlige Satan, I har skikket mig op efter, strenge herre! Og ham fører man ikke omkring i sine bukselommer. Han knugede mig sammen som en uldtot, og hullet, han sidder i, er så snævert, at man ikke kan bevæge sig derinde. På den måde blev han min mester.”

”Stakkels fyr!” ytrede Esner spottende. ”Du tog vel ingen skade?”

”Å nej, jeg tror blot, han har brækket begge mine ben, forresten fattes jeg ikke det ringeste. Da han sidste gang lod mig falde, råbte han, at jeg skulle hilse kaptajnen, at han ikke ville give sig levende, og at han havde skarpladte pistoler, og lod og krudt foruden, til dem, som var lystne derefter.”

”Bring ham bort,” ytrede Esner med et vink til de to ryttere, som vedblev at understøtte Olaf. Derpå henvendte han sig til de øvrige og sagde:

”Hvem af jer vil nu prøve lykken? I husker belønningen, jeg står ved mit ord.”

Kredsen udvidedes, idet dragonerne trak sig tilbage. Ingen svarede, Olafs skæbne og Ibs hilsen havde pludselig dæmpet deres iver.

”Hvorledes!” råbte Esner utålmodig, ”I tøver, I frygter, er der ikke en eneste, som frivillig tør påtage sig at bringe denne mand ned?”

”Jo, en!” svarede en stemme uden for kredsen, og medens alles opmærksomhed rettedes mod stedet, så de Kulsoen rejse sig op fra en sten og træde hen til kaptajnen. Den munterhed, som opstod, idet hun viste sig iblandt rytterne, var ubeskrivelig, selv Esner lo, medens hans blik fløj hen over den svage, krumbøjede skikkelse, der, støttende sig til en stok, troede at kunne fuldføre, hvad den stærkeste af hans ryttere ikke havde været i stand til. Kulsoens ansigt vedligeholdte imidlertid sit rolige og tillidsfulde udtryk, hun så sig omkring i kredsen, nikkede og gentog:

”Jeg vil bringe ham ned til eder til trods for alle disse mandhaftige ryttere.”

”Hun er afsindig,” råbte dragonerne.

”Fanden står i kvinden!” ytrede Esner. ”Hun mægter jo næppe at krybe op i tårnet.”

”Det behøves heller ikke.”

”Hun vil formodentlig bede ham komme ned til sig?”

”Netop, det er min mening.”

”Og hun tvivler vel ikke om, at han vil adlyde?”

”Han vil komme, når jeg forlanger det.”

”Når får vi ham da at se?”

”Om lidt!”

”Spøg til side, hvorledes?”

”Godvillig. Mandhaftige herre glemmer jo ikke det løfte, I gav om belønningen?”

”Glemmer,” gentog Esner, ”jeg fordobler summen, dersom hun holder ord, hvis ikke, så lader jeg hende - ”

”Ja, I behøver ikke at forpligte jer til mere, nådige herre!” afbrød Kulsoen ham, ”jeg holder mit ord, og når det er sket, vil jeg huske på eders. Vagtmesteren vil komme ned af sig selv, endogså uden at vi kalder på ham, men før det kan ske, må I lade en rytter stige til hest og ride over til Magleby, en landsby knap en fjerdingvej herfra, og hente os Kasper Dams datter, den lille Inger. Denne pige er vagtmesterens kæreste.”

”Hans kæreste,” gentog Esner leende. ”Åh, jeg begynder at forstå hende. Hun vil bruge pigen som lokkefugl.”

”Der traf I det, mandhaftige herre!” svarede Kulsoen med et ondskabsfuldt grin, ”og for at få hende til at synge, sætter vi blot en smule stærk, tvundet hampegarn om hendes tommelfingre og skruer dem sammen med en stok. Det hjælper, - I skal se, det hjælper.”

”I er mig satan til fruentimmer!” mumlede kaptajnen og vendte sig om mod dragonerne for at meddele dem Kulsoens forlangende.

En mand steg til hest og jog ud over broen. De øvrige spredte sig i

gården. Esner blev stående og så til sin harme Ib sidde rolig og magelig i karmen af glughullet. Efter at han engang var blevet opdaget, fandt han det ikke længere umagen værd at skjule sig. Imidlertid gav han dog agt på alt, hvad der foregik i gården.

Kulsoen havde indtaget sin forrige plads på stenen neden for ringmuren. Esner gik ind i en af de to sidefløje, som flankerede tårnet og benyttedes til stalde. Her tog han en karabin, ladede den og åbnede et af vinduerne på klem. Fra vinduet så han atter vagtmesteren i glamhullet og tog et omhyggeligt sigte efter hans hoved. Skuddet faldt; da røgen drev bort fra vinduet, sad Ib der endnu og smilede spottende ned til stedet. Imidlertid var dette skud dog en advarsel for ham, lidt efter forsvandt han og lod sig ikke oftere til syne.

Det varede længe, inden dragonen kom igen. Kulsoen havde flere gange rejst sig op og set ud af det nærmeste skydehul. Esner stod i samme hensigt i nærheden af vindebroen, forsigtigt dækket af et fremspringende hjørne. Endelig lød et højt råb i skoven, et skud faldt, straks efter kom en rytter til syne på skovvej en. Inde i gården løb dragonerne til ringmuren og så ud af skydehullerne. De så deres kammerat komme ud af skoven med et fruentimmer foran sig på hesten. I Kulsoens ansigt viste sig et onskabsfuldt og skadefro smil, hun så op til glamhullet og hævdede truende sin stok imod det.

Da rytteren kom ind i gården, var hans ansigt blegt og forfærdet, et strejfskud havde truffet ham i kinden, idet han red igennem skoven, derefter var han blevet forfulgt af to mænd, som endelig forsvandt i nærheden af gården. Esner løftede den næsten bevidstløse Inger ned af hesten. Fra tårnet hørtes et rasende brøl, idet hun blev ført frem foran slottet.

”Hører I, strenge herre?” hviskede Kulsoen fornøjet. ”Han begynder

allerede at stemme fiolen deroppe; det vil blive bedre.”

Fra nu af ledede Kulsoen så at sige alt, hvad der foregik; Esner følte sig midt i sin råhed påvirket af denne vilde, dæmoniske skikkelse, især da han syntes, at ethvert af hendes påfund fremkaldte et afgørende resultat. Dragonerne stillede sig i en halvkreds omkring Inger og lod en plads åben hen mod tårnet, således at man fra glughullet kunne iagttage alt, hvad der skete. En rytter løste en snor af sin fodersæk og sammenbandt Ingers tommelfingre, mellem båndet stak Esner en lade-stok, som ved at omdrejes sammensnørede fingre og forårsagede usigelig smerte. Den første prøve aftvang det ulykkelige barn et hvinende skrig, hun bønfuldt om nåde, græd og kastede sig ned på jorden foran kaptajnen. Hun begreb intet af det, som her foregik.

Fra glamhullet var Ib vidne til Ingers pinsler. Kulsoen gik nærmere ind under tårnet og råbte:

”Det er nok ellers bedst, at du snart kommer ned, lille Ib, ellers skruer de strenge herrer Ingers fingre af lave.”

I det samme rørte Esner igen ved ladestokken, et nyt skrig påfulgte. Den skrækkelige kamp, som i dette øjeblik foregik hos Ib, viste sig alene i hans heftige bevægelser, han hævede sig op i karmen og strakte hænderne ned mod Esner. Inger så op til ham, hun nævnede hans navn, hendes bønlike skrig påkaldte hans hjælp. Han udstødte et fortvivlet skrig:

”Tøv lidt!” råbte han. ”Jeg kommer, jeg kommer!” Efter disse ord forsvandt han fra glamhullet.

Bodil fejrede i dette øjeblik den fuldstændige triumf; hun havde også antaget en dertil svarende stilling. Med begge hænder i siden, tilbagebøjet hoved og et frækt, hovmodigt udtryk, der forøgede hendes ansigts modbydelighed, så hun sig om i kredsen for at indhøste

de beundrende blikke, som rytterne tilsendte hende. Da Ib forsvandt fra tårnet, gik hun hen til indgangen af kælderens og blev stående der, som om hun ventede på at modtage ham. Et øjeblik fuldt af forventning og tavshed herskede i gården. Lidt efter gik kælderens dør op, og vagtmesteren viste sig på trinnet. Hans ankomst hilstes med et jublende frydeskrig.

Medens han gik op ad trappen, bøjede Kulsoen sig over mod ham og hviskede:

”Jeg har lovet det, og du ser, hvordan jeg holder ord. Vil du sige mig, hvor du har forvaret fruens skat, så skal jeg frelse både dig og Inger.”

”Jeg ved af ingen skat at sige,” svarede Ib, ”men det vil jeg sige jer, Boel, at hvis jeg slipper levende herfra, og det gør jeg nok, så skal I komme til at huske på denne dag i jeres dødsstund.”

”Ja, det kan vi snakkes ved om, når den tid kommer,” svarede den gamle, ligegyldig ved Ibs trusel. ”Vil du sige mig, hvor skatten er?”

”Jeg ved ikke, hvad I mener,” svarede Ib og ilede hen til Inger.

”Du skal nok få min mening at vide,” sagde Bodil, idet hun skyndte sig efter ham og med møjse banede sig vej gennem kredsen, som havde lukket sig efter Ib.

Solen skinnede i dette øjeblik ned i gården og belyste de forskellige grupper, som færdedes her: den triumferende Esner foran Inger og Ib, som holdt hinanden omslyngede, efter at man havde løst hendes bånd, dragonerne støttede sig til deres pallasker eller hvilede med armene på hverandres skulder. Og ligesom Ib var genstand for den sædvanlige opmærksomhed, så var han også den mest iøjnefaldende person i skaren. Hans høje pande og den rolige alvor, som talte fra hans ansigt, udtrykte alt andet end frygt. Hans navn, der ikke kunne udskilles fra Svends, havde længe været i alles munde. Rygtet behagede på den tid

at forøge hans bedrifter i de historier, hvormed svenskerne underholdt hverandre ved vagtilden eller i krostuerne.

”Træd nærmere!” sagde Esner med en imponerende værdighed i mine og ord. ”Det er altså dig, som de kalder dronningens vagtmester i daglig tale? Svend Gjøniges staldbroder?”

”Ja.”

”Og du ville hjælpe herskabet med at flygte bort fra slottet?”

”Ja, jeg nægter intet. Jeg er i eders vold, og I kan handle med mig efter eders villie; min eneste bøn er blot, at I lader denne lille pige fare med fred. I, som er soldat, som jeg har hørt folk kalde for en brav adelsmand, I, som tør slås med en mand, vil ikke krænke en kvinde.”

Ib fornægtede ikke sin snildhed i dette afgørende øjeblik. Ethvert af hans ord fandt et villigt øre hos kaptajnen. Han vendte sig om mod dragonerne og udbrød:

”Pigen kan gå.”

Inger løstes, kredsen åbnedes for at give hende gennemgang.

I det samme trådte Kulsoen hen og lagde sin hånd på den unge pige.

”Med eders tilladelse, strenge herre, lad hende dog tøve lidt endnu. Ønsker I ikke at få at vide, hvor vagtmesteren har gjort af det lille skrin, som jeg så ham tage fra fru Elsebeth hist bag ringmuren, da flugten var røbet?”

”Hvad var det for et skrin?”

”Ja, Gud ved det, måske gemte herskabet sine papirer i det, kanske også juveler og guldstads, hvoraf folk siger, at de skulle have en slump.”

Esners øjne strålede.

”Juveller og guldsmykker!” gentog han. ”Hvor har du skjult kassen, vagtmester? Tilstå det godvilligt! - Ingen udflugter!” vedblev Esner, da

Ib betænkte sig på svar. ”Du ved, hvad det gælder, din kæreste forlader ikke stedet, før du har givet mig de fuldstændige oplysninger.”

”Fruentimmeret tager fejl,” svarede Ib, ”eller hun bedrager eder, som hun har bedraget alle andre. Kassen indeholdt kun nogle værdiløse familiepapirer, intet andet.”

Esner tilkastede Kulsoen et spørgende blik. Den gamle rystede vantro på hovedet.

”Hvor er da disse papirer forvarede?” spurgte hun. ”Lad den gunstige herre blot få fingre i kassen, så kan han bedst selv overbevise sig.”

”Hid med kassen, vagtmester!” råbte Esner, ”eller vi begynder med tommelskruerne igen.”

”I skal få den,” svarede Ib. ”Jeg gav den til en af mine folk, som sprang i graven og svømmede over på den anden side, da vi blev røbede. Giv Inger fri, så kan hun gå og opsøge manden.”

Esner overvejede dette forslag; imidlertid tilføjede Ib:

”Jeg bliver jo tilbage som pant.”

”Ved du hvad, lille Ib!” ytrede Kulsoen, ”har du nu også ret betænkt dit forslag? Var det ikke bedre, om du selv gik og hentede skrinet, så bliver Inger tilbage som pant imedens, og den nådige herre sætter så megen tillid til dig, at han nok tør lade dig fare.”

Kaptajnen smilede. ”Djævelen står i den gamle heks!” mumlede han. ”Konen har ret, det er bedre, at du går og pigen bliver.”

”Hører du, vagtmester? Herren fordrer ikke engang dit ord på, at du kommer igen. Det er jo også lettere for dig at finde din kammerats smuthul, end om den stakkels, lille Inger skulle løbe omkring og søge det.”

Ib udstødte et suk, han vidste ikke i øjeblikket at finde på udflugter.

”Hvor lang tid behøver du til at forrette dit ærinde?” spurgte Esner.

”Lad os antage til middag.”

”Jeg behøver ikke så længe,” svarede Ib, ”om to timer skal jeg være her igen, måske før. Indtil den tid, herre, giver jeg Inger i eders beskyttelse. I vil vogte hende og ikke skuffe min tillid. - Siden kan I gøre med mig, hvad I lyster.”

”Gå du med Gud! Pigen skal være så sikker hos mig som hos sin fader.”

Ib trykkede Inger til sit bryst. Hans øjne glinsede. Inger græd og tilhviskede ham nogle ord, men vagtmesteren rystede sørgmodigt på hovedet. Derpå åbnede kredsen sig, og man så ham i lange og hurtige spring fare ud over vindebroen og straks efter forsvinde mellem træstammerne i skoven.

Dommen

Kulsoen sad igen på sin plads ved muren og varmede sig i solskinnet, da Esner kom hen til hende. Han rakte hende en håndfuld sølvpenge og udbrød:

”Der, mutter, har hun sin belønning. Hun har ærlig fortjent den, det må man lade hende.”

Kulsoen smilede og vendte sig bort fra rytterne, medens hun talte pengene, derpå skjulte hun dem i sit hullede skørt.

”Er I ikke bange for, at han bliver borte, mandhaftige herre?” Spurgte hun.

”Nej!” svarede Esner, ”jeg gemmer det pant, som nok skal bringe ham tilbage.”

”Det tænker jeg med. - Men det faldt mig ind nu nylig, at I dog måske havde handlet uforsigtigt i at lade ham gå.”

”Hvorfor?”

”Ovre i skoven ligger hans folk skjulte, skønt I ikke fik dem at se i går, medens I red omkring derinde med eders ryttere. Jeg svarer for, at ingen af dem har haft deres øjne bortvendte fra Gjørsløv, siden solen stod op i morges. Det er behjertede mænd alle til hobe, de går i den røde ild for Ib og Svend. Nu sidder de inde mellem buskene og lægger råd op med vagtmesteren, og I må tage eder i vare, gunstfulde herre! Fra det øjeblik, han vender tilbage, vil I ikke kunne være sikker noget sted.”

”Og jeg siger hende, gamle heks, at jeg ikke bekymrer mig mere om disse bønder end om en mygs surren. Lad dem komme. Guds død! jeg forlanger ikke bedre.”

”Ja, ja, jeg har advaret eder, jeg kender dem bedre. Det gælder også om at holde fast på vagtmesteren, når I får ham igen.”

”Tværtimod,” svarede Esner, ”jeg vil stille ham på et sted, hvorfra

alle hans folk kan have ham for øje hele dagen igennem; uden bånd og lænker skal han stå der, og det skal kun bero på ham selv at vende tilbage til sine mænd.”

Kulsoen stirrede på Esner med vidt opspilede øjne; hun forstod ikke at tyde det uheldsvarslende smil, som viste sig omkring hans læber.

”Der har vi manden,” svarede han. ”Hun skal få lov at tøve her lidt endnu, så kan hun selv bedømme, hvorledes jeg opfylder mine ord.”

”Bringer han kassen med sig?” spurgte Bodil ivrigt.

”Naturligvis! Vagtmesteren er en mand af ord, han bærer kassen under armen.”

En almindelig bevægelse fandt sted i gården, da Ib viste sig.

Hans ankomst blev hilst med en mumlen af beundring og deltagelse. Han gik hen til kaptajnen, langsomt og højtideligt, og satte kassen på jorden for hans fødder. Hans ansigt var blegt, hans åndedræt kort og stønnende efter det hurtige løb. Esner tilkastede ham et venligt blik og udbrød:

”Du er en flink karl, vagtmester! Jeg lider folk, som holder deres løfter.”

”Jeg kommer også tilbage i tillid til eders løfte, nådige herre!” svarede Ib ydmygt, idet han hævede sit hoved og betragtede kaptajnen med et bønligt blik.

”Pigen er fri,” svarede Esner hurtigt. - ”Lad hende gå sin vej. Jeg har noget at tale med dig om, som du måske ikke ønsker, hun skal høre.”

Ib fattede den mine, som ledsagede disse ord; han gik hen til Inger, slyngede sin arm om hende og trykkede hende op til sig, idet han hviskede:

”Gå hjem, lille Inger, før de fortryder denne tilladelse. Du må ikke tøve her længere.”

”Og hvad bliver der så af dig, Ib?” spurgte hun frygtsomt.

”De lader mig fare,” svarede han med et tvungent smil.

”Ak nej, det tror du ikke; de har talt om din død, medens du var borte.”

”Ja, du gode Gud, det er der så mange, der har gjort,” svarede han, ”men alligevel har de ikke fået bugt med mig endnu.”

”Du søger at skuffe mig.”

Ibs ansigt udholdt hendes forskende blik, roligt og uforandret.

”I Guds navn, Inger, gå! Jeg kommer i morgen, siden, når du mindst venter det, banker jeg på din dør. Mine folk ligger ovre i skoven, du kender dem og ved, at de ikke lader mig i stikken.”

Inger brast i gråd, hun skjulte sit ansigt ved hans bryst og hviskede: ”Ak, lille Ib, jeg frygter så såre, det bæres mig for, som vi to aldrig mere får hinanden at se.”

”Det er ellers rørende at høre,” hviskede Kulsoen til Esner, idet hun gjorde en bevægelse med hovedet hen mod Ib.

”Min herre vagtmester!” råbte kaptajnen, ”kommer I så? I glemmer, at vi to har et ord at tale sammen.”

”Jeg kommer, nådige herre!” svarede Ib. Han tilhviskede endnu engang Inger sin bøn om at forlade gården, derpå rev han sig løs og gik hen til kaptajnen. Inger blev stående. Hun havde foldet sine hænder og kastede et fortvivlet blik omkring på dragonerne, som fra nu af kun havde øje for de to hovedpersoner, Ib og Esner. Kaptajnen sagde:

”Du har bragt mig fruens juvelkasse, og jeg lovede dig, at din kæreste skulle være frank og fri derfor; men du begriber nok, at vi to har mere at afhandle sammen. Jeg er en mand, som holder af at opgøre mit regnskab snarest muligt. Du listede dig herind i gården for at hjælpe herskabet med at flygte bort, du er en lovløs mand, der ligger på lur

ude i de mørke skove og dræber mine folk, når du ser dit snit dertil, du har overfaldet vore proviantvogne, og endelig har hans nåde, general Fersen, sat en pris på dit hoved. Se, alt dette lagt sammen udgør en stor gæld, vagtmester, som du skal til at betale. Kællingen derhenne har advaret mig mod dine folk, som ligger skjult i skoven, hun siger, at de kryber omkring derovre og kikker efter dig. Jeg er en godmodig sjæl, som holder af at gøre andre en tjeneste, hvor det lader sig forene med min pligt, dine folk skal få lov til at se dig igen. - Du tier.”

”Jeg venter.”

”Hvorpå, du ufor nøjelige? Fordrer du endnu mere. - Godt, du skal få det, man kan ikke nægte dig noget. Det lader til, at du holder af at bo i tårnet, jeg vil da give dig tilladelse til at komme derop igen, og hvis du nyder den frie udsigt, skal du få en endnu bedre end den, du havde i morges.”

Efter disse ord vendte Esner sig til dragonerne, som omringede ham og Ib i en tætsluttende kreds. ”To mand følger med,” sagde han. ”Vagtmester, behag at vise os vej. Du er jo bedst kendt deroppe.”

Ib adlød tålmodigt og uden betænkning. Den støj, som nylig havde hersket blandt rytterne, forsvandt efterhånden, som de begyndte at fatte kaptajnens hensigt. En undertrykt mumlen gik rundt i kredsen, medens Ib skred fremad med langsomme og faste trin, men sænket blik og blege læber. Han havde foldet sine hænder, hans hår hang vildt omkring hans blege og fugtige pande. En heftig skælven bevægede for et øjeblik hans mægtige lemmer. Han forsvandt omsider i kælderåbningen tillige med de to dragoner og Esner, som gik bagefter med en spændt pistol i hånden.

Nogle øjeblikke forløb under en forventningsfuld tavshed hos de tilbageblevne, derpå kom Ib igen til syne på vægtergangen omkring

tårnet, beskinnet af solen, medens han langsomt og dvælende gik foran sine bødler hen til en stige, som førte op til den øverste del af taget. Han tænkte på livet, som han stod i begreb med at forlade, på solen, som varmede hans hånd, på lykken, på Inger. Han søgte hendes skikkelse nede i gården og sendte hende et afskedsblik, før han forsvandt i tårnet. Den ulykkelige pige lå i en krog ved ringmuren, hun havde ikke tænkt på at forlade slottet. Hun bad om nåde for sin elsker med en så ydmyg, blid og skælvende stemme, at alle de tilstedeværende, Esner undtagen, følte sig bevægede. Da hun endelig indså, at alt var forgæves, da Ib kom til syne oppe på vægtergangen, kastede hun sig ned på knæ, den frygtelige frygt kvalte hendes stemme, medens hun hævede sine foldede hænder mod himlen til den, som elsker og beskærmer. Kulsoen stod i nogle skridts frastand, støttet til sin stok, vekselvis rettende sin opmærksomhed på Inger og det, som foregik i tårnet. Idet vagtmesteren forsvandt, gik hun hen til Inger og udbrød i en slæbende og ligegyldig tone:

”Græd kun, mit barn, græd! Dine tårer vil tiden nok tørre bort.”

Inger så op, hun rystede med sit hoved. ”Ja, det kan være det samme, så vil døden gøre det. Jeg forestår din sorg, fordi jeg har elsket som du, og fordi jeg vil komme til at savne som du.”

”Savne!” udbrød Inger uden at begribe meningen med disse ord.

”Ja vist!” vedblev den anden, heftigere ved erindringen, som vågnede med fornyet styrke, medens hun talte: ”Er det ikke hans skyld, at jeg mister fruens juvelkasse, og det efter at jeg nu to gange har haft den i mine hænder?”

Som allerede fortalt, var tårnet på Gjørsløv firkantet og taget dækket med kobber. Omtrent midt på dette sås en luge, så stor, at en mand kunne krybe ud derigennem, når kobberdækket skulle efterses eller

udbedres. Midt i lugen var anbragt et kuplet glasvindue, hvorigennem lysningen faldt ind under taget. En smal og stejl stige førte nede fra vægtergangen op til lugen, der tillukkedes indefra med en svær jernbolt.

Da Ib var kommet til foden af denne stige, standsedes han af Esner, som udbrød:

”Har du våben hos dig, vagtmester?”

”Nej.”

”Undersøg ham!”

Dragonerne adlød. Man fandt en madkniv, der var fasthæftet til et bælte, han bar om livet.

”Jeg tvivler på, at du vil få nogen brug for den kniv på det sted, hvortil du nu går,” sagde Esner, ”det er altså bedst, at vi tager den fra dig. Nu op ad stigen!”

”Hvorhen?” spurgte Ib.

”Den lige vej, min søn, ud på taget! Du holder jo af udsigter.”

”Det gælder altså at styrte mig ned fra tårnet?”

”Tværtimod, det gælder om at holde sig fast for ikke at styrte,” svarede Esner med en forfærdende kulde. ”For fanden, Vagtmester, du har jo dine kammerater hist ovre, du har Svend Gjønge, Gud ved hvor, endelig har du dit eget snilde hoved, som, efter hvad folk fortæller, allerede har hjulpet dig så tit, der er jo udveje nok til frelse. - Stig op!”

Ib adlød. Esner fulgte efter ham, neden for stigen stod de to dragoner, stumme af rædsel. Da Ib havde nået det øverste trin af stigen, standsede han og vendte sig om mod kaptajnen.

”Kaptajn!” udbrød han med en stemme, der i dette øjeblik for første gang lød svag og skælvende. ”Er der ingen nåde for mig?”

”Nåde!” gentog Esner spottende, ”hvad mener du?”

”I har eders pistol der, lad os være kvit med, at I sætter mig den for panden og trykker af.”

”Å snak!” svarede kaptajnen, ”det ville jo være på engang at spolere både din pande og min fornøjelse.”

”Godt!” sagde Ib, ”endnu et ord, I lægger eder det på hjerte!”

”Hør andægtigt efter dernede!” råbte kaptajnen ud over rækværket, ”vagtmasteren holder prædiken for os.”

”Hvis Gud Fader forbarmer sig over mig,” sagde Ib, ”og lader mig undgå den hårde død, som I fører mig til, så skal I komme dette øjeblik i hu. Fra den time, min fod når jorden igen, vil der ingen nåde være for jer, flygter I, følger jeg efter, kryber I i skjul, skal jeg søge jer op. I skal - ”

”Ja, lad det nu være nok,” sagde Esner. ”Vejret går fra dig, du vil have det nødtigt ude på taget, det er altid tidsnok at tales ved om resten, når du kommer ned igen. Behag at krybe igennem lugen!”

Ib skød bolten fra lugen og krøb ud. I det samme hans hoved viste sig oven for taget, hørtes et råb fra dragonerne nede i gården, derimellem blandede sig et gennemtrængende angstskrig. Esner tillukkede lugen og skød bolten for, således at den fra nu af umuligt lod sig åbne udvendig fra.

”Siden han truer mig så hårdt, når han kommer ned, må vi spærre ham vejen,” ytrede han til dragonerne. ”Nu stiller du dig her på post, Ralf, og tillader ingen at komme igennem døren. Tag min pistol, den er ladt. Om to timer skal du blive afløst. Skulle vagtmasteren deroppe inden den tid have været så ubehændig at dumpe ned, er vagten naturligvis til ende. Har du forstået mig?”

Dragonen hilste, hans kammerat og kaptajnen forlod vægtergangen og steg ned ad trappen, begge lyttende efter det skrig, der skulle tilkendegive Ibs fald.

Da Ib kom ud på det stejle kobbertag, der var glat og fugtigt af den foregående nats rimfrost, stemte han foden fast mod den smalle fuge, som kobberet dannede omkring lugen, medens han med hånden greb fat om en af de jernkroge, der findes på alle kobbertage og tjener til at fastgøre tagdækkerens stige. I denne skrækkelige stilling var det imidlertid umuligt at holde sig længe, en kold sved dækkede hans furede pande, hans ansigt var forfærdeligt blegt, dets muskler skælvede som i krampe. Rundt omkring ham var afgrunden, døden, over ham gød solen sine stråler ned på taget, ingen sky viste sig på himmelen, fløjen på tagspiret rokkede frem og tilbage med en pibende lyd. Fra stedet, hvor han sad, udbredte sig den flade egn i flere miles omkreds. Mod øst bag skoven lå havet roligt og ubevægeligt, beskinnet af solen, mod syd og nord Gjørsløv og Søholms skove, indhyllet i en blålig tåge, længere nede den store mose, gennem hvilken Tryggevælde å slyngede sig som et vatret sølvbånd. Bønderhytterne viste sig i denne afstand som små jordhøje, fra hvilke en lodret røgsøjle hist og her steg i vejret. Kirkeklokkerne ringede, det var middag.

Ib kastede et langt og dvælende afskedsblik hen over sine omgivelser; det viste ham gården besat med dragoner, som syntes at vente på hans fald. Han mærkede, hvorledes krampen lidt efter lidt stivnede hans hånd, med hvilken han holdt sig fast i jernkrogen. Han begreb, at det ville være umuligt at holde sig længe således, og dog opdagede han intet andet støttepunkt, ikke den ringeste ujævnhed i taget, som kunne forbedre hans stilling. Hans hoved sank ned på brystet, han lukkede øjnene.

I dette øjeblik, da al redning syntes at være umulig, undfangede han pludselig en ide. Det allerede sammenbøjede legeme hævede sig atter, hans næsten brustne øjne antog en større glans; imidlertid arbejdede

den ledige hånd på at løsne det læderbælte, som sammenholdt hans klædning, og hvortil kniven nylig havde været fæstet.

Dette bælte var så langt, at det gik flere gange omkring ham; han stak den ene ende fast i jernkrogen, den anden derimod beholdt han bundet om livet. Efter at det første forsøg var kronet med held, gik hans bestræbelser ud på at befæste de to ender med størst mulig forsvarlighed, den, han havde fastbundet sig til, og den anden, som var knyttet om krogen. Bæltet var nyt og stærkt. Da Ib havde tilendebragt sit arbejde, indså han til sin ubeskrivelige glæde, at han fra nu af i det mindste havde sikret sig mod at styrte ned.

Af tilskuerne i gården var alle hans bevægelser blevet iagttaget med en uafbrudt opmærksomhed. Hans indfald med at binde sig fast til krogen modtoges med et almindeligt skrig, flere stemmer råbte op til ham; men i denne afstand var det umuligt at høre, hvad der blev sagt.

Kulsoen stod noget afsides fra de øvrige; da hun så, at Ib for det første ville være i stand til at holde sig på taget, svøbte hun kåben tættere om sig og forlod gården.

”Ham fik vi da endelig forsørget,” mumlede hun, ”lad os nu se, hvad vi kan gøre ved Svend Gjønge.”

Inger var sunket om mod ringmuren, bevidstløs og overvældet af den sidste times kvaler. En rytter gik hen og rejste hende op.

”Kom, du lille I” sagde han godmodig, ”så skal jeg følge dig over broen. Gå hjem, hvor du hører til, og søg dig en anden kæreste. Han deroppe dur ikke mere.”

Endnu en tredie forlod slottet omtrent på samme tid, det var høn-sedrengen Palle, der fra en loftsluge havde været vidne til alt. På dette sted holdt han sig skjult, så længe Kulsoen var nærværende, og vovede først at komme frem, da han så hende gå over vindebroen. Lidt efter

vandrede han ind i skoven med en stor stok i hånden og en tværpose over ryggen. Hans hensigt var at opsøge Svend og bringe ham underretning om Ib.

Fra fru Elsebeths værelser havde de to damer iagttaget de forskellige optrin i gården. Vagtmesterens straf opfyldte dem med frygt og sørgelige anelser, hans skæbne syntes at være et forspil til deres. Noget efter at Ib var blevet bragt op på taget, gik kaptajnen over til fru Kaas. Ingen kendte de forhandlinger, som fandt sted imellem dem, alene den gamle dames våde øjne og sorgfulde miner, da han forlod hende, tydede på, at hun havde måttet yde en ny kontribution til brudens udstyr.

Lidt før mørket begyndte, vendte Palle tilbage, træt og mismodig, han havde ikke fundet den, han søgte. En af Ibs folk fortalte, at Gjøngenhøvdingen var draget over ad Holbækkanten for at befordre en transport af levnedsmidler, som han den foregående nat havde taget fra svensken, og at ingen vidste, når han kom tilbage.

Næste morgen kom Esner ned i gården for at se til fangen.

Ib sad endnu på taget, han havde kun forandret sin plads og flyttet lidt længere ned for at nå tagrenden, mod hvilken han fandt en bekvem støtte for sine fødder. Esner fattede ikke årsagen, han kunne heller ikke se, at Ib havde stoppet nedløbet således, at vandet, der samledes fra taget, efterhånden som rimfrosten tøede, måtte blive stående i renden. Dermed havde han om natten slukket sin brændende tørst.

”Han lever endnu,” tænkte kaptajnen, ”men han vil ikke kunne vedblive at leve således. I ethvert tilfælde er jeg sikker på, at han bliver, hvor han er, skønt jeg hele natten igennem kun drømte om hans undvigelse. Jeg har fordoblet vagten, eftersat bolten, tillåset opgangen og holder endelig slottet besat med mine mænd; hvis han trods alt dette endnu skulle komme herfra, må han have en fugls egenskaber, men

intet menneskes.”

Esner og Ib var hinanden fuldkommen modsatte. Den første troede at have vundet alt, fordi han holdt sejren i sine hænder, den sidste troede endnu ikke at have tabt alt, skønt han befandt sig på randen af tilintetgørelse.

Palle og Plus

Da Ib så kaptajnen nede i gården, begyndte han at synge med en stemme, der, uagtet afstanden, var klar og skingrende, men tillige så falsk, at den ville have bragt enhver syngemester til fortvivlelse. Esner nikkede spottende og sagde til skildvagten:

”Det er jo rart, at han morer sig. I aften har han formodentlig glemt den melodi, når først hungeren indfinder sig.”

Medens Ib nødvendigvis måtte blive ørkesløs, var andre i færd med at virke for ham. Da Palle den foregående aften vendte tilbage uden at kunne finde Svend, begyndte han selv at lægge planer og udfandt da, at han allerførst måtte se at skaffe fangen næring. På vagtmesterens frelse beroede jo for en del drengens tilkommende lykke, når han erindrede sig de glimrende udsigter, Ib havde åbnet for ham. Efter hin samtale foregik en revolution i hønse-drengens indre, hans tanker tog en højere og dristigere flugt, han dannede billeder af sin fremtid, strålende billeder, som alene Ib kunne virkeliggøre, derfor måtte han altså virke og kæmpe. Kampens belønning viste sig i skikkelse af en trompet, en kofte besyet med uldtresser og en lang sabel.

Palle grundede længe forgæves. Alle hans planer faldt sammen, når han kastede et blik ud ad loftslugen og udmålte den højde, hvori Ib befandt sig, eller så solen skinne på skildvagneternes geværløb i vægtergangen om tårnet. Medens Palle lagde plan på plan, glemte han alt omkring sig, også Plus, som Ib dog havde bedt ham om at fodre. Den stakkels fugls klagende skrig bragte ham først til at erindre dens nærværelse. I samme nu fo’r en tanke som et lysglimt igennem drengens hoved. Hans øjne strålede, han stirrede på raven med glad forbauselse, fuglen navngav sig for ham som en hjælper, en ven, et bud til fangen.

Han tog buret og stillede det i loftslugen, så langt inde, at man ne-

defra ikke kunne mærke noget, medens derimod Ib og Ravnens tydeligt kunne se hinanden.

Vagtmesteren var under dagens løb allerede blevet opmærksom på hønsedrengen og havde med en særdeles forståelig gebærde betegnet den hunger, som pinte ham. Det varede noget, før han lagde mærke til buret, men i samme øjeblik, det skete, forrådte han en levende glæde, han havde lige så hurtigt som Palle begrebet, hvor stor en tjeneste Plus ville være i stand til at yde. Lidt efter udstødte han en dæmpet og ejendommelig lyd.

”Hør, hvor han klager sig deroppe,” ytrede dragonen på vægtergangen til sin kammerat.

”Det er af sult,” svarede den anden. ”Hvis jeg måtte råde, skulle alle mand have lov til at skyde til måls efter ham nede fra gården, det er synd at lade ham pines længere.”

Den medlidende rytter tog fejl i sin formodning. Ib skreg ikke af sult. Ravnens hævdede sit hoved og så i vejret. Ib gentog lyden. Fuglen svarede med en glad skræppen, slog med vingerne og arbejdede for at komme ud af buret. Der kunne ikke være nogen tvivl om, at den jo havde genkendt sin herre.

Fra nu af spildte hønsedrengen intet øjeblik, før han udførte sin plan. Han drog af forsigtighed ravnens bur længere ind på loftet, derefter hentede han en skive brød og kød fra borgestuen og dannede en lille pose, hvori han indesluttede begge dele. Skumringen begyndte, Palle tog ravnens ud af buret, bandt posen fast på ryggen og slap den løs. Fuglen søgte først at befri sig for den uvante byrde; da det ikke ville lykkes, hoppede den ud i luften og fløj derfra over til Ib på tårnet.

Palles hjerte bankede, han bøjede sig ud af hullet for at se, om man nedefra iagttog, hvad der skete. Til lykke var mørket allerede så vidt

fremskredet, at han ikke kunne skelne nogen, omvendt måtte altså det samme være tilfældet. Han drog sig beroliget tilbage.

Ib løste posen fra raven og gav den et stykke af det medbragte kød, derefter fortærede han resten med al den grådighed, to dages uafbrudt faste måtte fremkalde. Lidt efter fløj raven tilbage, og først nu modtog den et rigeligt foder af den henrykte hønsedreng.

Palles list var lige så sindrig som naturlig. Det gjaldt blot om, at raven ikke blev bemærket fra vægtergangen. Derfor besluttede han, at fuglens udflugt skulle finde sted den følgende morgen ved daggry, en tid, på hvilken han sikkert vidste, at vagtens årvågenhed var sløvet ved kulden og drikkelaget, hvorved dragonerne siden deres ankomst til Gjørsløv regelmæssigt tilbragte den største del af natten.

Ravnens næste udflugt skete med samme held, den kloge fugl synes at forstå sin rolle og modtog hver gang et rigeligt foder både af Ib og Palle. Således forløb to dage. Hver morgen indfandt kaptajnen sig regelmæssigt i gården, og hver morgen blev han modtaget med Ibs sang, der forsikrede ham om, at fangen befandt sig ypperligt. Denne udholdenhed var ham en gåde. Efter alle fysiologiens love burde Ib allerede være død, hans tilværelse var en umulighed, et mirakel, og kaptajnen havde hidtil aldrig troet på mirakler.

Palle vågede over sin hemmelighed, han udfoldede en virksomhed, en snildhed, som ikke syntes at tilhøre hans alder. På gården anede man næppe hans nærværelse, endnu mindre faldt nogen på i den lille, pjaltede hønsedreng at søge vagtmesterens frelse. Han havde valgt sig aflukket inden for loftslugen til bolig, herfra kunne han overse hele gården på denne side af slottet. Palle opdagede endelig, at man fra hans skjul kunne overse endnu mere af gården.

En aften, da han siddende indenfor den halvt tillukkede luge, med

synlig tilfredshed så Ib fortære den sidste ret, Plus havde bragt, faldt et lysskær op fra et af vinduerne i første etage, hvor kaptajnen havde indkvarteret sig. Palle spejdede. Han så Esner gå frem og tilbage i værelset, tilsyneladende ivrig beskæftiget, men vinduet lige overfor var så dugget, at man ikke kunne se, hvad han foretog sig. Ved at skyde lugen længere tilbage og forandre sin plads var han heldigere. Esner stod nu foran et bord, i færd med at sønderbryde forskellige stykker sølvstøj og smykker eller trykke dem således sammen, at deres størrelse og omfang forringedes. Efter at dette arbejde var fuldført, blev alle disse genstande omhyggeligt fastsyede og indviklede i et hestedækken, som han rullede sammen, indpakkede i en vadsæk og skjulte i baggrunden af værelset, så vidt afstanden tillod at iagttage, under hovedgærdet af sengen. Derefter afklædte han sig, slukkede lysene og sov ind med en behagelig bevidsthed om en betydelig forøgelse i brudens udstyr. Fra sin loftsluge havde Palle været vidne til alt.

Næste morgen, da raven blev sendt til tårnet, studsede drengen ved at bemærke den betydelige forandring, der var foregået med fangen. Hans bevægelser tilkendegav en påfaldende mathed og afkræftelse. Ibs stærke og hærdede natur måtte endelig bukke under for den tiltagende nattekulde og den fuldkomne mangel på bevægelse. Den stakkels dreng fortvivlede, mod dette onde vidste han intet middel.

Op på formiddagen kom en mand gående ind over vindebroen. Han var klædt som en sømand og bar en kurv med fisk på ryggen. Medens han falbød sine varer, kom Palle ned i gården. Han kendte manden og nærmede sig ham.

”Nu er præsten kommet,” sagde fiskeren i et øjeblik, da han var alene med drengen.

”Præsten?”

”Ham, du søgte efter forleden,” svarede manden med et blik mod tårnet. Palle forstod ham.

”Hvor er han at finde?”

”I Vibekes bagerovn.”

”Vi følges ad,” sagde hønsedrengen.

Manden gik op i slottet for at forsøge en handel der, Palle slentrede ud over broen med hænderne på ryggen og en ladhed i alle bevægelser, der ikke stemte med hans hjertes heftige banken over fiskerens underretning. Præsten, det var Svend, det var frelse.

Fiskeren forlod Gjørsløv uden at have gjort nogen handel denne dag. Da han vendte tilbage, kom Palle til ham, og disse to fortsatte nu vejen ind i skoven i en hurtig gang ad stier, som enhver fremmed ville have taget fejl af, og i bugter, der syntes at føre i en bestandig rundkreds.

I den retning, de to vandringsmænd gik, måtte der om sommeren herske et fuldkomment mørke, så tæt hvælvede træerne deres sammenflettede kroner. Stien blev kun sjældent benyttet og var på flere steder overgroet med tjørn og brombærranker; græs og visne bregner af en ualmindelig højde viste sig på begge sider. Den dybeste fred herskede overalt. Hvor krattet på et enkelt sted var mere åbent, kom flokke af hjorte og rådyr til syne, som lyttende vendte deres hoveder mod de kommende, forundrede over denne usædvanlige afbrydelse i deres ro. Vildornens grynten lød inde mellem buskene, medens en svag raslen i det faldne løv tilkendegav den langsomme og frygtløse gang, hvormed den fjernede sig fra stien. Alle omgivelser her havde et lige så vildt som romantisk udseende. Lange trævler af snylteplanter og hvidt mos skjulte barkens oprindelige farve. Hist og her så man en splintret stamme hængende i det næste træs grene, som var således sammenvokse-

de, at der ikke lodes plads igennem dem til at nå jorden. På et andet sted spærrede kronen af et omstyrtet bøgetræ stien, fiskeren og Palle måtte krybe fra gren til gren for at nå over på den anden side. Efter omtrent en times gang begyndte skoven at blive lysere, stien udvidede sig, drengen og hans fører kom ind i en åbning mellem træstammerne. Her blev jorden blødere og antydede det sumpede grundlag, de nærmede sig til. Denne åbning var omgivet af en dobbelt række ellebuske, indenfor hvilke en bred og bundløs mose viste sig i en udstrækning af omtrent tre tønder land.

Jordbunden gav efter for hvert skridt og var dækket med en frodig vækst af rør og skovgræs. Om sommeren fandt rørdrummen og vildanden her et uforstyrret tilflugtssted, og frøernes skingrende kvækken trængte op fra dybet.

Rørene, som var af et fuldvoksnet menneskes højde, skjulte fuldkommen en lille bakke, der hævede sig fra midten af mosen, omgivet af en rad store gråsten, som syntes at betegne en tinghøj eller et offersted fra hedenskabets tid. Midt på højen var dannet en hytte af store, sammenstillede sten, tækket med grene og rør, skrøbelig og faldefærdig og så lav, at man ikke kunne stå oprejst under taget. Trods dette var hytten et sikkert tilflugtssted, ikke blot fordi den lå skjult og afsides midt inde i skoven, men også fordi enhver, som ikke var nøje kendt med stedet, umuligt ville kunne nå over den brede og bundløse sump.

Bønderne, som boede i udkanten af skoven, kaldte mosen for Vibekes Bagerovn. Dette navn stod i forbindelse med et sørgeligt og uhyggeligt sagn, som knyttede sig til stedet. Man dvælede ikke gerne i dets nærhed. Hyrden korsede sig, når han kom til åbningen mellem træerne, alene krybskytten listede sig af og til en silde aften eller i måneklare nætter ned til mosen og opstillede sin fælde eller ventede mellem

buskene, når dyret kom til vandet for at drikke; han vidste, at Vibekes Bagerovn var et fristed, hvortil skytten og herskabets jagt aldrig nåede.

En af disse krybskytter havde imidlertid næret for stor tillid til stedets sikkerhed. Herremanden greb ham, just som han en eftermiddag vendte tilbage igennem ellebuskene med et rådyr på ryggen. Han nævnede krybskyttens navn; idet denne vendte sig om, skød den nådige herre ham igennem hovedet og lod det afsjælede legeme ophænge på en egegren, som strakte sig ud over mosen. En sådan tildragelse måtte nødvendigvis bidrage til at gøre stedet mere berygtet, end det havde været tilforn. Vildttyven hang endnu på grenen, synlig for enhver, som nærmede sig krattet. Ingen havde ovovet at begrave hans lig.

Denne eftermiddag syntes der at være foregået en fuldstændig forandring omkring Vibekes Bagerovn. Da Palle og fiskeren nærmede sig ellekrattet, hørte de højrøstede stemmer inde mellem rørene på øen. En blålig røg steg op fra disse, blandet med en stærk duft af ristet kød. Nogle skridt fra stedet, hvor de standsede, blev de anråbt af en mand, som pludselig kom ud fra busken og trådte hen imod dem. Han var iført svensk uniform, blå kofte, gule benklæder og et lysegult hjortelæders sabelhæfte om livet. Han bar en lang bøsse over skulderen.”

”Hvad vil I?” spurgte manden.

”Gudsfred, Jes!” sagde fiskeren. ”Vi kommer for at tale med Svend Gjønge, jeg og denne klør der.”

”I må være blevet gale,” svarede manden leende, ”siden I søger her blandt det svenske krigsfolk. ”

”Han plejer dog gerne at være i nærheden af dem.”

”I det mindste kommer vi lige fra dem,” svarede skildvagten. ”Nå, gå du kun, Søren! Du ved vel vejen?”

”Det skulle jeg mene, siden det er mig, som først har vist den til

eder.”

Fiskeren vinkede til Palle og gik ud af krattet.

”Nu gælder det om at være forsigtige,” sagde han, ”et fejltrin er nok til at falde i sumpen, hvor ingen redning er mulig. Følg blot efter mig, så nær du kan, og sæt din fod forsigtigt i vandet. Du vil møde to træstammer under vandskorpen, det er broen.”

Palle adlød. Da de kom til overgangen, så han en række tynde grene stukket ned i sumpen på begge sider af den omtalte bro, et betryggelsesmiddel for dem, der var mindre bekendt med stedet.

Fiskeren vadede foran, Palle fulgte efter; straks efter befandt de sig imellem gjøngerne, der ligesom den udstillede vagtpost alle sammen bar svenske uniformer.

Skaren bestod af tolv mand, hvoraf flertallet havde lejret sig omkring en uhyre steg, som man var i begreb med at fortære; nogle andre var beskæftiget med at rense eller afpudse deres pistoler. Svend lå iblandt dem, forklædt som de øvrige, han udførte i dette øjeblik en forskærers forretning. Da han så de kommende træde op af vandet, rakte han kniven til den nærmest siddende og gik hen til dem.

”Hvad nyt bringer I, godtfolk?” spurgte han.

”Sørgeligt nyt,” svarede fiskeren. ”De har fængslet Ib og sat ham op på Gjørsløvs tårn. Drengen her vil kunne give dig besked om alt.”

”Jeg har allerede hørt tale om det,” svarede Svend, ”ret skulle vi til at tænke på ham, men folkene må have madro, de har marcheret to dage og to lange nætter, og dette er det første forsvarlige måltid, de får. Lad mig nu høre, min dreng, hvordan det er gået den stakkels vagtmeister.”

Han satte sig ned på en af stenene. Palle var i de første øjeblikke ikke fri for en vis undseelse ved at befinde sig ansigt til ansigt med

Gjøngehøvdingen, idealet af alle hans begreber om en fuldendt helt, men da han først fik begyndt, gjorde sagen ham varm, han fortalte alt, den mislykkede flugt, Ibs straf, Kulsoens nærværelse, og endelig hvorledes han og Plus havde frelst den fangne fra hungersnød. Derimellem lod han falde nogle ord om Ibs løfte: trompeten og den lange sabel.

Svend smilede sørgmodigt:

”Jeg ser, at du er på vej til at fortjene dig begge dele,” sagde han, ”hvad du har gjort for Ib, det har du gjort for mig, og jeg skal ikke glemme det, min dreng!”

Han vendte sig om mod gjøngerne. ”Ib er i fare. To af jer bryder op, lister jer gennem skoven ned til Gjørsløv og kryber i skjul, således at I kan se, hvad der foregår på slottet. Giv agt på alt, i mørkningen skal vi andre være hos eder.”

To gjønger rejste sig, tog deres våben, skar sig et forsvarligt stykke af stegen og vadede derefter over sumpen. Lidt efter så man dem forsvinde bag ellebuskene.

Da Svend meddelte sine folk Ibs skæbne, genlød kredsen af rasende hævnkrig. Alles øjne søgte Gjøngehøvdingen, som om man efter denne indledning ventede, at han havde mere at sige. Svend så sig tilfreds om i denne kreds af arrede og frygtløse ansigter. Alle disse mænd erindrede ikke længere, at de nylig var vendt tilbage fra et farefuldt og trættende tog, de ventede hans befaling til at begynde et nyt. ”Vi er nu kun ti mand samlede,” ytrede han med et forskende blik.

”Behøver vi at være flere, høvedsmand?” spurgte en. ”Hver af os slås for to, når det gælder vor vagtmester.”

”Jeg kan huske den aften, da Ib vovede sig ene mod tre for at frelse mig,” mumlede en anden.

”Godt!” svarede Svend, ”så lad os gå i Guds navn! Bøsserne ladte,

ned til Gjørsløv! Vi behøver ikke at være flere. Med mænd som jer må man kunne storme himmelen.”

”Hvordan skal vi drage frem, som soldater?”

”Nej, som gjønger.”

Mændene greb deres våben, indpakkede og skjulte resten af levnedsmidlerne, derefter vadede de en efter en igennem mosen. Den sidste oprykkede stavene, som var nedstukket på begge sider af broen, og skjulte dem imellem rørene. Oven for krattet skiltes skaren og drog i en spredt og langstrakt linie ind gennem skoven, som optog dem i sit hemmelighedsfulde mørke. Mosen var forladt. Den tidligere tavshed rugede atter over stedet.

Mellem kammerater

Klokken slog tre, da gjøngerne så tårnet på herregården komme til syne mellem træerne. Skaren standsede, Svend og Palle gik nogle skridt videre. Drengen havde på vejen gennem skoven haft hæderspladsen ved Svends side. Hans øjne nåede ikke højere end til den blanke sabel, gjøngen bar over sin svenske uniform.

”Du siger jo, at kaptajnen derovre er en tysker?” udbrød Svend, idet han stod stille.

”Ja, høvedsmand!” svarede Palle.

”Og rytterne?”

”De er også tyskere.”

”Det er godt, dreng! Kan du løbe hen og finde os de to mænd, som jeg skikkede bort, da du kom.”

Palle lod sig glide ned fra skrænten til hulvejen, oven for hvilken Svend stod. Lidt efter kom en mand ud af skoven.

”Hvad har du set?” spurgte Svend.

”Ikke noget synderligt. I skoven er alting stille, på slottet også. Jeg listede mig lige til udkanten og krøb op i et af de høje træer, hvorfra jeg kunne se over ringmuren. Der står en mand vagt ved broen, to foran opgangen til slottet, og en kom til syne på vægtergangen. Rytterne vandede deres heste i gården, og nogle af dem var i færd med boldspil. Ib sidder ovre på den anden side af tårnet ud mod mosen, han havde lænet sig tilbage på taget og var så stille og rolig, som han sov. Jeg gav et skrig fra mig som en ugle, da skulle I have set vagtmesteren, han hævede hovedet, lyttede og stirrede over mod mig, han forstod tegnet. Siden den tid sidder han uafbrudt og slår med benene og fægter med armene; jeg tænker, det sker for at få lidt varme i kroppen, da han ved, at der er mænd i nærheden, som har givet sig Gud i vold til hans frelse.”

Medens gjøngen talte, kom en mand gående nede i hulvejen. Hans

ansigt var skjult af en stor byrde, som han bar på ryggen. Denne byrde var i uafladelig bevægelse og indviklet i klæder. Palle gik nogle skridt bagefter med et oprømt og smilende ansigt.

Endnu før Svend fik lejlighed til at udfinde årsagen til det, han så, var de kommende gået ind under bakken og skjultes af buskene.

”Der kommer Jes Skovfoged,” sagde gjøngen, ”han har mere nyt at bringe dig, men han fik også den bedste plads.”

Da gjøngen viste sig på skrænten, lagde han sin byrde på jorden; man så da et menneskeligt legeme i fruentimmerdragt, hvis ansigt var skjult, fordi gjøngen havde viklet det yderste skørt omkring hendes hænder og hoved.

”Hvad bringer du os der, Jes Skovfoged?” udbrød Svend leende.

”Såmænd!” svarede gjøngen, idet han blodrød i ansigtet og stønnende af anstrengelse satte sig ned på jorden, ”det er en arrestant, jeg traf til at fange på min post. Jeg var krøbet ud til de yderste træer i skoven og lå bag grøften, da jeg hørte en rytter komme nede fra Valbygård. Han holdt stille på broen og sagde til skildvagten: Hav øjnene med dig, skildvagt! Svend Gjønge er i skoven. Der vil komme et bud fra den gamle kælling i aften. - Med den besked krøb jeg tilbage og lyttede og brugte mine øjne, det bedste jeg kunne; lidt efter kom min arrestant, rokkende ved en stok, så standsede jeg hende og tænkte, at det var bedst, hun talte et ord med dig, før kaptajnen derovre fik lov dertil”

”Deri gjorde du ret. Hun holdt sig vel rolig og forrødte dig ikke ved skrig?”

”Å nej, den ros må jeg give hende. Hun er så stille, som man vel kan forlange det. Men jeg har også givet hende alt det halstørklæde at tygge på, som jeg havde.”

Da manden slog overskørtet tilbage fra den fangne, genkendte man

Kulsoens ansigt. Hendes slappe træk var udspilede af anstrengelse, hendes øjne var omringet med en blodig rand og udtrykte en rasende harme. Manden greb hende under de bundne arme og løftede hende i vejret.

”Stå kønt op og nej for kaptajnen,” sagde han spottende.

”Der har du gjort et godt stykke arbejde, Jes Skovfoged!” ytrede Svend. ”Men her er ingen tid til lang snak; tag konen med dig og vig ikke fra hendes side før efter midnat, så kan du lade hende fare.”

”Å, lille Svend!” ytrede manden med en bønlig mine, ”må jeg ikke få lov til at være med jer andre? - Du siger jo selv, at jeg har gjort mine sager godt.”

”Gå din vej!” svarede Svend bestemt, og han trådte Jes et skridt nærmere, bøjede sit hoved mod hans øre og hviskede: ”Du har grå hår og er en gammel mand, Jes Skovfoged!”

”Det er første gang, du klager på min alder,” svarede manden i en sørgmodig tone.

”Klager!” gentog Svend og rakte ham sin ene hånd, idet han lagde den anden på hans skulder. ”Jeg mener kun, at der hjemme i dit hus sidder en kone og tre børn, som ville sørge og klage, når de mistede den, der hidtil har skaffet dem føden. Du har i den sidste uge virket så godt og så meget for andre, at du nu kan have lov til at tænke lidt på dit eget. Gå din vej med konen, Jes! En så listig og farlig fjende som hende vover man desuden kun at overgive til en mand, der er prøvet og trofast som du.”

Ved denne sidste ytring hævede den gamle krigsmand sit hoved, hans øjne strålede, han kyssede Svends hånd, mumlede nogle uforståelige ord og gik bort med Kulsoen.

Da Svend kom tilbage til sine folk, samlede han dem i en kreds om-

kring sig og udbrød:

”Ovre på Gjørsløv ligger over en snes dragoner, og vi er kun tolv mand stærke. Jeg har skikket Jes bort, fordi han var den trettende, og det er et ulykkeligt tal. Fire af svenskerne er imidlertid fordelte som skildvagter, så vi egentlig kun har seksten mand imod os. Seksten ryttere mod tolv gjønge. Hvad synes I?”

En dump og undertrykt mumlen gik om i kredsen.

”Vi samler os i række og geled,” vedblev Svend, ”og marcherer fremad som soldater. Tag dit horn, Ving, og blæs et af de svenske signaler. Hver mand giver nøje agt på, hvad jeg befaler, og lader så Vorherre sørge for resten.”

”Jeg læser en bøn for de tyske ryttere,” ytrede en gjønge, idet de stillede sig i orden.

”Jeg bestiller deres begravelse,” tilføjede en anden. ”De ligger på deres yderste!”

Et klart og skingrende hornsignal afbrød disse pralende bemærkninger. Ekkoet svarede inde fra skoven og fra slottets mure. Gjøngerne skuldrede deres bøsser og marcherede gennem hulvejen nedad mod Gjørsløv. Svend gik foran, Palle derimod var forsvundet. Efterhånden som vejen blev bredere og slottet trådte tydeligere frem, så Svend de svenske ryttere vise sig på vindebroen, hidlokkede ved lyden af Vings horn, andre kom til syne på ringmuren. Han vedblev at marchere fremad og gjorde først holdt i en afstand af omtrent halvtredsindstyve alen fra graven. Hornblæseren begyndte et nyt signal, under dette kom Esner frem på broen.

Kaptajnen bar en vams af gult hjortelæder, der sluttede tæt om livet og var gnavet og plettet af kyradset, som han plejede at bære over dette. Svends uformodede ankomst havde ikke ladet ham tid til at ruste sig.

Kun en dolk var fæstet i bæltet, på den modsatte side hang to store, rustne nøgler, som lukkede for opgangen til tårnet.

”Min hr. kaptajn I” sagde Svend i den brede, sydsvenske dialekt, idet han sænkede spidsen af sin kårde, ”jeg hilser eder. - Mit ærinde gælder guvernøren i denne vel forvarede fæstning, det er uden tvivl eder.”

Esner bukkede.

”Nu vel!” vedblev Svend med sit venlige og åbne smil, ”det er altså eder, jeg må henvende mig til for at erfare, om I har et bæger vin tilovers for en næsten vansmægtende kammerat og en drik øl til folk, som ikke er synderligt bedre farne.”

”Begge dele til eders tjeneste,” svarede Esner uden ringeste mistro. ”Med hvem har jeg den ære at tale?”

”Med en stakkels kaptajn, som, medens hans kammerater slås, skikkes til Korsør for at hente rekrutterne, der tilføres os fra Stettin.”

”Medbringer I da ikke mere mandskab end dette?” spurgte Esner forbavset.

”To hundrede mand i det hele,” svarede Svend. ”Men som vi i eftermiddag drog op gennem skoven uden at tænke på andet end at finde det bedst mulige nattekvarter, tiltaltes vi af en gammel kælling, som med eder og højtidelige forsikringer fortalte, at blodhunden Svend Gjønge lå skjult oppe i skoven med alle sine mænd.”

”Guds død I” råbte Esner, ”har hun også bragt eder budskab derom? Til mig har hun sendt samme besked, men jeg vil ikke vove mandskabets liv i de mørke skove så silde på dagen.”

”Det er rimeligt; vi derimod havde ikke bedre at fordrive tiden med og gav os til at gennemsnøge skoven.”

”Har I fanget ham?” spurgte Esner ivrigt.

”Nej, endnu ikke. Svend Gjønge viser sig kun, hvor man ikke venter ham. Men vi tænker på at fortsætte jagten i morgen. Imidlertid er jeg blevet skilt fra resten af mit mandskab og ved hverken ud eller ind i disse skove.”

”Har I lyst, så forsøger vi forenede denne jagt i morgen; det gamle fruentimmer har lovet at skikke mig bud, så snart hun får gjøngernes spor opdaget. Tænk på, det gælder en belønning af hundrede gode sølvdalere til den, der griber ham.”

”Ja, og så regner vi endda ikke æren for noget,” tilføjede Svend smilende.

”Naturligvis! - Behag at lade eders mandskab marchere ind over broen. Vi skal da bringe eder, hvad vore gnieragtige værter har ladet os tilbage. Imidlertid lader jeg nogle af mine ryttere stige til hest for at opsøge resten af eders mandskab.”

”Jeg takker eder, men det behøves ikke. En skovhugger, som vi mødte oppe i hulvejen, fortalte, at han havde set folkene drage ind på Søholm. Fændrikken, som anfører dem, har taget sig jagten lettere end jeg og vil også have større held, siden han får kvarter i en herregård, medens jeg og mine sandsynligvis bliver nødt til at kampere på åben mark, hvis vi ikke finder en eller anden bondegård i nærheden.”

”På åben mark?” gentog Esner, ”men hvad regner I da Gjørsløv for, min hr. kaptajn? Det er jo en selvfølge, at I bliver her i nat, for at vi i morgen tidlig i forening kan gøre kompagni sammen og forfølge Gjøngehøvdingen.”

”I har en så elskværdig måde at overtale på,” svarede Svend, ”at man intet kan nægte eder. Vi lader da folkene rykke ind i gården.”

”Vel. - Vi giver mandskabet en lille fest i aften.”

De to kaptajner hilste. Svend vendte tilbage til sine folk. ”Indgan-

gen er åben," hviskede han til dem. "Kaptajnen aner intet og har lovet at give en fest for os i aften."

Et betydningsfuldt smil fo'r hen over mændenes ansigter. "Når I går til måltidet, vælger enhver af eder en rytter til bordkammerat, og når I ser mig tabe mit bæger og rejse mig op, så kaster I eder over mandskabet og forhindrer dem i at bruge deres våben. Hvis de overgiver sig, så skåner vi dem, hvis ikke, så stød dem ned. Har I forstået mig?"

Et hviskende ja bekræftede hans spørgsmål.

"Skån dem, hvis I kan," tilføjede Svend, "vi vil være krigsmænd, ikke snigmordere. - Blæs, trompeter! Mandskabet march!"

Ving gjorde sig den yderste flid for at give rytterne et begreb om hans færdighed på hornet. Gjøngerne skred i tætsluttede rækker og med militær anstand ind over vindebroen.

Fra sit tårn havde Ib været vidne til alt. Hans hænder og fødder var i en uafsladelig bevægelse, hvad enten dette nu skete af glæde eller kun som et middel til at genvinde den næsten tabte brug af sine stive lemmer. Han røbede imidlertid intet som helst tegn til genkendelse, de kommendes dragter sagde ham allerede i en frastand, hvorledes han havde at forholde sig.

Idet den skingrende trompet gav genlyd i gården, droges et af gardinerne tilbage fra et vindue i stueetagen, et blegt, ungdommeligt hoved kom til syne, et blik mødtes og besvaredes, et blik, der øvede en såre forskellig virkning, thi medens den unge piges kind blev endnu hvidere end før, bragte det Svend til at rødme. Omkring hans læber svævede et smil i dette alvorlige øjeblik, sorgløst og lykkeligt som et barns eller som en elskers. Svend marcherede ind i gården gennem en dobbelt række dragoner, som hornet havde sammenkaldt. Esner kom ned fra slottet, da gjøngerne gjorde holdt. Han kastede et mønstrende blik på

mændenes krigeriske og arrede ansigter og udbrød forbavset:

”Guds død, kaptajn, af rekrutter at være er disse karle allerede temmelig medtagne. Hver anden i det mindste har jo ar og skrammer i ansigtet.”

”Ak ja,” svarede Svend smilende, ”det kommer deraf, at de undertiden sloges lidt for egen regning, før de fik uniformen på.”

”Jeg har nu ladet anrette et aftensmåltid,” sagde Esner, ”så godt som omstændighederne tillader det, og burde måske gøre undskyldning for dets tarvelighed. - Det er sandt, min herre, jeg har endnu en undskyldning at gøre - jeg har forglemt eders navn.”

”Mit navn er Povelson.”

”Altså kaptajn Povelson, behag at lade eders folk træde af og følge med os op i hallen.”

Svend hilste med sin kårde og gik tilbage til gjøngerne.

Esner blev stående ved foden af trappen og så på mandskabets bevægelser, der blev udført med tilfredsstillende færdighed.

Idet rækken opløstes, kastede gjøngerne deres bøsser over skulderen; enhver af dem vidste, hvor meget der beroede på, at han havde sit våben på rede hånd. Esner lagde mærke dertil.

”Det er brave folk!” sagde han, ”de er så omhyggelige for deres bøsser.”

”De ved, at et gevær tager skade i natteduggen,” svarede Svend.

”Vi kan hænge bøsserne ind i forhallen på knagerne,” ytrede Esner.

Svend vendte sig til den nærmeste og hviskede:

”I har eders sabel og pistol. Man må se at hjælpe sig.” Med disse ord fulgte han efter Esner, som ventede på det øverste trin af trappen. Gjøngerne forenede sig med dragonerne, således som Svend havde bestemt.

”Her vil flyde blod i aften,” hviskede en af dem til sin kammerat.
”Pas på! - Jeg kender det udtryk i Svends ansigt.”
”Lige meget,” svarede den anden. ”Når det blot ikke bliver os, der kommer til at betale gildet.”

Et gæstebud

Da Esner åbnede døren til spisesalen, så man en stor og hvælvet hal, hvori loftet blev støttet af en kolossal pille, i hvis kapitæl enderne af buerne forsvandt. I disse buer havde slottets forskellige ejere ladet deres våbenskjold male.

Omkring pillen løb i mandshøjde en jernring, i hvilken en mængde huller tjente til at fastholde seks store, osende lamper, som oplyste hallen. Midt på stengulvet stod et langt bord, som en gammel hus-hovmester i forening med to af sine folk var i begreb med at dække. Et mindre bord var stillet på den anden side af pillen, dækket til Esner og Svend. En flammende ild knitrede i kaminen. Hallen havde antaget et vist festligt udseende, der forøgedes efterhånden som man tændte lysene og faklerne langs murene. Medens soldaterne gik ind, blæste den svenske trompet en march, hvori han søgte at forene alle de fær-digheder, han besad på sit instrument. Da han tav, tog Ving sit horn og blæste med endnu større kraft og i mere udholdende toner det signal, han allerede havde ladet høre to gange. Svensken svarede med et andet, der opstod en væddestrid mellem de to trompetere.

”For djævelen!” udbrød Esner, ”eders mand blæser godt, det må man lade ham, men jeg tror ikke, han kan mere end det ene signal.”

”Et endnu, strenge herre!” svarede gjøngen. Han satte hornet for munden og blæste en langsom og alvorlig melodi, der snarere syntes at høre hjemme på en kampplads end ved et drikkelag.

De første toner vakte en almindelig stilhed, det var Svends slagsang, han blæste, gjøngernes blikke strålede, en enkelt stemme forenede sig lavt og dæmpet med hornet, derefter fulgte flere, omsider hævede sig et almindeligt kor, langsomt og højtideligt, med følgende ord:

”I dag vil vi slås, i morgen vil vi dø.

I dag spirer græsset, i morgen er det hø.

Agt da vel på tiden, Brug dig flinkt i striden,
På sejren må vi hvile, når natten stunder til,
Du ved drikkebordet,
Jeg på valen jordet,
Det går dog med os begge, kun som Vorherre vil.”

Hallens stenmure gav ekko af sangen. Dragonerne stirrede overrasket på deres gæster, hvoraf nogle havde blottet hovedet. De fattede ikke ret denne alvor ved begyndelsen af et drikkelag. Alene Esner syntes at være blevet mere tavs, hans pande tankefuld og grundende.

Væddestriden mellem de to trompetere var endt, man tog plads ved bordet, gjøngerne således som Svend havde foreskrevet, hver mand havde en dragon ved sin side. Det bedste forhold herskede blandt alle.

”Min hr. kaptajn!” sagde Esner, idet han og Svend gik hen til bordet, ”I glemmer den første betingelse for et lag som det, vi er i færd med at begynde.”

”Hvilken?”

”At gøre sig det så bekvemt som muligt. Kast derfor eders kappe og lad mig hjælpe eder kyradset af.”

Svend nølede. Kaptajnen trådte nærmere.

”Guds blod!” udbrød han ved at se pistolerne, som stak i Svends bælte. ”I er forsvarlig bevæbnet. I morgen vil vi måske få brug for alt dette; til den kamp, vi har for i aften, behøves hverken sabel eller pistol. - Hjalmar, bring disse våben ind i kaptajnens sovekammer, værelset ved siden af mit.”

Svend kastede et blik hen over soldaternes bord, øjeblikket forekom ham ikke at være gunstigt, han måtte finde sig i, at Esners tjener tog hans våben, og sad nu værgeløs over for sin fjende.

Måltidet var i fuld gang. Gjøngernes plan forbød dem ikke at tage

imod de fremsatte retter, tværtimod, de fuldendte her, hvad de havde været nødt til at afbryde inde i skoven ved Vibekes Bagerovn.

Lidt efter at Esners tjener havde forladt hallen med Svends våben, vendte han igen tilbage, trådte om bag kaptajnens stol og tilhviskede ham nogle ord. En dødelig bleghed fo'r hen over Esners ansigt, bægeret gled ud af hans hånd, han sprang op fra stolen, og idet han fremstammede en kort og utydelig undskyldning til Svend, vinkede han ad tjeneren og forlod hallen. Gjøngehøvdingen stirrede forbavset efter ham, derpå kastede han et prøvende blik omkring på de tilstedeværende, hvis lystighed syntes at tiltage; han begreb, at hans skæbne måske var afhængig af Esners bortgang. Han skød sin højryggede lænestol tilbage og ville rejse sig, da en af slottets folk i det samme nærmede sig bordet. Han genkendte Palle.

Drengens ansigt havde måske aldrig fremstillet et listigere og mere forslagent udtryk end i dette øjeblik. Han bar et stort fad i begge hænder og bøjede sig smilende, idet han præsenterede det for Gjøngehøvdingen. Svend rystede med hovedet, men drengens øjekast og bedende mine bragte ham til at tage låget af. Han behøvede hele sin åndsnærværelse for ikke at forråde sig, da han under låget så to pistoler komme til syne i fadet. En bevægelse mod soldaternes bord overbeviste ham om, at man ikke gav agt på ham, han greb pistolerne og stak dem ind under sin kofte; det var hans egne våben, Palle præsenterede ham under gentagne kast med øjnene hen imod døren, som kaptajnen nylig var gået ud af. Svend nikkede.

”Det er en god ret at tage til sig nu,” ytrede drengen.

”Ja vist!” svarede Svend, ”men noget ufordøjelig.”

”Hvad har du i dit fad, ridder Ildebrand?” spurgte fændrikken, som sad for enden af dragonernes bord.

”Hårdkogte æg!” svarede Palle, idet han slog klædet til side, ovenpå hvilket pistolerne havde ligget.

Svend havde imidlertid taget sin beslutning, den stod præget i hans bestemte mine og den rolige holdning, hvormed han rejste sig og forlod hallen ad samme vej som Esner. Udenfor kom han ind i en lang gang, i hvis modsatte ende der brændte en lampe. Han var ubekendt med slottet og vidste ikke, hvor han skulle søge Esners værelse. Idet han fjernede sig fra lampen, tiltog mørket; han standsede og lyttede. Alt var roligt i nærheden, larmen fra hallen nåede ikke til ham. Pludselig hørte han hurtige og lette trin, en hånd lagde sig på hans arm, det var Palle.

”Gå kun lige frem,” hviskede drengen, ”hist nede ser I lyset skinne ud gennem dørsprækken, det er kaptajnens værelse.”

”Er han derinde?”

”Jeg tror det. Straks efter at I og eders folk var gået op i hallen, kom der et bud gående ind over broen, jeg ved ikke, hvem det var, men det bragte næppe noget til gavn for eder.”

”Godt, min dreng!” sagde Svend, ”nu har du fortjent din sabel og trompeten.”

Palle trykkede hans hånd og gik. Svend sneg sig videre. Da han kom til døren, så han Esner lukke en mand ud gennem den modsatte dør, idet han gned sine hænder og triumferende udbrød:

”Nu har vi dem.”

Svend åbnede døren og trådte ind. Esner stod i den modsatte ende af værelset; da han vendte sig og så Svend, trådte han et skridt tilbage. Svend gjorde i det samme to skridt fremad, der bragte ham foran en væg, på hvilken Esners våben var ophængt.

”Hvor bliver I dog af, min kære vært?” udbrød Svend. ”I går bort

fra gildet og lader mig stakkel alene, hvem maden kun smager i eders selskab. Er det ret?"

"I må tilgive mig, kaptajn Povelson! Jeg modtog i dette øjeblik et såre vigtigt budskab, og en mand som I må dele mit valgsprog: Tjenesten for alt."

"Åh, bah! Lad os tænke på tjenesten i morgen, som I før sagde, i aften vil vi drikke."

"Men hvis dette bud nu netop bragte underretninger, som har hensyn til forretningerne i morgen," ytrede Esner med et spottende smil, "underretninger, som angår eder - eller hvad jeg ville sige, Svend Gjønge."

"Svend Gjønge! Han er altså i nærheden?"

"Ja, meget nær."

"En satans karl! Det er, som jeg siger, han kommer altid til stede der, hvor han mindst formodes. Og I håber naturligvis at tage ham?"

"Jeg træffer just nogle små forberedelser dertil."

"Vær forsigtig, min kaptajn! Der er mange før eder, som har haft samme plan, men jeg ved ikke grunden, hidtil fik de den ikke udført."

"Det kommer sandsynligvis af, at de ikke har haft ham så sikkert som jeg."

"Ah, I har ham da allerede?"

"Døm selv, han befinder sig her på gården i dette øjeblik."

"Ja, du gode Gud, hvad det angår, så påstår man, at han før har vovet sig ind på en af svenske besat gård, uden at det derfor er lykkedes dem at holde ham længere, end han selv ville."

"Kan da I, som taler hans sag, måske sige mig, hvorledes det skulle være ham muligt at slippe bort, omgivet af disse mure, af gravene udenfor, indespærret i et værelse, våbenløs og omringet af mine folk?"

- Jeg synes virkelig, det måtte være en god ide, der skulle kunne redde ham i en så fortvivlet stilling.”

”Tillad mig at modsige eder. Således som jeg opfatter sagen, udfordres der ingen ide, men blot en begivenhed for at frelse ham. Jeg skal nævne eder nogle. Det har behaget eder at kalde mig den stakkels mands forsvarer, lad os et øjeblik antage, at jeg er Svend Gjønge selv.”

”Vel, lad os det, skønt I er kaptajn Povelson.”

”Ja, navnet skal ikke kunne forringe illusionen, for Svend Gjønge hedder også Poulsen. Lad os antage, at I og eders gæst sidder inde i hallen, og at Svend i samme øjeblik, tjeneren bøjer sig ned over stoler ryggen til eder, af eders bestyrkede miner læser den vigtige underretning, I erholder. Svend, der er så listig, og hvis liv mangfoldige gange blot har beroet på denne ene egenskab, lad os endog antage, at han på en for eder ubegribelig måde har fået sine pistoler igen, som nylig er blevet ham fratagne, og som I lod eders egen tjener bringe ud af hallen.”

”Nej, ingen usandsynligheder,” afbrød Esner ham.

”Det var ret, ingen usandsynligheder hos Svend, der bestandig kun holder af det naturlige og ligefremme. Da han indser, at kaptajn Esner må mistro ham, tager han begge pistolerne frem af koften og tilintetgør enhver tvivl.”

Med disse ord drog Svend pistolerne frem. Esner gav sit raseri luft i en rasende ed. Svend smilede med en uforandret ro og vedblev:

”Vi går videre. Da kaptajnen bliver længe borte, begynder Svend at længes efter ham, han rejser sig og forlader hallen. I gangen ser han lyset igennem dørsprækken og opdager til sin store forundring, at hans ven modtager melding og rådslår for åbne døre, skønt han ved, at gjøngerne er i nærheden. Den uforsigtige tænker ikke på, at over halvpar-

ten af de uheld, der møder os her i verden, har deres grund i, at vi ikke lægger tilstrækkelig vægt på vore fjender eller, som man siger i Sverige, leger med ulven, før vi har klippet dens klør. Svend træder ind, derefter aflåser han døren og stikker nøglen i sin lomme.”

”Finder I ikke, at det er noget dumdrigtigt af ham?”

”Jo, ganske vist; men han måtte vove det, og det er ikke første gang, at han forsøger et sådant spil, hvor hans liv har været indsatsen. Han hilser på kaptajnen og siger: I er min fange.”

I det samme trådte Svend Esner et skridt nærmere. Esner gjorde et spring til siden for at komme hen til væggen, men Svends hånd lagde sig om hans arm og holdt ham tilbage.

”I må høre min historie til ende,” ytrede han blidt. ”I dette øjeblik sidder mine folk og eders sammen ved drikkebordet; vi er tolv, men I er nogle flere. Til gengæld for det ringere antal er Svends folk forberedte, medens eders intet aner, desuden har disse tolv mænd hver en pistol og en sabel, og jeg beder eder tro på mit ord, de har øvelse i at bruge deres våben.”

”Hvad agter I at gøre her?”

”Hvad man altid gør i et øjeblik som dette, at sikre sig sin fange og dernæst betyde eder, at I ved det første tegn til at undvige, ved det første skrig, må være forberedt på at modtage en kugle igennem hovedet.”

Esner fandt ikke den ringeste anledning til at tvivle om Svends trusel, hans ansigtsudtryk vekslede under det sidste optrin fra spot til uro, bestyrtelse, rædsel. Svend bandt hans hænder på ryggen, tilfredsstillende og uden noget forsøg på modstand. Derpå sagde han:

”I vil formodentlig have bemærket, at eders arme ikke er fastere sammensnørede, end at jeg kan få mine imellem dem; nu foretager vi en lille spadseretur sammen.”

”Hvorhen?”

”Til en stakkels mand, som sidder fængslet oppe på tårntaget, og som I af glæde over mit komme har besluttet at give friheden.”

”Vel!” sagde Esner, ”jeg er i eders magt, men det er endnu ikke enden på historien.”

”Vist ikke,” svarede Svend. ”Hvorledes enden bliver er uvist, kun det kan I være forsikret om, at I ikke vil blive i stand til at bedømme den, hvis I blot gør en eneste bevægelse uden for det, jeg foreskriver. - Lad os gå!”

Svend kastede en kappe omkring Esner, som fuldkomment skjulte hans bundne arme; han tændte et lys, som stod på bordet. Derefter forlod de værelset.

”Hvor går vejen til munkegangen?” spurgte Svend, da de kom ud af værelset.

”Hist henne ved den første dør.”

”Lad os gå ad den.”

”Tag den mindste af nøglerne ved mit bælte og luk op.” Svend åbnede døren. Indenfor kom en stejl trappe til syne, dannet i selve murtykkelsen og så smal, at et voksent menneske optog hele trappens bredde. På flere steder var lyshuller anbragt i den ydre mur, gennem disse kastede månen i dette øjeblik et svagt og blåligt skær ind i gangen. Svend drog sin arm ud af Esners og lod ham gå foran.

”Træd endelig forsigtigt,” hviskede han, ”ved et fejltrin vil I styrte lige ind på løbet af min pistol og kunne let komme til skade.”

Esner bed sine læber blodige, han vedblev at stige op uden at svare.

Efterhånden som de nærmede sig vægtergangen, hørtes en tiltagende larm over dem; det var Ib, der siden gjøngernes ankomst uafbrudt vedblev at dundre med hænder og fødder på taget.

”Ikke rettere jeg ved, så står der nok en skildvagt oppe på vægtergangen,” sagde Svend.

”Ja, der gør så.”

”Nu stikker jeg atter min arm ind i eders, tillader I? - Når vi så kommer forbi manden, befaler I ham at gå ned ad munkegangen og vente i eders værelse, til vi kommer tilbage.”

Trappen ophørte ved en dør, kaptajnen lod ham atter tage en nøgle og åbne døren, derefter trådte de ud på vægtergangen. Skildvagten stod lænet tilbage mod muren, indhyllet i en kappe; da han så Esner træde ud, skuldrede han sin karabin.

”Gå ned i mit værelse og tøv der, til jeg kommer tilbage,” sagde Esner med en stemme, som kun med møje trængte sig over hans læber. Soldaten vendte sig for at gå.

”Streng herre!” sagde han, ”der må være noget galt fat med vagtmesteren, for han gør en helvedes støj deroppe.”

”Gå!” sagde Esner.

”Vi kommer just for at se til ham,” ytrede Svend, idet de gik videre.

”Nu holder jeg lygten, medens I går op ad stigen og kalder på fangen,” sagde han, da de kom ind under taget.

”Skal jeg da stige op med bundne hænder?”

”Nej, deri har I ret, hænderne løser vi først.”

Da Ib hørte stemmer i nærheden, tiltog hans støj og banken i en foruroligende grad. Han anede, at befrielsens time endelig slog. Esner gik op ad stigen. Efter at være kommet nogle trin i vejret standsede han. Han erindrede pludselig Ibs sidste trusel.

”Hvorfor tøver I, kaptajn? Er I allerede blevet træt?”

”Han har svoret mig døden, hvis han kommer ned,” mumlede Esner.

”I har jo også svoret ham døden, da han kom derop,” svarede Svend, ”det ene må gå op med det andet.”

Esners knæ rystede, idet han steg videre. Han drog bolten fra lugen, åbnede den og skyndte sig ned ad stigen igen. Ude fra taget hørte man et dæmpet jubelskrig, lidt efter kom først benene, derpå det øvrige af vagtmesterens vældige legeme til syne i hullet, fra hvilket han langsomt og vaklende steg ned ad stigen. Da han nåede gulvet, faldt hans øjne først på Svend, han trådte hen til ham og slyngede begge sine arme om hans skulder; da Ib lænede sit hoved og lod sine øjne hvile på ham uden at ytre et ord, læste Svend i dette blik en dybere og inderligere taknemmelighed, end de mest veltalende ord ville have været i stand til at udtrykke.

Esner var trådt et skridt tilbage, som om han ønskede, at hans nærværelse ikke skulle afbryde ytringen af Ibs følelser. Da vagtmesteren fik øje på ham, gik han hen til ham, smilede og udbrød:

”Så mødes vi dog engang igen, hvor ringe sandsynlighed der end var for det. Nu tilhører I mig, og jeg vil huske eder på vor sidste samtale!”

Esner var blevet bleg, han så til siden, som om han ventede hjælp.

”Nåde!” stammede han, idet Ib lagde sin hånd på hans arm.

”Nåde!” gentog Ib spottende, ”og hvor var der da nåde for mig, da I førte mig herop? Jeg bad om døden, men I gav mig pinsler, jeg lovede gengæld og må holde ord.”

Han greb Esner om livet og bar ham ud på vægtergangen.

Svend stod med lygten i hånden uden at bryde sig om dette optrin, han berørte blot vagtmesterens arm, idet han gik forbi ham, men Ib lod ikke til at bemærket det. Han trådte ud ad døren og hævede Esner op over rækværket. Kaptajnen udstødte et gennemtrængende skrig, som

genlød over hele gården, han havde slynget sine arme om Ibs hals og søgte at hindre ham i hans hensigt, men skønt vagtmesteren var svækket efter sit ophold på taget, blev han dog herre over alle Esners bevægelser. Den ulykkelige omklamrede snirklerne i rækværket og gentog sit skrig, hans ansigt udtrykte den højeste grad af rædsel, medens han vedblev at holde sig i denne stilling, støttende sine knæ på udladningen af gesimsen.

”Skån mig, vagtmester! Lad mig leve, min død kan dog ikke gavne eder.”

”Jeg bad også mindeligt for mig, da I førte mig herop, alligevel lo I deraf og spottede mig.”

”For Jesu Kristi skyld, for barm dig! - For din lille piges skyld, som gik frank og fri ud af gården, og som ingen har gjort fortræd siden.”

”Ja, der nævnede I navnet, - for hendes skyld skal I være fri, nu har I reddet eders liv.”

Med disse ord løftede han Esner ind over rækværket igen.

”Skrighals, som ler,” tilføjede han smilende, ”kunne I tro, at jeg for alvor ville volde eders død i dette øjeblik? Dertil er jeg for glad. I skulle blot have jer en lille skræk i blodet, og den har I fået.”

Svend smilede, han kendte Ib.

”Gives der nogen anden opgang til tårnet end den, vi nylig kom fra?” spurgte han.

”Ja, derhenne ved den næste vindeltrappe fører en vindeltrappe ned til forhallen, men døren er aflåset, og jeg bærer nøglen i mit bælte.”

”Giv mig den og træd så indenfor. I må finde eder i at tilbringe nogle timer heroppe, indtil vi er draget bort.”

”Så får I endda bedre kvarter end det, I undte mig,” tilføjede Ib.

Svend lukkede døren til tårnet efter Esner og stak nøglen til sig.

”Gå du ned ad munkegangen,” sagde han til Ib, ”og tøv i kaptajnens værelse, indtil jeg kommer. Du vil finde en mand dernede og må komme ud af det med ham, som du bedst kan. På væggen hænger våben, og vore folk sidder ikke langt derfra inde i den store hal og drikker. Ingen aner det ringeste af, hvad der heroppe går for sig. Om lidt mødes vi igen.”

”Hvor går du hen?” spurgte Ib. ”For du har da vel ikke i sinde at blive stående heroppe og se på stjernerne? Du kan tro, det er en fornøjelse, som man undertiden bliver ked af.”

”Nej, min ven!” svarede Svend med et blidt smil. ”Jeg bliver ikke deroppe, men går for at søge min stjerne.”

Med disse ord åbnede han døren foran vindeltrappen og låsede den efter sig. Ib strakte sine mægtige lemmer, hans ansigt røbede den lykke, han følte over friheden. Han vendte hovedet og så efter Svend.

”Ja, Gud give, hun var en stjerne, hun, som du går for at søge,” mumlede han, ”så var jeg for det første sikker på, at du aldrig kunne nå hende, og dernæst kan man sige så mange tåbeligheder til stjernerne, som man vil, uden at de røres derover.”

Med denne ytring steg han ned ad munkegangen.

Fra forhallen trådte Svend nogle øjeblikke efter ind i fru Elsebeths værelser. Karen kom ham i møde. Hun rødmede, idet hun rakte ham hånden. Hendes ansigt røbede en levende glæde, et udtryk så meget kønnere, som det ikke var i stand til at udslette sporene af den frygtssomme deltagelse, hun nylig havde følt for ham; thi fra det første skridt, Svend gjorde ind i gården, havde hun alene genkendt ham med det blik, der enten gør os dobbelt blinde eller, hvad mange måske ikke er tilbøjelige til at tro, dobbelt klartseende, kærlighedens.

Måtte ikke desuden denne deltagelse endnu være større, fordi hun

vidste, at også hun og hendes familie havde deres del i bevæggrunden til hans komme? Og hun så ham, frejdig og tillidsfuld, med oprejst pande og smil på læben skride over gården foran den lille skare, han befalede. Hun havde set ham tidligere som i dette øjeblik, omringet af farer, af hvilke han dog var gået ud som sejrherre. Erindringen herom forvandlede hendes første umiddelbare frygt til en inderlig deltagelse.

Til afsked

Af dette optrin mellem Svend og Karen fattede de øvrige kun handlingen, Karens hilsen, og på den var der intet at udsætte. Svend studsede, da han vendte sig om mod fru Elsebeth og fandt hende fuldkommen forberedt til flugt, han vidste ikke, at den virksomme Palle allerede havde været oppe hos herskabet og underrettet dem om gjøngernes komme.

Fru Elsebeth var denne aften i en blidere og mere eftergivende stemning end sædvanlig, den sidste måneds begivenheder havde fuldkomment forandret forholdet mellem hende og Svend. Han var ikke længe den undergivne, hvis tjeneste man havde ret til at fordre, men den eneste, den længselsfuldt ventede, som kunne frelse hende fra Esners selskab og de næsten daglige udpantninger, han siden den mislykkede flugt lod foretage.

Svend blev lige så uanfægtet af fruens lovtaler som tidligere af hendes fornærmelser; det er smigerens forskellige virkning her i verden, at den hæver de små, men nedtrykker de store i deres egen mening. Junker Rud var til stede. Ligesom tidligere var han også denne gang indskrænket til den utaknemmelige rolle, der altid tilfalder trediemand i en samtale. Medens Svend fremstillede fru Elsebeth den plan, han havde lagt til flugt, hørtes pludseligt et gennemtrængende råb fra den modsatte fløj, hvor drikkelaget fandt sted. Svend tav og trådte hen til vinduet for at lytte. Han blev ikke længe uvidende om årsagen. Straks efter åbnedes et vindue, en mand viste sig og råbte ned i gården:

”Forræderi, hjælp! Man - overfalder os heroppe. - Bring våben!”

Gennem det åbne vindue sås nu en forvirret trængsel af mennesker, der alle var indviklede i en heftig kamp. Hallen genlød af klirren af våben, af hævnkrig, afbrudte ved sabelstik, af pistolskud, af suk, af forbandelser. Hvert øjeblik forsvandt et hoved i kredsen, der atter

sluttede sig sammen. Lampeskæret spejlede sig i de dragne sværd, når krudtrøgen steg i vejret, og belyste forskellige ansigter, fortrukne og blege af raseri eller rædsel, oversprøjtede med blod, stående, faldne skikkelser, vridende sig på gulvet eller kæmpende for at dø hævnnet.

Fru Elsebeth udstødte et højt skrig og sank om på sofaen.

Junker Rud trådte hen bag en vinduespille, en pistolkugle havde nylig knust en af ruderne og boret sig ind i den modsatte væg af værelset; alene Karen syntes i dette øjeblik ikke at have nogen tanke for sig selv. Hun stod ved vinduet lige over for Svend, hendes hænder var foldede, hendes øjne vedblev uafbrudt og forskende at være hæftede på ham. Svends første følelse, da han hørte larmen, var en dyb forbavselse, derefter antydede pandens dybe rynker og de sammenbidte læber hans vrede over, at gjøngerne havde handlet mod hans befaling.

”Det er vist Ib, som er skyld i dette,” tænkte han, ”hans heftighed kan tilintetgøre hele min plan. - Jeg må se, hvad der går for sig.”

Med denne beslutning gjorde han et skridt mod døren, men fru Elsebeth styrtede hen foran ham og udbrød bønligt:

”For Guds skyld, gå ikke fra os, min kære hr. kaptajn! Eders nærværelse her vil i dette øjeblik på een gang være en beskyttelse for os og eder.”

Karens bøn forenede sig med moderens, hendes hånd lå på Svends arm, han vendte sig fra vinduet og trådte tilbage i stuen. Imidlertid tiltog rynkerne i hans pande, ethvert skud syntes at give genlyd i hans hjerte og bringe ham til at bæve. Den lange og uafbrudte tavshed, som fandt sted i værelset, stod i den skarpeste modsætning til larmen lige overfor. Fru Elsebeth var gået ind i sit sovekammer. Karen blev stående i vinduesfordybningen. Hun så den kamp, det kostede ham at forblive rolig i dette øjeblik, hendes ansigt var smerteligt bevæget som hans.

”Gå, Gjøngehøvding!” udbrød hun endelig, ”vi har gjort uret i at bede eder blive, og I i at tøve, medens eders sjæl dog dvæler hist ovre hos dem, som kæmper.”

”Nej!” sagde Svend mildt og dæmpet for ikke at høres af Rud, som sad i den modsatte side af salen, ”min sjæl tøver her, og når jeg går, så bliver dog den bedste del af mig tilbage, men min pligt er hos dem, som kæmper hist ovre.”

”Eders nærværelse vil måske være mægtig nok til at ende kampen. Gå! Jeg beder eder derom.”

”Jeg må!” udbrød han heftig og jublende. Karen rakte ham hånden, tårerne sitrede i hendes øjne. Svend greb den lille, hvide hånd og trykkede den til sine læber, idet han hviskede:

”Bed en bøn! Bed for alle dem, som elsker eder, så beder I også for mig.”

Med disse ord ilede han ud af værelset.

Under Svends fraværelse foregik følgende forandring i forholdet mellem de tilbageblevne i hallen:

Esners dragoner viste sig stedse mere støjende og overgivne, medens de lod vinkanderne gå rundt. Gjøngerne derimod iagttog en vis tilbageholdenhed og større tavshed, som i øvrigt ikke var tyskerne uvelkomne, fordi den skaffede dem så meget andægtigere tilhørere til alle de skildringer af bedrifter og heltegerninger, enhver især havde øvet. Midt under en sådan skildring lød Esners gennemtrængende skrig fra vægtergangen. Fortælleren tav. Gjøngerne smilede og tilkastede hverandre betydningsfulde blikke.

”Guds død!” råbte fændrikken ved bordenden, ”hvad var det?”

”Skriget kom oppe fra tårnet,” ytrede en dragon. ”Det er vagtmesteren, som giver sig. Ret nu har han vist levet sin længste tid deroppe.”

”Det tænker jeg også,” svarede hans sidemand. ”En skål for vagtmesteren!”

”En skål for ham!” råbte alle gjøngerne. ”Jeg drikker på hans henhart.”

”Jeg på hans opstandelse.”

”Godt, altså på en salig opstandelse i himmerig.”

”Nej, på jorden.”

”Kammeraten er drukken,” råbte rytteren leende, ”han tror, at de døde kan komme frem på jorden igen.”

”Ikke de døde, men de levende; hvem siger vel, at vagtmesteren er død? Tværtimod, jeg tror, at han ikke længe har befundet sig så godt som i dette øjeblik.”

Rytteren trak medlidende på skulderen, så over til de andre og vedblev:

”Men kærester kammerat, tænk jer dog om, hørte I ikke skriget nu for nylig?”

”Jo vel, men hvem siger, at det kom fra vagtmesteren?” ytrede en anden, som havde foresat sig at tvivle om alt. ”Eders kaptajn har vel også den egenskab at kunne skringe.”

”Ja, for djævelen! Men hvordan skulle det falde ham ind?” ”Det skal jeg forklare eder,” svarede gjøngen, idet han rejste sig fra bænken og kastede et blik omkring på de andre. ”Vor kaptajn kommer ikke, vi vil drikke hans skål på egen hånd.”

”Men I svarer mig jo ikke; jeg spurgte, hvorfor kaptajnen vel skulle falde på at skringe?”

Alle tilstedeværende var efterhånden blevet opmærksomme på denne samtale. Dragonen brast i latter og udbrød:

”Det er en ypperlig fyr, den lille! - Hvis Svend Gjønge kom til syne,

ville kaptajnen æde ham, og vi ville gøre det samme ved hans folk.”

”Virkelig?”

Et skingrende bifald fra de omkringsiddende dragoner bekræftede hans ord.

”Ja, hvis det er sandt,” sagde gjøngen, ”må jeg så bede jer om at fange an og gabe op. Måltidet er anrettet.”

Efter disse ord drog han sin sabel med den ene hånd, pistolen med den anden og kastede sig over rytteren. Alle hans kammerater fulgte dette eksempel.

Dermed begyndte kampen. Fændrikken stødte vinduet op og skreg om hjælp ned i gården i den hensigt at bringe Esner til stede. De overraskede ryttere sloges med sabler og bordknive. Straks efter kampens udbrud havde gjøngerne en afgjort fordel, som dog igen svækkedes ved dragonernes store antal.

”Vil I giver eder?” råbte manden, som tidligere havde ført ordet.

”Vi vil give eder døden og djævelen!” råbte fændrikken, idet han styrtede ind på gjøngen og borede sin sabel i hans side. Et pistol skud svarede, fændrikken sprang i vejret, tabte sablen og styrtede over mod væggen. - I dette øjeblik gik døren op.

”Her kommer jeg!” råbte Ib.

Med disse ord sprang han ind i hallen, væbnet til tænderne med alle de våben, han havde fundet i kaptajnens værelse.

Et jublende frydeskrig hilste ham. Fra nu af antog kampen en forøget heftighed. Ib slog omkring sig som en rasende. Hans høje skikkelse og armen, hvormed han hævdede sablen, ragede frem over de øvrige. Han havde stillet sig foran døren og spærret udgangen.

Under den forvirring og larm, som herskede, hørte man hans stemme:

”Der, min dreng! har du en lille tak for sidst, det var dig, som hjalp med at skrue Ingers små fingre sammen nede i gården. - Kom lidt nærmere, du hørhoved, at jeg også kan give dig min velsignelse, fordi du skød efter mig bag ringmuren. ”Tag dig i vare, Hartvig! der kommer en bag på dig.”

Imellem ethvert af disse udbrud faldt et slag, ledsaget af et suk eller en dyb stønnen fra den trufne. Ib vedblev:

”Fem mand træder om bag ved mig og lader pistolerne på ny. Sæt dem så for brystet af rytterne, før I fyrer.”

Hans befaling blev adlydt. Gjøngernes pistoler gav dem en frygtelig overvægt, eftersom rytterne var indskrænkede til sabelen. Ibs sidste befaling havde øvet en synlig nedslående virkning på dragonerne. Fem ladte pistoler på fjendens side var i den afstand at regne for fem dræbte på dragonernes. En af rytterne nærmest Ib så til siden, en anden drog sig nogle skridt tilbage, en tredje forsvandt igennem døren, hvorfra Ib var kommet. Der opstod et øjeblik pause, som bragte gjøngerne til at forene sig, således fremkom et åbent rum midt i hallen.

Alene to mænd benyttede ikke denne hvile. Idet de øvrige trådte tilbage, vedblev de at fortsætte kampen. Det var hornblæserne. De havde søgt hinanden fra stridens begyndelse og forenede med de øvriges had et endnu mere heftigt og mere personligt, der fremkaldtes af misundelse over de færdigheder, begge nylig havde udviklet på hornet. Ving afskød sin pistol og fejlede, de sloges derefter med sabelen, slag og stød fortsattes lige så uafbrudt som samtalen, der midt under kampen vedblev at finde sted mellem dem.

”Nu er du nok snart træt, tyksak!” råbte Ving, da dragonen vaklede for et frygteligt slag, han rettede mod ham.

”Å nej, du hørte før, hvor godt vejr der var i mig.” Atter blevet ud-

fald ført og pareret.

”Kan du tåle mere?” spurgte dragonen, ”du slås som du blæser, lige slet.”

”Du skal ikke sige det. Før blæste jeg i trompeten, ret nu skal jeg blæse dit livslys ud.”

”Ja, prøv på det,” råbte dragonen, medens han gjorde en finte efter hans hoved og faldt i det samme ud til et stød efter Vings bryst.

Gjøggen undgik det ved at bøje sig til siden, stødet gled hen under hans venstre arm, endnu medens rytteren lå bøjet forover, stødte han ham fra oven af sit sværd igennem brystet. Den trufne vred sig, han forsøgte et skrig, men tav, idet en blodstrøm styrtede ham ud af munden. Han faldt. Ving satte sin fod på hans bryst, så sig triumferende om i kredsen og trådte over til Ib under sine kammeraters jubelråb.

Medens denne kamp fandt sted, havde alle gjøngerne ladet deres pistoler og stod beredt til at styrte frem på ny. Ib gav tegnet ved at træde nærmere hen imod dragonerne med en pistol i hver hånd. Men på rytternes side var ikke længere den samme kamp lyst til stede. De drog sig tilbage i et hjørne af hallen. Flere af dem kastede sabelen på gulvet, idet de indså, at deres større antal ikke var i stand til at opveje gjøngernes skydevåben. En stemme hævede sig i skaren, svag og utydelig, som om den undså sig ved at udtale ordet pardon. Ib smilede og standsede.

”Holdt!” råbte han og strakte armene ud mod de nærmeste gjønger. ”De forlanger pardon. - Kast våbnene fra jer.”

Den første række sabler faldt klirrende hen ad flisegulvet. Ib vendte sig om og tilhviskede sine folk nogle ord, i det samme åbnedes langsomt og ubemærket den dør, foran hvilken rytterne stod, en mand trådte ind ad den med en byrde i begge arme. Ib lagde ikke mærke hertil før efter rytternes jublende skrig, han så enhver af dem rive en karabin

ud af mandens favn. Denne omstændighed forandrede pludselig alt. Der var ikke længere tale om overgivelse, rytternes sammentrængte klynge udvidedes. Enhver af dem var bevæbnet med en karabin. Den sårede fændrik trådte frem foran rækken. Gjøngerne syntes at være fortabt. Mod, list og snildhed forslog ikke længer. Ib indså, at den første salve fra disse truende bøsseløb, som sænkede sig mod hans kammerater, efter al sandsynlighed ville medføre tilintetgørelse for alle. Han grublede forgæves på en udvej, der viste sig ingen mulighed til frelse. Fændrikken trådte nærmere til ham, smilede og udbrød:

”Hvad siger vagtmesteren herom? Nu er det turen til eder at forlange pardon, hvis I ikke vil høre den sidste geværsalve, som nogen sinde kommer til at lyde for eders øren.”

Ib trak på skulderen. ”Nå, så svar dog!”

”Pardon er et fremmed ord,” sagde Ib, ”jeg har undertiden hørt eders folk nævne det for mig, men selv har jeg ikke lært at udtale det. - Jeg svarer her kun for mig selv,” tilføjede han, ”de andre kan gøre, hvad de vil.”

En dyb mumlen hørtes af gjøngerne. En af dem trådte hen til Ib og sagde: ”Før os an, vagtmester, vi spilder jo tiden med al den snak.”

”Godt!” sagde fændrikken. ”I skal have eders villie. Nu tæller jeg til tre, og når jeg derpå hæver sabelen, så er dommen fældet.”

”Tøv et øjeblik, hr. fændrik!” sagde Ib, ”lad mig tale med mine kammerater. Et minuts opsættelse vil sagtens ikke have noget at betyde for eder.”

”Tilstået!” svarede fændrikken.

Ib vendte sig mod gjøngerne og hviskede: ”I ser nok, at vi er fortabt alle sammen. Det kommer kun an på at sælge livet så dyrt som muligt. Ved tallet tre deler vi os og styrter ind på dem fra begge sider. Er vi

enige?” - Gjøgnerne nikkede.

”Vor herre Gud og Fader være med os alle sammen,” hviskede han og vendte sig om mod fændrikken. På samme tid sagde denne til sine folk:

”Spred eder, tag nøje sigte på hver enkelt af mændene og tryk af, når I ser mig hæve sabelen.”

Rytterne skiltes, deres række indtog næsten hele den ene væg i hallen. ”Altså!” vedblev fændrikken, ”nu begynder vi. En! - Vil I have pardon?”

”Nej!” råbte Ib i den skrækkeligste fortvivlelse.

”To! - Vil I have pardon?”

”Nej!” svarede en stemme, som ikke var Ibs, og på samme tid trængte lydløst og langsomt en lille dreng frem foran de to fronter. Det var hønsedrengen Palle. Ingen havde lagt mærke til, at han var kommet ind ad døren.

”Fændrikken behøver ikke at tælle mere,” sagde Palle, ”for hans rytteres karabiner kan ikke skyde.”

”Ikke skyde – hvorfor?”

”Jeg har skruet flintestenene af dem alle sammen,” svarede drengen med et listigt smil.

Det er ikke muligt at gøre sig noget begreb om den overraskelse, disse ord bevirkede, eller om det bedøvende og vedholdende skrig, som på samme tid genlød i salen, jublende fra gjøgnernes side, rædselsfuldt og fortvivlet fra dragonernes, hvem et blik havde overbevist om Palles ord.

”Og det har du gjort?” råbte fændrikken rasende.

”Ja, strenge herre, formedelst jeg ikke havde andet at fordrive tiden med.”

”Nå, fændrik!” råbte Ib, ”I glemmer at tælle, det er nok bedst, at jeg fortsætter. – En! - Ned med bøsserne, eller I skal ske al landsens ulykke!”

Bøsserne sank øjeblikkeligt, rytterne lagde dem foran sig på gulvet.

”To! Kast sablerne! - Der kommer drengen med vore egne bøsser. Jeg tænker, de er i bedre stand.”

Dragonernes sabler klingrede hen ad flisegulvet. Palle viste sig i den åbne dør, synlig for alle, i favnen holdt han gjøngernes rifler.

”Tre! - Bed om pardon, hver mand! Der kommer generalen for os alle.”

Disse sidste ord gjaldt Svend, som i dette øjeblik trådte ind i hallen.

Hønsedrengens bedrift

Svend blev stående på dørtærskelen, medens han kastede et forskende blik omkring i hallen. Nogle ord af Ib forklarede ham alt. Han så desuden tegnet til overgivelse i de nedkastede våben foran svenskerne, han så også elleve lig, som vidnede om den kamp, der nylig havde fundet sted. Blandt de faldne var fire af hans egne folk.

”De har overgivet sig,” hviskede Ib, ”vi kan drage bort, når du synes. Medens du forbereder herskabet, skal jeg besørge fangerne forvarede ned i kælderen.”

”Gør, som du vil, Ib,” svarede Svend smilende. ”Jeg ser, du forstår at føre krigen på egen hånd.”

”Jeg har også gået i en god skole,” svarede vagtmesteren med en militærisk hilsen for Svend.

Gjøngehøvdingen gik. Ib vendte sig om mod rytterne:

”Halvparten af jer træder frem og følger med mine folk, I skal få bedre skæbne end den, I ville have givet os, og blot sidde forvarede til i morgen. Du, Palle, tager en fakkell og viser dem vej ned i kælderhvelvingen i aflukket nærmest ved udfaldsporten. Derefter vender I tilbage og henter de andre.”

Befalingen blev udført uden vægring, fire gjønger skuldrede deres gevær og førte fangerne bort. Da Palle kom tilbage, tog Ib hans fakkell og lod ham vise to af gjøngerne vej til stalden for at sadle de nødvendige heste. Imidlertid blev resten af fangerne ført bort under anførsel af Ib, som derefter selv forsikrede sig om, at låsen og jernboltene for aflukket var sat forsvarligt for.

Han havde just truffet disse sidste forberedelser, da Svend trådte ind i hallen med fru Elsebeth, Karen og junker Rud, alle rejseklædte. Karen kastede sine frygtsomme øjne omkring i den hal, der endnu vidnede om de foregående optrin, lykkeligvis havde damerne i hine

dage stærkere nerver end nu. Hun gik hen til Ib, rakte ham hånden og udbrød:

”Svend Gjønge har sagt os, at det er eder, vi bør takke, fordi vi kan forlade Gjørsløv.”

”Nej!” svarede Ib med et undseligt smil, ”det er ikke så. Svend har så meget af hæder selv, at han deler ud i øst og vest; men hverken jeg eller alle disse skæggede og væbnede mænd, som I ser her, har nogen sinde kunnet udrette noget synderligt uden hans hjælp. I aften var vi på et hår nær fortabte alle sammen; så kom en lille, pjaltet dreng med bare ben, det er ham, som her står, det er Palle, der denne gang har frelst os alle.”

Med disse ord lagde Ib sin hånd på drengens skulder og skød ham frem foran sig. Palle var i samme dragt som den aften, Karen første gang gjorde hans bekendtskab; det buk, hvormed han forlegen og skælvende hilste hende, var også ledsaget af de samme kejtede bevægelser. Ib hævede sin stemme og vedblev:

”Fordi han gjorde dette, fordi han frelste otte brave mænds liv, skal han også nyde en hæder derefter. - Træd tilbage I gjønger!”

”Å nej, vagtmester!” hviskede Palle, ”ikke mere. I har allerede givet mig større hæder, end jeg fortjener.”

”Hold mund, dreng! Jeg taler ikke til dig. - I ved, hvad jeg mener,” henvendte han sig til mændene. ”I har før vist en mand den samme hæder, dengang han gjorde sit prøvestykke, og der var dem, som sagde, det var godt gjort; det var en vagtmester, men jeg vil ikke sige, hvad han hedder.”

Gjøngerne trådte tilbage til den modsatte side af hallen, de skuldrede deres våben og marcherede en efter en hen mod Palle. Idet enhver kom forbi ham, standsede han, hilste og rakte drengen hånden. Ib stod

ved hans side med dragen sabel, stiv og strunk som på en parade. Fra det modsatte hjørne i hallen var Svend og hans selskab opmærksomme tilskuere. Ib vedblev så højt, at hans røst kunne høres af alle:

”Der kommer den første af gjøngerne, min dreng! Folk kalder ham Ulf den Korsfæstede, fordi fjenden i fjor naglede hans hånd fast til et kors, medens de skød til måls efter ham. De skød slet, siden han lever endnu, og svensken burde kalde ham Ulf med Døden, for det sværger jeg dig til, at der endnu aldrig er fundet nogen urt for de vunder, han giver.”

Gjøngen gik forbi med en højtidelig alvor; den næste nærmede sig.

”Der kommer Hartvig fra Dalen, han sloges i foråret alene med tre tyskere, de mærkede ham med dette dybe ar over ansigtet, han ville slås med djævelen selv og dog vinde. Han rækker dig hånden, Palle! Glem aldrig den mands hilsen! - Der kommer den lille Ving, det var ham, som råbte før, da det kneb hårdest, at vi skulle slå fjenden ihjel hellere end at spille tiden med snak. - Ak, min kære dreng, hvad skal jeg dog sige om de andre? Se ret på dem, du tør vove det, men fjenden frygter derfor; de har deres skrammer og mærker tilsammen, deres sår er blevet til ar, men dem, de slog, blev dødens bytte. - Det er folk, der værger for deres arme fædreland, så fjenden har korset sig derover, det er mænd, hver og en, som Gud Fader glæder sig over, hver gang han har stunder til at se ned på jorden, og alle har de hilst på dig, som om du var deres herre og mester. - Skriv det op i dit hjerte!”

Palles læber skælvede, idet han med møje tilbageholdt gråden. Han nikkede med hovedet, men var ikke i stand til at tale. Tårerne rullede ned over hans kinder.

”Her kommer jeg nu selv sidst,” vedblev Ib, ”og tager min hue af for dig og rækker dig min hånd. Engang har kongen trykket denne hånd,

du kan gøre det samme; jeg havde kun frelst ham nogle penge, og ikke alene endda, du har frelst vore kammerater. Jeg tænker, det vejer mere, og derfor tilhører du fra nu af os.”

Ib lagde sin hånd på drengens hoved, men Palle bøjede sig dybere og dybere, han skjulte ansigtet i sine hænder og brast i en lykkelig gråd.

”Jeg skal nok blive jer en god stridsmand, ” hviskede han med sitrende læber. Derpå stod han op og forlod hallen, lydeløst og hurtigt, som han var kommet. Dette optrin faldt uagtet dets komiske og burleske side lige meget i vagtmesterens og gjøngernes smag. Svend gav omsider tegn til oprud. Gjøngerne gik ned i gården, forsynede med fakler. Hestene førtes frem, og flere vældige pakker, uden hvilke fru Elsebeth ikke troede at kunne forlade Gjørsløv, spændtes fast på sadlerne. Palle stod med en fakkelt i hånden og så til.

”Nådige frue og junker har vist glemt noget, ” sagde han med et fiffigt smil, da fru Elsebeth ville bestige hesten. Fruen studsede, hun eftertalte sine pakker.

”Nej, min dreng!” udbrød hun, ”jeg har intet glemt.”

”Nådigfruen har alligevel glemt noget, ” forsikrede Palle, ”for I har nok ikke eders sølvtoj med.”

”Mit sølvtoj er borte, ” svarede hun sukkende, ”jeg har måttet aflevere det til kaptajnen, stykke for stykke.”

”Ja, jeg ved det nok, ” ytrede han med et lystigt smil, ”men jeg ved også, hvor kaptajnen har forvaret det.”

”Du?”

”Oppe i glamhullet hist henne har jeg set ham pakke det sammen. Om I vil tøve lidt, så tænker jeg nok, det skal komme for dagen igen.”

Fru Elsebeths øjne strålede. Palle gik op i Esners værelse og vendte

lidt efter tilbage med et sammenrullet hestedækken.

”Her har I eders sølvtoj,” råbte han triumferende, endnu før han kom hen til hende.

Fru Elsebeth udtømte sig i taksigelser; i dette øjeblik fandt hun, at Palle fuldkommen havde gjort sig værdig til den hæder, hun lidt tilforn havde smilet over. Dækket sammenpakkedes med den største omhyggelighed, fru Elsebeth ville have det foran sig på hesten.

”Nej, lad mig få det,” sagde Ib. ”Forrige gang var jeg skyld i, at det tabtes, denne gang vil jeg være skyld i, at I beholder det.”

Nogle befalinger, udtalt i et dæmpet sprog af Svend, underrettede gjøngerne om vejen og de forsigtighedsregler, som han anså for nødvendige. Derefter steg de til hest. Karens hånd dvælede i Svends, idet han hjalp hende op med den sendrægtighed, der er en elskers særkende ved lignende lejligheder.

Palle lod vindebroen gå ned, derpå besteg han en af rytternes heste og forlod gården ved siden af vagtmesteren. Han havde ved denne lejlighed forbedret sin påklædning med et par uhyre støvler og benklæder, der fremstillede den samme luksus og vidde og fuldkommenhed som trøjen. Over skulderen gik et bredt, gult læderbælte, hvori der hang en stor pallask. Han og Ib sluttede toget. Idet rytterne satte sig i bevægelse, greb Ving hornet og blæste sin melodi. Hans toner genlød i den klare vinternat omkring slottet og gentog sig med et svagere ekko dybt inde fra skoven.

Svend havde delt gjøngerne i tre hold, det første red forud, et andet tjente fru og hendes familie til bedækning, resten fulgte efter omtrent i et bøsseskuds afstand, alle tavse, lyttende og spejdende. Månen kastede et bestemt og tydeligt lys over det korte vejstykke fra slottet, til de nåede skoven. Gjørsløv syntes nu fuldkommen at være uddød,

faklerne var slukkede, den dybeste tavshed hvilede over stedet. Da den sidste afdeling red over vindebroen, faldt et svagt skud, en lysegrå røg-søjle uden for et af skydeskårene i ringmuren tilkendegav retningen, hvorfra det kom.

Alle vendte sig, man hørte et klagende suk i den sidste afdeling og så Palle vakle frem og tilbage i sadlen og derpå bøje sig forover, idet han greb fat i hestens manke. Nogle af rytterne holdt stille, men vagtmesteren befalede dem at følge toget. Han blev alene tilbage med den sårede.

”Hvordan er det fat med dig, min dreng?” spurgte han med en stemme, der røbede den ængstelige deltagelse, han følte. Palle udstødte et dybt suk, han strakte sine arme i vejret. Ib løftede ham over på sin hest.

”Å, herregud, vagtmester!” hviskede han med svag og afbrudt stemme, ”nu får jeg nok ikke lov til at drage længere med eder.”

”Å snak, hvem siger det, man dør ikke straks, fordi man er såret. Hvor er du truffen?”

”Her, lige midt i min ryg, jeg kan ikke få vejret. Jeg vil aldrig komme til at blæse i trompet, som I lovede. Læs en herrensøn for mig, lille vagtmester! Jeg kan ikke selv komme på ordene.”

”Vist ikke, min dreng, her behøves ingen bønner. Du må være ved godt mod. Hold dig fast ved mig, så rider vi en doktor i møde.”

”Å, læs mig en lille bøn!” bad Palle. ”Doktoren kan ikke hjælpe mig.”

Ib var dybt bevæget, han forstod sig for vel på sår til at tage fejl af den heftige og krampagtige rystelse, som gennemfo'r drengen. Palle havde slynget sine arme om hans hals, hans åndedrag var kort og støn-nende.

”Læs vagtmester! Læs!” hviskede han bønligt og klagende. Ib bøjede

sit hoved ned imod ham og fremstammede et fadervor. Inde i skoven hørte han sine kammerater kalde på sig. Ovre på slottet begyndte det at blive levende. Det var skildvagten, som tidligere stod posteret ved broen, der havde skudt på Palle, og som derefter ilede ned i hvælvingen for at befri de fangne. Man så et glimt af lys fare forbi vinduerne oppe i værelserne og hørte tilråb og befalinger.

Ib agtede på intet, han blev holden de i månelysset, ubevægelig og frygtløs, medens han hviskede bønnen i drengens øre.

Pludselig sank Palles arme ned fra Ibs hals, hans hoved bøjede sig ned mod brystet.

”Å, min trompet!” hviskede han næsten lydløst. - ”Vagtmester - -!”

Han udstødte en hæs rallen, derefter sank han tilbage, hans lemmer blev stive og kolde. Ib bar et lig i sine arme. Endnu nogle øjeblikke blev han holdende, tavs og ubevægelig, derpå bøjede han sig ud over hesten, lod drengen synke ned bag en busk, tog sin hue af, idet han gjorde korsets tegn over ham, og jog ind i skoven efter sine kammerater.

Svends rejse

Efterhånden som Svend drog frem, ophørte den tavse årvågenhed, hvormed gjøngerne begyndte rejsen. Disse mørke skove havde bestandig været dem et fristed, som dyrekøbte erfaringer gjorde fjenden utilbøjelig til at betræde. Endnu mere måtte dette være tilfældet på denne tid af døgnet, der foruden de øvrige farer lod enhver fremmed forfejle vejen. Flere gange blev fru Elsebeth grebet af en heftig skræk ved at høre stemmer i nærheden og mænd nærme sig med tunge skridt og den raslende lyd, som tilkendegav, at de var bevæbnede. Efter at have vekslet nogle ord med Svend, forenede disse mænd sig med gjøngerne, hvis antal derved bestandig forøgedes.

Mellem Søholm og Billesborg lå dengang en åben og sandet hede, begroet med lyng, bregner og et uanseligt krat af birkeris og egespirer, som antydede en tidligere, nu forsvunden skov. På denne hede blev vejen bredere, og det var for første gang muligt at iagttage de nærmeste omgivelser. Et svagt og dæmrende lys i horisonten tilkendegav dagens frembrud, den rå og fugtige tåge, som hvilede over heden, tiltog med lyset og forøgede luftens gennemtrængende kulde. Da fru Elsebeth red ud af skoven, bemærkede hun, at gjøngerne udgjorde et antal af omtrent tredive mænd. Svend gættede årsagen til det overraskede blik, hun kastede omkring sig, han smilede og udbrød:

”I studser uden tvivl, nådige frue, over denne forøgelse i vort selskab. Vi vil blive flere og flere, efterhånden som vi kommer længere frem.”

”Tilhører alle disse mænd eder?”

”Nej, nådige frue, jeg tilhører dem. Det er mig, de har overdraget at tænke og beslutte, det er mig, de har betroet at sørge for deres sikkerhed, ligesom jeg i dette øjeblik har den ære at sørge for eders.”

”Hvor stort et antal udgør da gjøngerne?”

”Fra skoven, vi nylig er kommet igennem, og indtil vi når målet for vor rejse, vil vi møde omtrent to hundrede mand, som ligger fordelt i en linie midt igennem landet, bestandig usynlig for fjenden, bestandig nærværende for os. En transport går ved deres hjælp fra hånd til hånd fra det sted, den tages, til kysten, hvor den forsvinder. Jeg fortæller dette for at bevise, hvor liden årsag I fra nu af har til at ængstes. I den retning, vi drager, vil vi desuden ikke træffe fjender, et sted undtagen, som jeg håber at komme forbi i aften, når mørket skjuler os.”

”Ad hvilken vej har I besluttet at føre os til hovedstaden, min kære hr. kaptajn?”

”Vi tager til Rygård og derfra med et skib igennem Issefjorden til København.”

”Som I behager! Jeg overlader alt til eder, den hele omsorg og den hele ære for vor frelse.”

Efter disse i fru Elsebeths mening særdeles smigrende ord rakte hun ham sin hvide og magre hånd, svøbte sig tættere ind i rejsekåben og hensank i tavshed.

Karens ungdommelige og romantiske gemyt fandt uden tvivl større tilbøjelighed for denne rejse end moderen. Alle disse nye og fremmede omgivelser, de mørke og alvorlige krigsmænd, faren, egnen, tilbød lige meget stof for tanken og fantasien. Ikke heller kunne der gives en bedre lejlighed til at forøge den interesse, hun nærede for Svend, end den nærværende, overladt til hans årvågenhed og afhængig af hans kløgt. Opdraget i hin tids strenge begreber om pligt og lydighed, havde hun alene modtaget lærdomme, der lod sig bringe i anvendelse for den stilling, hun ifølge sin rang og fødsel var bestemt til at indtage. Man havde kun beskæftiget hendes hoved, ikke hendes hjerte. Man anede lige så lidt, at dette lille hoved, der indesluttede så megen romantik,

så mange brogede drømme, imidlertid dannede sig en anden verden, og at der i den sløvende og afsondrede ensomhed, hvori hun befandt sig, ikke var noget, som kunne borttage hende fra denne. Hun levede med sine drømme, der kom og svandt som en solstråle, som en duft, der alene lader sig opfatte i ungdommen. Svend blev hendes helt, han forenede flere af de egenskaber, hvormed hun havde udsmykket sit ideal, end nogen anden, større frihed og uafhængighed og den ridderlige dristighed, under hvilken et hengivent og blødt gemyt følte sig roligt og trygt. Hun iagttog hos ham et ydre, som intet af hendes øvrige bekendte kunne måle sig med, en stemme, hvis dæmpede og blide, næsten frygtsomme tone gjorde så meget større indtryk, når hun erindrede sig de forsvundne farefulde øjeblikke, hvori hun havde hørt den fast, rolig og bydende. Hvor meget foretrak hun ikke disse dybe og levende følelser hos ham, som enhver samtale røbede, for junkerens kulde og udmattede sløvhed, som lediggang medfører.

Vistnok var Rud lutter opmærksomhed på denne rejse og bestandig rede til at yde damerne de forskellige små tjenester, som omstændighederne gjorde fordring på; han udførte disse med al den finhed, som så at sige dannede den forsvindende ridderligheds glorie, en måde at vise opmærksomhed på, som indeholdt langt større hyldning og langt færre fordringer end nu om stunder.

Medens disse forskellige følelser bevægede de omtalte, vekslede forholdet mellem fru Elsebeth og junkeren. På rejsen var det hende, som overtog den utaknemmelige trediemands rolle, hun stod uden for samtalen, uden for enhver som helst bevidsthed om, hvad der rørte sig hos de øvrige. Hvis hun havde kendt sin datter tilstrækkeligt, ville hendes ligegyldighed uden tvivl være forsvundet, og hun ville have frygtet den indflydelse, kærlighed måtte kunne udøve på en så blød og

romantisk natur; men fru Elsebeth havde ingen anelse om, at man kunne overskride de foreskrevne pligter eller forandre de engang indprentede anskuelser; selv havde hun aldrig syndet mod disse, lige så lidt som der nogen sinde havde været anledning dertil, hun troede heller ikke på varmere pulsslæg end dem, der bevægede hendes eget hjerte.

Dagen viste sig, som morgenen havde spået, tåget og regnfuld. Solen stod frem i enkelte mellemrum som en stor, blodrød skive uden lys og varme. Fru Elsebeth befandt sig særdeles utilpas under indflydelse af dette barske vejr. Til lykke blev rejsen fortsat, uden at der viste sig noget spor af fjenden, små hobe af gjønger kom til syne og forsvandt igen efter at have vekslet nogle ord med Svend.

Ib red bagest i toget, tavs og alvorlig. Palles skæbne havde gjort et dybt indtryk på ham. Medens de gjorde holdt ved middagstid i et ensomt beliggende bondehus, kom han ind i stuen. Hans hoved var omviklet med et klæde, der viste sig, idet han tog huen af.

”Men vagtmester!” udbrød fruen, ”hvad fattes I, er I såret?”

”Ubetydeligt!” svarede Ib, ”en af tyskerne kom bag på mig, mens vi sloges i nat, den salig mand så mig beskæftiget med to af sine kammerater og troede at burde ile dem til hjælp.”

”Salig!” gentog Karen, ”hvorfor kalder I ham således?”

”Fordi han er død!” svarede Ib.

Medens selskabet spiste og hvilede sig, bragte gjøngerne friske heste, derefter blev rejsen fortsat, indtil mørket begyndte. Kirkeklokkerne ringede til solnedgang, da Svend bøjede fra landevejen ind i et krat, hvorigennem fodstien slyngede sig, så smal, at rytterne måtte ride fremad en for en. Krattet tiltog efterhånden i udstrækning og højde og afvekslede med risbøge og ung skov af tynde og forkrøblede egesperirer, omgivet af et højt jordgærde. Inden for dette lå en hytte, hvis stråtag

nåede lige ned til jorden og blev støttet med stiver af afbarkede egegrene. Vinduerne var anbragt i selve taget, og hytten havde et så skrøbeligt udseende, at man måtte befrygte dens fald ved det første vindpust.

Uden for døren stod en høj og bredskuldret mand med en sømandshat på hovedet og en sort fåreskindskofte, sammenholdt med et bredt læderbælte. Hans ansigt var rynket, brunet af sol og vejr, dets udtryk barskt og bydende. Dette trodsige ydre antog et smil ved synet af Svend og Ib, et smil, der vel var tegn på et venligt sindelag, men tillige så hårdt og tvungent, som om hans ansigt var fuldkommen fremmed for dette udtryk. Idet han tog hatten af, så man et skaldet for hoved og et stort, blodrødt ar, som gik fra issen ned over det højre øjenbryn. Han hilste og udbrød:

”Guds fred, Svend Gjønge, for dig og dine! Træd indenfor!”

Svend trykkede mandens fremstrakte hånd, derpå hjalp han damerne af hesten. Fru Elsebeth tilkastede Rud et fortvivlet blik ved tanken om at skulle tilbringe natten i denne hytte. Junkeren trak på skulderen. Karen derimod fandt alt fortræffeligt, hun smilede tilfreds og kyssede sin moder, idet hun tog hendes arm og førte hende ind i stuen.

Det indvendige af hytten svarede fuldkomment til dens ydre. Et stort, åbent rum viste sig med en skorsten i midten og oplyst af en lampe, som hang på en stang, der var nedrammet i lergulvet. Længere tilbage dannede en flettet halmvæg et aflukke, hvorfra en gentagen pusten og en brummende lyd tilkendegav nærværelsen af en ko. En voksen pige og en lille dreng sad ved et bord inden for døren. Pigens pande var forbunden med et hvidt klæde, hendes træk røbede den samme alvor som faderens, men større blidhed og resignation.

Fru Elsebeth var standset inden for døren, hendes ansigt afspejlede fuldkommen de tanker, som hyttens armod fremkaldte. Svend trådte

hen til hende og udbrød dæmpet:

”Dette sted indeholder vist nok kun få bekvemmeligheder, nådige frue, men til gengæld vil vi være sikre her.”

”Hvad er det for folk?”

”Manden er en fisker, som tidligere boede nede ved Rygård, indtil fjenden for nogle måneder siden greb ham, da han var i færd med at føre en ladning proviant ud igennem Issefjorden. David slap fri, hans datter fik et sabelhug i hovedet, men fjenden tog provianten og sønder slog båden.”

”Hans datter?” gentog fru Elsebeth forundret. ”Hvad havde hun dermed at bestille?”

”Hun hjalp ham. Da hans sønner drog i krigen, gik Trine i deres sted, hun byttede sit skørt med en matroskofte og tog til søs med faderen. Disse to har bragt manganen båd med levnedsmidler ud af fjorden og hørt mange taksigelser af dem. som hungrer i det betrængte København.”

Ibs ankomst afbrød Svend. Da fruuen så ham træde ind med det værdifulde hestedækken under armen, ilede hun ham i møde.

Junker Rud havde imidlertid varetaget sine egne bekvemmeligheder. Han tog plads på en blåmalet kiste foran bålet ved skorstenen og varmede sig. Karen derimod underholdt sig med den unge fisker pige. I begyndelsen var denne ordknap og tilbageholden, men Karens blide venlighed og det hjertelige udtryk i hendes stemme undlod lige så lidt at gøre sin virkning på fiskerpigen som på alle andre. De var desuden omtrent ens af alder, og mellem to unge piger findes der bestandig tilknytningsskær, hvor høje skranker end forholdene kan have draget imellem dem.

”Har du tænkt på vore folk, Ib?” spurgte Svend.

”Jeg har stillet to mand ved indgangen til krattet.”

”De må være trætte efter at have våget i flere nætter. Klokken otte kommer der to andre herved, så vil vi lade dem gå deres vej.”

”For den sag kan de gerne gå straks,” sagde Ib, ”så tager jeg vagten for dem.”

”Du er vel selv træt efter alt, hvad du har udstået i disse dage?”

”Å hvad!” sagde Ib, idet han lagde hånden på Svends skulder, ”jeg er glad over at være sammen med dig, min herre og min broder, det er alt.”

Han tog sin hue og gik til døren.

Karen havde hørt disse ord. Gud har givet de mennesker, som interesserer os, et eget sprog, der når vort øre, selv når vi synes at være ivrigt beskæftigede med andre. Da Svend kom hen til hende, udbrød hun:

”Vagtmesteren er eder en hengiven ven, Svend Gjønge!”

”Han er en perle blandt alle modige og frygtløse mænd, hengiven, ikke som en broder, men som en kvinde.”

Ib var blevet standset ved et spørgsmål fra fru Elsebeth, idet han nåede døren. Imedens sagde fiskeren:

”Det fremmede herskab skal være velkommen herinde, men jeg tror ikke, at vi har andet end tørt brød og en drik mælk at byde dem til aften. Hvad siger du, Trine?”

”Vi har også tørret fisk,” ytrede pigen undselig, ”men de er vel ikke vant til den kost?”

”Det gøres heller ikke nødig,” svarede Svend, ”kender jeg vagtmesteren ret, så har han nok sørget for vor aftensmad. Ikke sandt, Ib?”

”Ja, det er så som så, men jeg skal hente, hvad jeg har kunnet opdrive.”

Pigen bredte en dug på bordet, Ib bragte en kurv med brød, smør,

kød og vin.

”Har I mærket noget til de blå i dag?” spurgte Svend sømanden.

”Ja, i middags red oberst Leijon, som ligger nede i Køge, over til Langsø i følge med tre officerer for at gå på jagt. De er ikke kommet tilbage endnu, men jeg har dækket vinduerne til, så at man ikke kan se lyset fra vejen.”

Rejseselskabet tog plads omkring bordet og nød det tarvelige måltid med en appetit, som mindre skyldtes maden end den foregående dags anstrengelser. David blev siddende ved skorstenen, den lille dreng stod ved hans side med øjnene uafbrudt rettede på maden. Trine var i færd med at rede et leje i en alkove, og inde fra den modsatte side af halmvæggen hørtes af og til den svage, langtrukne brummen, hvormed koen tilkendegav sin nærværelse.

”Kom her hen til bordet, David, og få dig et bæger vin,” sagde Svend. ”Du er så alvorlig og stille i aften, har du for nylig hørt fra din søn, Jens?”

”Ja, å ja!” svarede sømanden, da han satte det tømte bæger tilbage på bordet.

”Han er skudt!” ytrede Trine sagte og klangløst.

”Stakkels mand! Men du havde jo to - din anden søn?”

”Han er også skudt,” svarede manden. ”Kongen tog dem begge to.”

”Kongen!” gentog Trine, ”nej, Vorherre!”

”Ja, og ingen af dem gav dig noget for det,” ytrede Ib, som kom ind i det samme.

Sømanden hævdede sit hoved, kastede et forbavset blik på ham og svarede:

”Man vover heller ikke livet for at få noget for det, som du vel bedst ved.”

Svend søgte at afbryde den retning, samtalen havde taget, han vendte sig mod fru Elsebeth og udbrød:

”Hvis I nu følger mit råd, nådige frue, så lader vi dækkenet og de pakker, som ikke er uundgåeligt nødvendige til rejsen, blive tilbage her. David vil da kunne bringe alt op til København, mere sikkert, end når det følger med os.”

Fruen så forundret på Svend.

”Men min kære hr. kaptajn!” sagde hun, ”erindrer I da ikke, hvad der er gemt i dette dækken?”

”Jo, ganske vist, sølvtøj og juveler.” ”Og skulle jeg betro dette til - ”

”Til en båd gennem Issefjorden,” afbrød Svend hende for at standse den sårende ytring, som svævede på hendes læber. ”I glemmer, at vi selv tager den vej, og at vi i ethvert tilfælde på grund af vort større antal ikke kan komme så ubemærket af sted som David.”

”Nej, du lod ikke fruente tale ud, Svend!” ytrede sømanden med bidende spot. - ”Det nådige herskab mener, at det ikke tør betro disse klenodier til en så fattig og ringe mand som jeg.”

”Det kan være, at du har ret,” svarede Svend, ”måske fruente mente så, det kommer deraf, at hun ikke kender dig. Hun ved ikke, at da lensmanden fra Tryggevælde flygtede op til København i forrige måned og frygtede for at blive fanget undervejs ligesom Hannibal Sehested, kom han ind i denne hytte og sagde til dig: Jeg giver dig dette skrin at vare på, fattige djævel! Det indeslutter 2000 gode, hollandske gylden, og der er ingen, jeg tør betro dem, uden dig, du vil bringe mig dem igen, når lejlighed gives. - Og David modtog lensmandens penge, min nådige frue! Medens hans hytte stundom ikke gemte et stykke tørt brød til ham selv, gemte den 2000 gylden for en fremmed.”

Fru Elsebeth var forlegen, tonen i Svends ord og endnu mere Ka-

rens sørgmodige øjekast indeholdt en tydelig bebrejdelse.

”Lensmanden hr. Sivert Urne?” spurgte hun.

”Ja, han hed Sivert Urne!” svarede David. ”Så gravede jeg hans penge ned i jorden, oppe for bordenden, ret under det sted, hvor nådigfruen sidder. Der ligger de forvarede endnu,” tilføjede han dæmpet.

Fru Elsebeth fik ikke tid til det forsonende svar, hun forberedte; døren fløj op, en mand trådte ind og hviskede:

”Sluk lampen og ilden på skorstenen, David! Så det bliver mørkt herinde.”

”Hvorfor?”

”Der kommer en svensk officer ned mod huset; vagtmesteren står oppe i krattet og taler med ham.”

Fru Elsebeth udstødte et dæmpet skrig. Lampen og skorstenssilden slukkedes, Svend gik til døren og hængte sablen i bæltet, men gøngen holdt ham tilbage.

”Vagtmesteren bad mig formane eder til at være rolige alle sammen herinde; det er vel bedst, du ikke går ud, kaptajn.”

Svend trådte tilbage fra døren. En åndeløs tavshed herskede i hytten.

Da Ib forlod stuen, gik han ud i krattet og stillede sig på vejen i stedet for den ene af gøngerne, den anden lå og sov mellem grene af et fældet træ. Vagtmesteren ville ikke vække ham og lod ham blive liggende; han tog derefter sin tilflugt til det sædvanlige middel i ensomhed og nynnede en sang, medens han med korte og hurtige skridt bevægede sig frem og tilbage på den frosne jord.

Henimod aften forsvandt tågen. Vejret var koldt, men klart og stille. Månen skinnede fra den mørkeblå himmel, det var en vinteraften i al dens fred, med hele dens melankolske skønhed og pragt.

Ib tilbragte omtrent en time på denne måde, hans sang var endt, han havde sendt Inger en tanke og den stakkels Palles minde en anden. Tiden forekom ham uendelig lang, han lyttede, det syntes ham, som om han nede på vejen midt for Langesø hørte skridt af en gående, som lod til at komme nærmere. Ib trådte om bag en slåenbusk. Lige efter så han omridset af en mand, som kom gående langs med krattet. I samme øjeblik lagde han sin hånd på den sovende gjønges mund og vækkede ham.

"List dig ned til hytten," hviskede han, "og sig, at de skal slukke lyset."

Gjøngen sprang ned fra træet og forsvandt mellem buskene.

Ib så nu, at den fremmede bar en svensk officerskofte, skærf, hirschfænger og en jagtbøsse, som var kastet over skulderen.

Han vedblev at gå forbi huset, da en jagthund, som hidtil var undgået den spejdende vagtmesters opmærksomhed, fo'r gøende ind i krattet og standsede i nogle skridts afstand foran busken, som skjulte ham. Den fremmede studsede og fulgte efter. Ib trådte ud på vejen.

Officeren var en ualmindelig høj og sværlemmet mand med et hvidt skæg, som dækkede den nederste halvdel af hans ansigt.

"Guds fred og godaften!" sagde Ib, medens han tog huen af.

"Hvor kommer du fra?" spurgte den anden, medens han stillede sin bøsse op til et træ og tog en slurk af en flaske.

"Jeg kommer inde fra krattet for at hente mig en armfuld brænde," svarede Ib. "Det er koldt i aften."

"Er det din hytte hist henne?"

"Ja!"

"Er du alene?"

"Nej, min bedstemoder ligger syg derinde."

”Er det sandt?”

”At hun er min bedstemoder?”

”At du er alene.”

”Ja, det er vist.”

”Gå foran!”

”Nej, I kommer ikke ind.”

”Hvad for noget?” råbte jægeren, idet han drog sin hirschfænger. Hunden gøede og sprang hen mod Ib, et kraftigt fodspark bragte den til at fare hylende tilbage.

Ib havde hidtil anvendt en uhyre selvbeherskelse for at holde sig rolig. Da han kastede hunden tilbage, udbrød han:

”Nå, så I trækker blank, hr. jæger! Ja, så må jeg da vise jer et lille spilleværk, som jeg fandt inde i krattet for lidt siden. Se blot her!”

Med disse ord bøjede han sig ned og drog en lang og svær ryttersabel ud af buskene. Vagtmesterens koldblodige ro havde forbavset jægeren; da han så ham drage sabelen, gjorde han et skridt tilbage for bedre at kunne dække sig med det korte våben, han førte.

”Ah! Du har sabel hos dig!” udbrød han.

”Ja, for jeg havde ingen økse til at skove mit brænde med. Vil I nu gå jeres vej!”

”Nej!”

”Godt, så skal I blive båret herfra,” svarede Ib og gjorde et rasende udfald mod jægeren.

Endskønt denne var vagtmesteren langt overlegen i brug af våben, måtte han anvende hele sin behændighed for at dække sig mod de hurtige og rasende slag, Ib vedblev at føre. Ved det næste udfald sprang den fremmedes hirschfænger oppe ved fæstet. Jægeren udstødte en ed. Vagtmesteren sænkede øjeblikkelig sin sabel.

”Nu kunne jeg gøre det af med eder så hurtigt, som I kan blinke med jeres øjne,” sagde han, ”men gå blot eders vej, så skal I være en fri mand for mig.”

Med disse ord stak han sin sabel i skeden. Den fremmede følte sig påvirket af denne ædelmodighed, imidlertid blev han stående. ”I går ikke endnu,” råbte Ib og trådte ham nærmere. ”I venter vel på, at jeg skal bære eder bort, som jeg lovede.”

”Du!” ytrede jægeren hånligt.

”Jeg!” svarede Ib og slyngede sine arme om den ubekendte. Denne modstod hans angreb fast og urokkeligt. Ib var, uagtet han anvendte alle sine kræfter, ikke i stand til at bevæge ham fra stedet.

”Se, det var dig,” udbrød han spottende, ”nu begynder jeg,” og med disse ord slyngede han sine arme om Ibs liv, hævdede ham i vejret og kastede ham med en ubeskrivelig kraft til jorden, uden at det syntes at koste ham den ringeste anstrengelse. Ib sprang rasende op og begyndte kampen på ny. Anden gang gentog det samme optrin sig, blot med den forskel, at den ubekendte holdt ham nogle øjeblikke længere svævende i luften, inden han lod ham falde. Ib rejste sig langsomt op. Han stod som forstenet lige over for sin overvinder, der betragtede ham med et roligt og spottende smil. Den stakkels vagtmester havde hidtil ikke fundet sin lige i styrke, endnu mindre begreb han, at der kunne findes en så afgjort overmand. Han lukkede sine øjne og åbnede dem igen, som om han befandt sig under indflydelse af en ubehagelig drøm, derefter mønstrede han med stum forbavselse jægerens uhyre hænder, brede skuldre og frygtløse blikke.

”Det var mærkværdigt,” mumlede han.

Den ubekendte lagde mærke til det indtryk, han gjorde. ”Nål” sagde han leende, ”jeg venter på, at du skal bære mig bort; du har måske

betænkt dig?”

”Jeg vil hellere have lov til at trykke eders hånd, så sandt som I er den bedste bryder, jeg nogensinde har set i mine levedage.”

Denne ytring blev besvaret med en latter fra buskene. Ib vendte sig om og så hovederne af tre andre jægere, som havde været vidner til alt. Idet de nærmede sig fra forskellige sider, spurgte den ene af dem:

”Hvad skal vi gøre med denne karl?”

”Lad os sætte vore jagtgeværer for hans bryst og løsne et skud på ham.”

”Lad ham gå!” svarede Ibs overvinder.

”Det er måske en af disse omstrejfende vagabonder, der foruroliger egnen.”

”En gjønge!” ytrede en anden.

”Lad ham gå!” gentog sejrherren bydende, ”hvem det end er, han vil ikke kunne skade os. Men jeg vil blot kaste et blik ind i hans hytte. Følg med, du, og vent mig her, I andre!”

De tre jægere hilste, Ib og hans overvinder skred ned til hytten.

”Nådige herre!” sagde Ib, efter at de var kommet et stykke vej bort. ”Vil I sige mig, hvem I er?”

”Hvorfor?”

”Jeg må dog kunne nævne et navn, når jeg engang fortæller, at jeg har fundet min overmand.”

”Hvis du finder nogen anledning til at tale derom,” svarede jægeren, ”så kan du sige, at du i aften sloges med en svensk oberst, og at hans navn er Per Leijon af det Södermanlandske regiment.”

Med disse ord trådte han ind i hytten, hvis dør Ib havde åbnet for ham.

Den samme tavshed fandt sted i stuen som før. Fru Elsebeth og Ka-

ren havde skjult sig i alkoven.

”Der er jo mørkt herinde,” sagde obersten.

”Ja, vi har jo ingen lampe, og jeg kan ikke gøre ild, før jeg får mit brænde hjem.”

Månen kastede sit skin ind ad den åbne dør. Leijon opdagede intet, som modbeviste Ibs forklaring. Han drog sig tilbage og lukkede døren. Ib fulgte ham ud af krattet. Han vedblev uafbrudt at stirre på Leijons ansigt, medens han gik ved hans side. Obersten lagde mærke dertil.

”Hvorfor stirrer du således på mig, mand?”

”Jeg tager mærke af eders ansigt,” svarede Ib.

”Hvad har du med mit ansigt at bestille?” spurgte Leijon forundret.

”Lad mig kun betragte det, nådige herre! Måske mødes vi engang igen, og hvis det skulle ske, skal jeg komme denne aften i hu. I kan forlade eder derpå. - Jeg har af og til kunnet glemme dem, der gjorde mig fortræd, men jeg glemmer aldrig ham, der gjorde mig godt. - Gud i vold, oberst Leijon!” Med disse ord skiltes de.

I løndom

Ib blev stående på vejen, så længe han kunne høre de fire jægers skridt, han vendte omsider tilbage til hytten, og lampen blev tændt på ny. Fru Elsebeth forlod alkoven mere død end levende, også i Karens åsyn var en øjeblikkelig frygt afpræget, men med et ædlere og skønnere udtryk. Svend sad på en træstub, han holdt en pistol i hver hånd; medens oberst Leijon rolig og frygtløs dvælede i den åbne dør, anede han ikke, at der kun var et skridt, en bevægelse mellem ham og døden.

Allersidst kom junker Rud frem. Han havde fundet et skjul på hin side af halmvæggen og viste sig temmelig bleg og måske lidt undselig over, at en adelsmand havde måttet søge et så uhyggeligt skjul og selskab som det, han der befandt sig i. Nogle timer senere herskede en almindelig travlhed i hytten. Fruen og Karen havde, indhyllet i deres rejsekåber, taget plads i alkoven. Rud sad i en halmstol foran skorstenen, på hvilken en tørveild endnu brændte. Svend lå indsvøbt i sin rytterkappe på et halmknippe. Sømanden og hans børn havde derimod valgt halmen på loftet til deres leje.

Alle sov på Karen nær. Hun gennemlevede atter det svundne døgnns begivenheder, så Svend udfolde al den omhyggelighed, som syntes at gælde alle, på samme tid som et ord, et øjekast, en mine røbede, at den fornemlig var rettet mod hende, hun havde første gang set ham skælve ved faren, idet hans bekymrede blik søgte hendes. Ilden fra skorstenen udbredte et svagt lys, som faldt hen over ham, medens han hvilede på jorden og spærrede døren med sit legeme, fredelig og alvorlig, men mild i dette alvor. Hun hævede sit hoved og gav agt på, hver gang flammen steg i vejret og kastede sit skin over Gjøngehøvdingens ansigt. Omsider sank hendes hoved tilbage på puden, et dybt og regelmæssigt åndedrag tilkendegav, at hun sov. Drømme afløste tankerne, blide og lykkelige som disse.

Den næste morgen i daggry blev rejsen fortsat. Solen kom frem lidt efter, et rent og klart frostvejr fulgte på den foregående dags tåge. Fru Elsebeth havde givet efter for de andres forenede overtalelser og betroet David det værdifulde dækken og nogle af pakkerne. Hun ledsagede denne beslutning med et dybt suk, og det sidste blik i sømandens hytte gjaldt stedet, hvor hendes sjæl lå forvaret.

Rejsen gik denne dag igennem de store skove, som strakte sig over hele den sydvestlige del af Ramsø og Hvalsø op imod Trudsholm. I bugten mellem Munkholm og Eriksholms marker lå et lille skib, ladet med levnedsmidler og rede til at gå i søen på første vink.

Op på formiddagen bragte en rytter underretning om, at egnen omkring Gjørsløv og Køge var i bevægelse efter gjøngernes bedrift. Stærke patrouiller gennemstrefede de nærmeste landsbyer, nogle af disse vovede sig endogså ind i skovene. Oberst Sparre havde desuden samme morgen udsat en ny pris på Svends hoved.

Svend underrettede sit selskab herom. Gjøngerne trak på skuldrene. Ib fandt anledning til at anbringe en vittighed på svenskernes bekostning. Fru Elsebeth var derimod meget bekymret, hun tilrådede Svend den yderste forsigtighed og fortav blot bevæggrunden til denne omhyggelighed, nemlig at hun for øjeblikket ville blive delagtig i hans fare.

Vejen gennem skoven var så smal, at kun to heste kunne passere ved siden af hinanden. Svend og Karen red først, efter dem kom fru Elsebeth og junker Rud, Ib og to gjønger sluttede toget.

”Frygter I da ikke, at det engang vil lykkes dem at fange eder?” spurgte Karen.

”Nej,” svarede Svend, idet han kastede et blik tilbage på gjøngerne. ”Med mænd som disse er det umuligt at kunne frygte. Det er heller

ikke blot overfaldet på Gjørsløv, som gør fjenderne så begærlige efter mit stakkels hoved, de har vægtigere grunde dertil. I omtrent to måneder sendte vi næsten hver uge en båd eller et sejlskib op til København med levnedsmidler, som vi tog fra svensken; vi har ført krigen herude på landet så godt som de, der strider inde i hovedstaden. Vi har høstet overalt og det oven i købet uden at så.”

”Men den rigeste høst ved denne lejlighed er dog eders hæder, Gjøngehøvding! Glem ikke den.”

”Hæder,” gentog Svend, ”nej, på den vej, jeg går, arbejder man kun for andres fordel, ikke for hæderen.”

”Hvor I er ubillig.”

”Hvorfor? Jeg nægter jo ikke, at folk taler om mig, personer af en så ophøjet rang som eder har kaldt mig en brav krigsmand, kongen har endogså kaldt mig kaptajn. Alt dette er sket, fordi de trænger til mig, fordi de behøver min arm og mit hoved, men lad den tid først være forbi, så vil enhver have for megen sans for sine egne interesser til at bekymre sig om andres, så vil Svend Gjønge i morgen være ligesom Svend Gjønge i går, uænset, glemt og begravet i samme mørke som det, hvori han fødtes. Man må enten være hævet højt i vejret eller stærkt belyst af de mægtiges solskin for at kunne falde mængden i øjnene og nå det, I kalder hæder, men hvilken sol mener I vel ville låne en stakkel som mig sine stråler?”

”Anser I da ikke eders egen bevidsthed for noget?”

”Nej,” svarede Svend med et sørgmodigt smil. ”Bevidstheden er næsten altid kun en vandrende ridder i indbildningens land, og gives der vel noget mere sørgeligt i en krigsmands tilværelse, end at han selv er den eneste, som bevarer erindringen om sine bedrifter, han og de få, som har kæmpet på samme valplads? For mig findes der ingen

hæder og ingen fremtid, mine triumfer vil svinde, som de kom, og kun indeholde sørgelige lærdomme for andre; jeg kæmper, jeg dør, og jeg glemmes, det er alt.”

”Men hvorfor skulle man vel kæmpe, når man nærrede en så trøstesløs overbevisning?”

”Fordi vore evner ikke tillader os at hvile,” svarede Svend. ”Jeg er en uheldig, smedet til klippen uden at kunne stige eller falde, dobbelt uheldig, fordi mine ligemænd ikke behager mig, og fordi jeg ikke behager mine overmænd. Men jeg trætter eder med denne samtale om mig selv, og jeg vil måske heller ikke være i stand til at gøre mig fuldkommen forståelig. Lad os vælge en anden genstand.”

”Nej, lad os blive ved,” svarede hun. ”I trætter mig ikke, og jeg vil gøre mig umage for at forstå eder.”

”Nu vel!” sagde Svend, og efterhånden som han talte, blev hans stemme mindre fast og sikker, mere lav og skælvende, men også mere blød og sørgmodig: ”Indrømmer I da ikke, at eders moder kun tåler mig i sit selskab som et middel, der er i stand til at bortlede faren fra hende, og at intet vil være hende kærere end det øjeblik, hvori hun bliver mig kvit?”

”For det første overdriver I nu, dernæst er min moder ikke den eneste, som befinder sig i eders selskab.”

”Nej, lykkeligvis!” svarede Svend, ”men junker Rud går det næppe bedre, han tror at skylde mig nogen erkendtlighed, og jeg ved ikke grunden, men herrerne ynder lige så lidt den, der er dem overlegen, som den, de føler sig forpligtet. - Hvad eder selv angår! - Ja, jeg vil være ærlig i mit skriftemål, så har I fundet behag i at beskæftige eder mere med mig end med nogen anden, I vil erindre det i morgen og sandsynligvis glemme det i overmorgen. ”

”Tror I det?” spurgte Karen forskende.

”Jeg ønsker i det mindste ikke, at det må blive tilfældet, men hjertet vedbliver undertiden at håbe, endog efter at forstanden for længst er begyndt at tvivle.”

”Så forlad eder kun på hjertet, Svend Gjønge!”

”Det ville jeg altid gøre, hvis jeg var en kvinde,” svarede han, ”men det er vor største ulykke, at vor tro og håb bestandig foregøgler os mål, som forstanden, der er en koldere og mere tilforladelig regnemester, viser det umulige i at nå. Den første planter, den anden tilintetgør blomsten, før den bliver til frugt. Således er det gået mig.”

”Hvilke mål har I da stillet, som denne regnemester beviste det umulige i at nå?”

”Kun et eneste,” svarede Svend, ”og I skal få det at høre. - Alt fra min ungdom tænkte jeg mig en kvinde, stor, ædel og ophøjet, en kvinde, hvem jeg ville vie alle mine tanker og al min dåd, thi fædrelandet, det er stort, det er godt, men det tilhører os alle og adelsmændene mere end mig, siden de fik den bedste plads i det. Den, for hvem jeg ville handle, skulle tilhøre mig alene. Jeg troede, at kærligheden måtte kunne give alt, fordi den modtog alt.”

En dyb og legende rødme farvede Karens kinder i dette øjeblik, ikke fordi hun fandt nogen som helst personlig hentydning i hans ord, men fordi hun hørte sine egne tanker udtalte af en anden.

”Jeg troede engang at finde dette håb bekræftet,” vedblev Svend, ”men det bragte kun uro og strid, ingen fred eller hvile, og jeg begreb da snart efter, at jeg havde taget fejl dengang. Så gik tiden, den bragte vel sin ro, men den var ikke i stand til at berøve mig mit billede, det boede i al dets herlighed og fuldkommenhed i mit bryst. Jeg fandt om-sider, hvad jeg søgte,” tilføjede han lavere, næsten hviskende, og den-

ne stærke mand, prøvet og hærdet, som aldrig havde kendt til frygt, og hvem ingen fare kunne bringe ud af fatning, skælvende under de følgende ord mere heftigt end den unge pige, som bøjet forover på hesten lyttede til ham. - "Jeg fandt hende," vedblev han, "til ulykke for mig, thi siden jeg så, at dette mine drømmes billede levede, endnu herligere og mere fuldendt, end jeg nogen sinde havde forestillet mig, var ethvert andet mål mig ligegyldigt, jeg fattede i lige grad kraft til at forsage og kraft til at sejre. Alt, hvad der burde have advaret mig, slumrede, hendes nærhed bragte fred og sollys, men også kun hendes nærhed; jeg ville fly, men det lykkedes ikke, mit håb og alle mine følelser vågnede på ny, ikke i deres tidligere heftighed, men i deres tidligere friskhed. Jeg var på een gang den lykkeligste og den allerulykkeligste; thi omkring mig viste sig en horisont fuld af mørke og truende skyer, det var erkendelsen af min ringhed i min egen og verdens mening, det var bevidstheden om, at hun og jeg aldrig ville kunne mødes, jeg drømte om himmelen og vågnede foran en dyb og uoverskridelig afgrund. Efter denne bekendelse, som I er den første, den eneste og sidste, der har hørt, gentager jeg, hvad jeg sagde før, at mine triumfer kun indeholder en sørgelig lære for andre."

"Men hvori bestod da umuligheden i, at I og eders genstand kunne mødes?"

"I kan bedst selv bedømme det, Karen Kaas! Det var eder, jeg mente, det er eder, jeg elsker så varmt, så dybt og inderligt, som en mand nogen sinde har elsket en kvinde."

Karens ansigt blev ligblegt, men Svend så det ikke, han vovede ikke at hæve sine øjne op til hende.

"I skal ikke blive bange," tilføjede han lidt efter med den samme lave, undertrykte og skælvende stemme. "I lovede mig nylig at ville

forstå mig, og I vil let kunne indse, hvor roligt I tør høre på, hvad jeg vover at sige. En fattig, en ufri mand har hævet sine øjne på eder, der er så ung, så rig, så hædret. Se, ovre i vest går solen ned bag skoven, om en time vil I have nået skibet, så skilles vi; - medens vi red side om side, har jeg et øjeblik kunnet glemme afstanden imellem os; når I er borte, vil jeg erindre den igen. Og ligesom disse to dage, jeg nu har tilbragt i eders selskab, indeslutter mit livs lykkeligste øjeblikke, således tænker jeg også, at de siden skal lære mig at savne og forsage.”

Der lå en så dyb og sørgmodig resignation i hans ord, i det ubeskriveligt bløde organ, hvormed de fremsagdes, at Karen rørt og bevæget bøjede sig over mod ham og hviskede:

”Der vil aldrig blive tildelt eder større byrde, end I har kraft til at bære. Men hvis det alligevel skulle være tilfældet, Svend Gjønge, så lad os to hjælpe hinanden, dersom I tør vove at modtage en hjælp, så svag og ringe som min.”

Med disse ord rakte Karen ham sin hånd. Idet Svend hævdede sit hoved, overrasket, blændet og kun med møje undertrykkende det skrig, der trængte sig frem fra hans bryst, så han, at hun græd, men også hans egne øjne var våde som hendes, han begreb, at lykken har sine tårer lige så vel som smerten, at de flyder fra samme kilde, måske fordi enhver lykke gemmer en lønlig smerte.

En lang og uafbrudt tavshed fandt sted, medens de red ved hinandens side. Skoven blev mere åben, Issefjordens spejlglatte vande viste sig i nogen afstand uden for træerne. Den nedgående sol kastede et stærkt, mørkerødt skær hen over søen. Alt var stille og fredeligt i nærheden.

Da de igen talte, sank deres stemmer ned til en sagte hvisken, et sprog, der fra skabelsens tid har været det samme under en evig veks-

lende og forskellig form. Det var bønner og løfter, forsikringer og tak, der strømmede fra morgenrødens klædebon, og hvori blik og smil førte et lige så veltalende og endnu mere forjættende sprog end læben.

Under dette optrin mellem Svend og Karen fandt i nogle få skridts afstand en anden ikke mindre vigtig begivenhed sted mellem junkeren og fru Elsebeth, der også syntes at give eller forjætte lykke, thi Ruds blege ansigt antog et triumferende smil, medens han bøjede sig over mod den gamle dame, greb hendes hånd og kyssede den. Lidt efter red han hen til Svend og afbrød en samtale for at begynde en anden, der næppe besad den samme interesse, i det mindste ikke for Svend og Karen.

En time senere befandt flygtningene sig hos fru Ingeborg Krabbe på Rygård. Svend red ned til stranden og satte en tændt lygte op i gavlen på færgestedet, det aftalte tegn til at sende en båd fra skibet. Båden var allerede kommet og syntes at vente på ham. Da han gik ned til broen, som førte ud fra den flade strand, hørte han stemmer i nærheden og trådte om bag en træstabel for at lytte. Han så to mænd standse i nogle skridts afstand fra stedet, hvor han stod. Den ene sagde:

”Nu har du jo forstået alt, skipper Bagge?”

”Til punkt og prikke, nådige herre!” svarede den anden. ”Eders ærinde skal blive besørget.”

”Du melder dig hos majestæten, så snart du lykkelig og vel er kommet op til København, og siger, at en adelsmand sender ham disse vine og levnedsmidler fra en af sine venner. Spørger han om mit navn, så nævner du det ikke.”

”Det gør jeg ikke, nådige herre, formedelst jeg ikke ved det.”

”Du kan blot sige ham, at gaven kommer fra en mand, der, medens han er glemt af alle sine gamle venner i hovedstaden, selv har bevaret

en bedre erindring om dem. Du kan tilføje, at denne mand ikke vil nævne sit navn, men at hans våben har en rød rose i blå felt og elleve sorte hejrefjer på hjelmen.”

”Det skal jeg nøjagtig mærke mig,” ytrede skipperen. ”Rød rose og elleve fjer til våben. Mit våben er en morgenstjerne og en håndspage, det tror jeg batter nok så godt i disse tider.”

”Så gå da i Guds navn! Du har modtaget din belønning og skal få dobbelt så meget, når du vender lykkelig tilbage.”

Adelsmanden blev stående og så efter ham, derpå vendte han sig for at gå. I det samme følte han en hånd på sin skulder, og Svend trådte hen til ham.

”Siden I tager hele æren for denne mands gave til eders part, hvad bliver der da tilovers til mig?” spurgte Gjøngehøvdingen med sin rolige stemme.

Adelsmanden trådte et skridt tilbage.

”Svend Gjønge!” udbrød han forbavset. ”Er det dig?”

”Ja, det er mig, der også tror at have nogen del i dette skibs indhold.”

”Men du min Gud, de fortalte jo overalt, at du var blevet taget til fange nede ved Køge i går aftes.”

”Ah, jeg forstår eder, hr. Hannibal Sehested!” vedblev Svend spottende. ”Jeg lever da ikke mere i eders mening, siden fangenskab for mig omtrent ville være det samme som døden, og for at min bedrift dog skulle komme nogen til gode, så besluttede I at anvende den på eder. Ikke sandt, nådige herre!”

”Du tager fejl,” sagde den kløgtige Hannibal Sehested, der så godt vidste, hvor lidt det i denne verden gør at have fejl, når man blot besidder ånd nok til at give disse et skin af fortrin. ”Du tager fejl!” sagde

han, ”min agt var ikke at røve dine fortjenester, men blot at støtte mig til dem. - Guds død, Gjøngehøvding, kan du da aldrig få nok af hæder? Man taler kun om dig, i svenske-lejren digter de tyske landsknægte viser til din ære, generalerne sætter en pris på dit hoved, og du spotter dem og kæmper for bestandig at stige højere, medens jeg ulykkelige mand blot kæmper for ikke at falde dybere. - Det er sandt, du har vovet dit liv for at bringe disse levnedsmidler sammen, du har taget dem fra svensken, og jeg har føjet nogle ankre vin til, som fru Ingeborg på Rygård overlod mig, men jeg har også vidst at forhindre de svenske patrouillers ankomst til denne egn. Således er forholdet; det ved du, men hvad du ikke ved, er, at mine fjender inde i hovedstanden spinder nye rænker imod mig, medens jeg lever blandt fjenderne udenfor, min hustru og min datter er prisgivne for uvillie og krænkelse, ikke af bedre grund end den, at de hører til fru Christine Munks ulykkelige familie. Siden jeg ikke ved min nærværelse er i stand til at bekæmpe alle disse fjender, har jeg forsøgt det i frastand, forstår du mig? har jeg som en skibbruden grebet efter den sidste planke, der viste sig; vil du drage den fra mig, Gjøngehøvding? - Jeg gav også dig en andel af æren, hørte du det ikke? Jeg sagde jo, at skibet kom fra en af mine venner. Det var dig, jeg mente. Nu ved du alt.”

”Ja, nådige herre!” svarede Svend med et ironisk smil, ”nu ved jeg mere end tilstrækkeligt.”

”Hvad har du besluttet?”

”At gå! - Det er sandt, I ved jo ikke, at jeg ledsager fru Elsebeth og hendes datter til København.”

”Og når du kommer der -?”

”Så går jeg med skipper Bagge op til Hans Nåde kongen. Jeg fortæller, at dette skib kom fra en adelsmand, hvis våben var en rød rose i

et blå felt og elleve sorte hejrefjer i hjelmen. Var det ikke således, I sagde?”

Hannibal Sehested lod til at være dybt bevæget over denne ædelmodighed. ”Kom til mit bryst,” sagde han, ”jeg skal aldrig glemme disse ord, Svend Gjønge! Tag min ring, du, der må komme en bedre tid for mig, det er umuligt andet, der kan også komme en tid, hvori du kan have en vens hjælp behov. Lad så ringen minde dig om, at du i mig har en taknemmelig skyldner.”

De skiltes. En time senere gled skibet med Svend og flygtningene for en frisk vind ud af fjorden og styrede ned mod klamperne ved Rørvig.

Troløvelse

Der forløb over en måned efter de sidst fortalte tildragelser, en tid rig på bedrifter og opofrelser. Ib var blevet hos Svend i hovedstaden, hvortil også de fleste af gjøngerne efterhånden ankom. Hans tilværelse havde aldrig forekommet ham skønnere, han var til stede overalt, ved udenværkerne, når det gjaldt om at rejse en ny skanse, den første i rækken til at forstyrre fjendens arbejder i løbegravene. Han tildrog sig almindelig opmærksomhed og blev næsten lige så bekendt som den skønne dame, hvis vagtmester han roste sig af at være, og som man daglig så passere til hest omkring på voldene ved Kong Frederiks side.

Efter Svends ankomst til København besøgte han jævnlig fru Elsebeth Kaas og hendes familie. Hans navn havde en god klang, han var en velkommen gæst, men han havde også en særlig bevæggrund til at vise sig. Hans sol var Karens milde øjne, det var hende, han søgte og fandt, uforandret i dag som i går; hun gav sig for, hvad hun var, og modtog ham med et blik, der forskede efter gengæld for de følelser, som bevægede hendes eget gode hjerte. I disse kredse, hvor et ord, en håndbevægelse var det eneste udtryk for deres følelser, så han Karen Kaas i selskab med landets største skønheder, som fjendens komme denne vinter havde samlet i hovedstanden, han måtte tilstå, at hun blev fordunklet af disse, men det gik Svend Gjønge som det går os alle, - thi De ved det, eller De ved det måske ikke, skønhed er et mål for vor beundring, men ynde er et mål for kærlighed. Hvad Karen angik, da havde den sidst forløbne måned også for hende været rig på begivenheder, sådanne, som foregår i en kvindes tilværelse uden tilskuere og uden nogen synlig handling for enhver vindviet. Hendes første følelse var en rolig og ublandet lykke over at vide sig elsket, men med denne følelse forenede sig snart efter en tiltagende uro og frygt, når tanken faldt på fru Elsebeth, hvis grundsætninger og begreber hun kendte.

Hun havde søgt at udforske hende, men uden at det lykkedes. Fru Elsebeth omtalte vel bestandig Svend med en nedladende godhed, men når Karen da, efter en lang kamp med sin undseelse, prøvede på at udtrykke sig mere bestemt, tav moderen eller betragtede hende med dette stive, kolde og forskende blik, som så ypperligt egner sig til at forjage enhver fortrolig ytring.

En morgen besluttede hun at vove et afgørende forsøg og gik ind i moderens sovekammer. Fru Elsebeth studsede, hun forstod sig på ansigter og læste af Karens bevægede og ængstelige træk, at det denne gang var mere end en almindelig grund, der fremkaldte hendes komme.

”Min kære moder!” sagde Karen med en stemme, hvis skælven hun bestandig søgte at blive herre over. ”Jeg har en sag at betro eder.”

”Mit søde barn l” svarede fru Elsebeth meget venligt; ”vore tanker mødes. Jeg har også noget at betro dig, en behagelig og særdeles lykkelig tidende. Jeg sad just i det øjeblik, du kom, og overvejede, om jeg burde gøre denne tilståelse straks eller vente nogle timer endnu, for at overraskelsen kunne blive så meget større, - jeg har foretrukket det sidste og vil tøve til i aften, når vort selskab er samlet. Det, du har at sige mig, må bero til samme tid, vi får da at se, hvis nyhed er den bedste.”

”O nej, kære moder! Tillad mig heller - ”

”Som sagt, lad os vente. Det er jo også muligt, at den tilståelse, du har at gøre, kunne vinde ved et bedre overlæg.”

Der lå noget så bestemt og afgørende i denne ytring, at Karen ikke vovede flere indvendinger. Hun brast i gråd, men fru Elsebeth syntes ikke at mærke det og vedblev sit afbrudte arbejde. Senere hen på dagen gjorde hun endnu et forsøg, men med lige så ringe held.

Samme aften indfandt sig en broget kreds af de forskelligste perso-

ner. Adelige i alle nuancer, gejstlige, krigsmænd og en mængde damer, der ligesom fru Elsebeth havde været nødt til at forlade deres herresæder ved fjendens komme. En af de mest fremragende personer var ex-statholder Hannibal Sehested, som samme dag var kommet til København for at tilbyde udveksling af nogle fanger.

Fru Elsebeth havde til denne aften bevaret sit venligste smil, sin mest forekommende mine. Hun bar en af disse stive, gammeldags moddragter, hvis opgave syntes beregnet på at fornægte alle de skønheder, naturen har givet. Junker Rud veg ikke fra hendes side, han var klædt med en udsøgt smag. Hans blege ansigt, indfattet af en stor, bred og udtunget halskrave, havde et udtryk af højtidelig værdighed, hans hilsen noget endnu mere stift og ceremonielt end sædvanligt. Man savnede Karen. På de spørgsmål, der rettedes til fru Elsebeth, svarede denne undvigende eller med et betydningsfuldt smil. Efter at selskabet var samlet, forlod hun salen og vendte straks efter tilbage med sin datter ved hånden. Hun førte den unge pige hen til en kreds, der havde dannet sig omtrent midt i salen, og udbrød med en meget hævet stemme:

”Foruden den glæde, jeg i aften føler over mine venners nærværelse, har jeg endnu den at kunne meddele min datters trolovelse med hendes fætter, hr. Holger Rud til Østed.”

Et almindeligt udbrud af overraskelse ledsagede disse ord.

Damerne rejste sig fra deres sæder for at lykønske fru Elsebeth. Kredsen blev stedse større og tættere. Karen stod som forstenet efter moderens ord, en forfærdelig angst prægede sig i hendes dødblege træk. Alles blik rettede sig mod hende. Pludselig hævede hun sit hoved og trådte et skridt tilbage fra Rud, som havde nærmet sig. Af den nylig så undselige skikkelse var ikke et spor tilbage, idet hun udbrød:

”Hvis min kære moder tilforn havde værdiget at meddele mig denne bestemmelse, ville hun have sparet mig for den ydmygende erklæring, jeg nu må gøre.”

”Karen!” udbrød fru Elsebeth.

Moderens hårde og truende stemme øvede ikke længere nogen virkning. Hun vedblev:

”Denne forbindelse mellem junker Rud og mig er en umulighed.”

”En umulighed! - Hvad siger du, ulykkelige barn!”

”Ja, min nådige moder, en umulighed. Jeg føler megen agtelse og megen hengivenhed for min fætter, men jeg føler ikke kærlighed for ham. - Jeg elsker allerede en anden.”

Disse ord, der blev udtalt med en klar og tydelig røst, hørtes under den fuldstændige tavshed, som herskede i sålen, og gjorde en forbausende virkning. Fru Elsebeth rødmede, og hendes øjne funkede af vrede, idet hun gentog:

”Du elsker en anden og vover at tilstå det.”

”Ja, siden man tvinger mig dertil.”

”Og hvem er denne anden,” spurgte Rud, ”hvis lykke jeg har så megen grund til at misunde?”

”Det er mig,” svarede en dyb rolig stemme, og Svend trådte hen til stedet, hvor Karen stod. Karen rakte ham sin hånd, Svend beholdt den i sin, medens han kastede et blik omkring i kredsen.

Fru Elsebeth brast i latter, en kold og tvungen latter, der kun slet skjulte den ydmygelse, hun følte. Hun fæstede et målende og foragteligt blik på Svend, derpå vendte hun sig mod Karen og udbrød:

”Gå op på dit værelse, mit stakkels, ulykkelige barn! Du befinder dig ikke vel, - dit blege ansigt vidner derom. Du ved ikke, hvad du selv siger.”

Hun lagde sin hånd på Karens arm, hårdt og heftigt, og ledede hende til døren. Karen vendte sig, hun overskuede fra stedet, hvor hun stod, endnu engang det hele selskab, hendes øjne mødte kun kolde, ligegyldige eller spottende ansigter. Derpå forsvandt hun, med døden og fortvivlelsen i hjertet. De nærmeststående hviskede og stirrede på hverandre eller på Rud, der stod lænet op til kaminen, lidt blegere end sædvanligt, men med et skin af ydre ro over sit væsen; medens fru Elsebeth førte Karen til døren, havde han vendt sig mod Svend og ytret:

”Min hr. kaptajn! Efter det, der nylig er passeret, indser I vist, at I gør rigtigst i at forlade selskabet.”

”Er det da i eders hus, at dette passerer?” spurgte Svend.

”Nej, men ved at tøve længer, nøder I mig til at tvinge - ”

”Min hr. junker; I gør ikke ret i at betjene eder af dette sprog til mig; blandt alle dem, som her er til stede, er jeg den sidste til at frygte en trusel, men den første til at hævne den, læg eder dette på hjertet.”

Rud besad den kulde og ligegyldighed, som i visse forhold kan træde i stedet for mod, han tilkastede Svend et hånligt blik og vendte sig fra ham, just som fru Elsebeth vendte tilbage til salen.

”Min hr. kaptajn!” udbrød hun med en stemme, der skælvede under alle de forbitrede følelser, som bevægede hende ved synet af Svend. ”Jeg ønsker at vide, hvorledes I vover at udtale eders navn i forbindelse med min datters? - Efter vort flygtige bekendtskab troede jeg, I besad klogskab nok til at indse, hvor umuligt jeg nogen sinde vil kunne indrømme eder en sådan ret.”

”Nådige frue!” sagde Svend rolig og besindig, ”eders datter har givet mig denne ret.”

”Det kan hun ikke. Hvor underordnet det forhold end var, hvor I hidtil har stået til adelen, burde det dog have lært eder, at det blandt

dem alene er forældrene, der bestemmer den forening, de anser passende for deres børn. - Hvem er I, og hvad har I? - Jeg ved det ikke.”

”I dette øjeblik er jeg eders gæst, min nådige frue!” svarede Svend med et buk.

”Ja, min Gud! Denne egenskab pålægger os for nærværende tid ikke de samme forpligtelser som før, og i fremtiden vil det være en endnu ringere anbefaling til skånsel, siden I selv har vist det uværdige brug, man undertiden gør heraf. - I er min gæst, lykkeligvis er alle de tilstedeværende det også, og nævn mig nogen blandt dem, kun en eneste, der billiger eders adfærd.”

Svend kastede sit alvorlige og gennemtrængende blik hen over kredsen og lod det endelig og ufravendt dvæle på Hannibal Sehested, idet han svarede:

”Lad os antage, at der ikke findes en eneste, siden ingen nævner sig, og jeg ikke agter at bede nogen om bistand.”

”I behøver heller ikke at bede, hvor I har så megen ret til at forlange,” svarede Sehested, medens han stod op og trådte ham nærmere. ”Her findes dog virkelig nogen, som efter eders opfordring, nådige frue, vover at tale Gjøngehøvdningens sag.”

Fru Elsebeth blev purpurrød af harme, idet hun med et blik betragtede Sehested; imidlertid sagde han:

”I forglemmer eder, nådige frue! - I skylder denne mand hensyn. Han har frelst eders liv og eders formue, han har jo endogså ved sit mod frelst den tavse junker hist henne, for hvem jeg synes, der burde være nogen anledning til at erindre det skete.”

”Jeg benægter, at han har frelst mig,” svarede Rud. ”Der udfordres i sandhed også kun et tvivlsomt mod til at ledsage to damer igennem landet, især da de på denne rejse ikke så noget til fjenden, måske ikke

engang var udsat for at møde ham.”

”Lad os dog komme til ende med alt dette,” sagde Svend uden at besvare Ruds udfordring. ”Jeg har vovet at elske eders datter, nådige frue! Jeg tilstår det - ”

”Min Gud, er der da ingen undseelse i dette menneske; han vover endnu - ”

”Tillad mig at tale ud. - I må uden tvivl have bemærket, at jeg nylig ikke søgte at afbryde eder, jeg fordrer den samme ret for mig. - Jeg har tillige håbet, at der i de forhold, hvorunder vi nu lever, måtte gives lejlighed til at gøre mig værdig til hendes hånd. - Forlanger I hæder, så skal jeg erhverve den, I kan tro mig, vi skal få mere, end vi behøver deraf. Jeg er en fattig, men retskaffen mand, ønsker I rigdom, så vil jeg også skaffe den til veje.”

”Er da I, min nådige frue, virkelig den eneste, som ikke ved, hvor meget hæder der allerede knytter sig til denne mands navn?” ytrede Hannibal Sehested. ”Han alene vil jo kunne forsyne enhver af os andre med en tilstrækkelig del deraf. Jeg kan tilføje, at han besidder endnu større ædelmodighed, og I bør i dette punkt tage mit vidnesbyrd for gyldigt, thi det er mig selv, der har været genstand for denne ædelmodighed.”

”I?”

”Ja, jeg!” gentog Sehested, idet han rakte Svend hånden og trykkede den med et udtryk af højagtelse.

”Men dette vidnesbyrd er jo overflødigt!” svarede fru Elsebeth. ”Jeg tvivler ikke om, at kaptajn Povlsen besidder ædelmod og enhver anden god egenskab, man tillægger ham, det er mig endog ligegyldigt, hvorvidt det er tilfældet, jeg ønsker blot ikke at vælge ham til min sviigersøn, siden jeg allerede har valgt en anden, der mere stemmer med

min smag, og uden tvivl også med min datters lykke.”

”I dette punkt har kun den nådige frue at befale,” svarede Svend, ”I og eders datter, og min eneste bøn, idet jeg forlader eders hus, er, at I vil tillade hendes eget valg at have nogen indflydelse for den, der bestemmes hende. Der må være en måde, et middel, en udvej til at vinde eders gunst, jeg vil prøve derpå og ikke forsage, hvor svær end kampen bliver, indtil den tid, lev vel og tilgiv det optrin, jeg uden at ane det og meget mod min villie har givet anledning til.”

Med disse ord gjorde han en dyb hilsen og vendte sig for at gå bort.

”Tøv lidt, Svend Gjønge!” sagde Hannibal Sehested, ”tillad mig at ledsage eder, jeg ønsker at tilbringe resten af denne aften i eders selskab.” Han hilste og forlod salen ved Svends side.

Et udfald

Otte dage senere fandt et usædvanligt liv sted i Københavns gader. Inden for Vesterport samledes en mængde fodfolk, ryttere og bevæbnede borgere til et udfald, som skulle foretages ved mørkets begyndelse. Ib viste sig ved denne lejlighed i sin vagtmesteruniform, pyntet som til fest, omgivet af sine gamle kammerater, gjongerne, med deres lange bøsser. Han havde desuden fået anførsel over en afdeling hollandske matroser, der gjorde en så ypperlig tjeneste under belejringen.

Aftenen var kold og tåget, den dybeste tavshed hvilede over mændene, idet porten åbnedes, og de rykkede ud. Det var i slutningen af januar måned, gravene var alle tilfrosne, isen havde også denne vinter vist sig som fjendens medforbundne og dannede en sikker bro over søerne og havet. Svenskerne fortsatte i den sidste tid deres løbegrave i foruroligende nærhed af byen, nye batterier var blevet opkastede. Det gjaldt om at forstyrre disse.

Skaren vedligeholdte den samme forventningsfulde tavshed, medens den bevægede sig fremad. Flere af krigsfolkene vendte hovedet og kastede endnu et blik tilbage til stedet, der gemte så dyrebare interesser for dem, men voldene var allerede skjult af tågen, skjulte ligesom den skæbne, de gik i møde.

Efterhånden som de nærmede sig løbegravene, hørtes en svag larm af arbejderne, der var beskæftigede i disse. Ib begyndte at tage længere skridt, han hviskede nogle ord til sine mænd og gjorde nogle betydningsfulde gebærder til matroserne, fordi han ikke kunne gøre sig forståelig for dem på anden måde.

Lidt senere blev skaren anråbt af en forpost, et skud faldt, et andet svarede, nogle øjeblikke efter rasede kampen i al sin heftighed og til stor glæde for Ib, som endelig følte sig befriet for den trykkende tavshed, han hidtil havde måttet iagttage. I spidsen for den afdeling, han

befalede, fortsatte han sin march forbi løbegravene. Hensigten dermed var først at bringe fjenden mellem en dobbelt ild og dernæst at afskære dem fra tililende forstærkninger. Det kunne lykkes så meget bedre, som der ude i stranden omtrent i to bøsseskuds afstand fra land lå en stor skytspram, hvis kanoner bestrøg den åbne vej fra svenskernes hovedlejr ned til løbegravene.

Da Ib havde nået det ham betegnede mål, gjorde han omkring, udstødte et jublende udråb og styrtede sig ind imod fjenden. På samme tid begyndte det at blive levende ude på den mørke linie, som betegnede skytsprammens plads i Kalveboderne. Af og til sås en lang ildhale glimte igennem tågen efterfulgt af et pibende hvin, idet kuglen fo'r hen over isen.

”Der kommer undsætning til dem,” sagde Ib, ”siden vore folk skyder derude. Vi må skynde os.”

Udfaldet må være sket aldeles uventet for fjenden. Arbejderne i gravene anede ikke de danskes komme, før det første flinteskud blev løsnet, de fandt sig desuden ved Ibs march angrebet fra begge sider, de begyndte at tabe modet, trængtes tilbage, flygtede eller blev dræbt, som tilfældet førte med sig. På andre steder kæmpedes der mand mod mand, i dette tilfælde gjorde den personlige styrke udslaget.

Med udfaldstropperne fulgte en mængde arbejdere, der opfyldte løbegravene næsten lige så hurtigt, som de blev forladt. Andre sløjfede de opkastede forskansninger og omhuggede træer og buske, bag hvilke fjenden hidtil havde fundet skjul.

Tågen veg efterhånden for en skarp og heftig blæst. Månelyset kastede et svagt skin på den hvide sneflade. Man hørte råb og befalinger, trusler og dødssuk, og i nogen frastand lyden af en svensk tromme, som tilkendegav, at der nærmede sig undsætning for fjenden. På sam-

me tid tiltog hurtigheden af skytsprammens skud. Måneskinnet kom de danske særdeles belejligt, fordi det tillod besætningen på prammen at rette kanonerne med større bestemthed. Man så en mængde mørke punkter bevæge sig hen over sneen, de kom nærmere og antog omsider skikkelse af soldater, der ilede fremad i et hurtigt løb for snarest muligt at komme uden for skytsprammens skud.

Ib fik befaling til at vende sig mod de kommende. Han adlød og styrtede fremad med et gennemtrængende brøl. Gjøngerne fulgte efter ham, lige så hurtigt; lidt besindigere kom de hollandske matroser, bevæbnede med deres huggert og morgenstjerner. I dette øjeblik havde kampen nået sit højeste.

Den første, som fremstillede sig for Ib blandt de kommende, der blev angrebet så hurtigt, at de ikke fik tid til at samle sig, var en høj person, hvis kofte bar den samme hæderlige grad som Ibs.

”Er du vagtmester?” råbte gjøngen, - ”så se dig dog for, du falder jo over min klinge!”

Med disse ord sprang han ind på ham og borede ham pallasken i brystet. Derpå styrtede han ind i en tæt kreds nogle skridt borte.

En af gjøngerne havde taget en fane ned fra skansen og værgede sig mod to svenske officerer, der søgte at bemægtige sig den. Et flinteskud faldt, gjøngen vaklede og styrtede til jorden. I samme øjeblik rev Ib fanen ud af den døendes hænder, hævede den over sit hoved og kastede den tilbage mellem gjøngerne, medens han angreb de to officerer.

Et pistolskud fældede den ene, den anden gjorde et heftigt udfald mod vagtmesterens bryst, men månelyst, der bestandig tiltog i klarhed, lod denne bemærke det så tidligt, at han kunne undgå stødet ved en bevægelse til siden. Derefter hævede han sin pallask og benyttede den mindre som en krigsmand, end som en smed benytter sin hammer,

så hurtigt og voldsomt regnede hans hug ned over modstanderen.

Ved et af disse brast båndet på officerens hjelm, den faldt til jorden. Ib udstødte et skrig ved synet af dette ansigt og lod sabelen synke. Den fremmede studsede.

Månelysset faldt hen over et ansigt, hvis ene halvdel var skjult af et stort og hvidt skæg; Ib genkendte oberst Leijon, jægeren, som hin aften havde skænket ham livet i krattet foran sømandens hytte.

”Oberst Leijon!” råbte han med en stemme, hvis betoning kun havde såre lidt fjendtligt hos sig. ”Jeg sagde eder det nok, at vi skulle møde hinanden igen. - Der er retfærdighed i himmelen.”

”Ah, er det dig, min gut!” sagde obersten. ”Denne gang lader det til, at du vil kunne opfylde din trusel fra sidst og bære mig bort herfra,” ytrede han med et sørgmodigt blik på sine folk, hvis antal gjøngerne og de hollandske matroser i den grad havde forringet, at enhver tanke om længere modstand syntes at være dårskab.

Medens obersten talte, sænkede en gjønge i to skridts afstand sin bøsse, indtil den nåede i højde med Leijons bryst. Ib bemærkede det tidsnok til at slå piben ned med sin sabel.

”Lad være Jonas!” udbrød han. ”Han tilhører mig.”

En anden styrtede frem fra den modsatte side med hævet morgenstjerne.

”Holdt!” råbte Ib. ”Ned med din kølle!”

Og idet han smilede og vendte sig om mod obersten, gentog han Leijons ord fra hin aften:

”Denne mand vil ikke kunne skade os.”

Gjøngerne gik for at søge sig andre modstandere. Ib blev alene tilbage med Leijon.

”Flygt!” sagde han, ”gå eders vej, oberst! I ser, at lykken denne gang

er med os.”

Obersten satte hjelmen på sit hoved og rakte Ib hånden.

”Gud være med eder!” sagde Ib og gengældte Leijons håndtryk.

Obersten gik. Vagtmesteren blev stående og så efter ham så længe, indtil han havde overbevist sig om, at Leijon var frelst, derpå vendte han tilbage til sine folk, som havde spredt sig mellem løbegravene. Den første, han traf i disse, var en flygtning, som søgte at skjule sig bag en nedkastet jordbunke. Men vagtmesterens skarpe øjne havde allerede set ham.

”Skån mig!” sagde manden, idet Ib drog ham frem, ”jeg er ingen fjende, men en stakkels dansk bonde, som de har drevet til at arbejde nede i deres grave.”

”Det er jo Tam, vor gamle kammerat!”

”Ak, lille vagtmester, er det eder,” råbte Tam fornøjet og greb Ibs hånd. ”Hvad nød har jeg så. Jeg flygtede nys for alle de fremmede matroser, for der var ingen af dem, som kunne forstå, hvad jeg sagde.”

”Og du er atter iblandt fjender, Tam?” spurgte Ib barskt.

”Ja!” svarede Tam frejdigt. ”I kan lægge hænderne sammen, vagtmester! og takke eders Gud, fordi I mødte mig. For eders skyld er jeg draget hjemmefra. Jeg var på vejen op til København for at søge eder, da de fangede mig.”

”For at søge mig?” gentog Ib. ”Tam, Tam! Kommer du nu igen med dine rævestreger.”

”I kan kalde det for, hvad I vil!” svarede den anden sørgmodigt, ”men hør mig først til ende. - Jeg kom for at opsøge eder og ikke af anden grund. Der er noget galt fat derhjemme med Boel, hun pønser på ulykker imod jer, vagtmester! Og siden hun ikke kan ramme eder selv, imens I dog har sat hende så mangen en streg i regningen, så prøver

hun nu på at ramme jer i den lille Inger.”

”Inger!” råbte Ib blegnende. ”Er det sandt?”

Pludselig faldt Kulsoens trusel ham ind. Tam så den virkning, han ord gjorde, og vedblev:

”Svensken har fanget Kasper Dam, Ingers fader, og ført ham til Køge i den tanke, at han forvarede sit herskabs kostbarheder, siden den tid bor Inger nede i Holtug hos den gamle skolemesterenke, hvis mand døde i foråret.”

”Å hvad!” svarede Ib. ”Inger kender allerede Kulsoen så godt, at hun vogter sig for hende.”

”Det gør hun måske!” sagde Tam, ”men kender hun også Mette Gyde, skolemesterenkens søster og Kulsoens fortrolige, som har sin gang i huset?”

”For satan! - Hvad vil de gøre hende?” råbte Ib fortvivlet.

”Jeg ved det ikke, skønt jeg har luret efter deres samtale, det bedste jeg kunne, men Inger sygner hen, hun er blevet så mat og bleg, siden du så hende sidst. Så tænkte jeg, at det var på tide, at du fik noget at vide herom, og listede mig hjemmefra, medens Boel var borte. De greb mig ude på isen et stykke oven for Køge, men jeg havde min kurv med fisk på ryggen og sagde, at jeg ville op til svenskelejren for at købslå; så brugte de mig til skansegraver tillige med alle de andre bønder, som de havde drevet sammen fra landsbyerne. - Hvis du kan, Ib, så drag af sted ned til Inger, jo før jo heller, jeg følger med dig, og du skal da få at se, om jeg farer med rævestreger, som du sagde.”

”Godt, Tam!” udbød Ib og rakte ham hånden, ”jeg tror dig. Følg med til byen, derfra drager vi ned til Inger. - Gud Fader give, at vi ikke må komme for silde, for så bliver jeg nok aldrig mere glad i denne verden.”

Kampen var allerede så godt som til ende, da Ib og Tam mødtes. Fjenden spredtes til alle sider i en hovedkulds flugt. En mængde fanger førtes ud af løbegravene, derefter begav skaren sig i en hurtig march på tilbagevejen. Ib bar sin erobrede fane på skulderen.

Ude på skytsprammen tilkendegav lidt efter en ny og heftig skydning, at friske tropper nærmede sig fra fjendens lejr. Det var i den tid af døgnet, medens nat og dag endnu strides om herredømmet, at man forlod kamppladsen; en halv time senere nåede gjøngerne ind under kanonerne på Vesterports volde, som standsede fjendens forfølgelse. I den første gade inden for porten var vejen næsten spærret af tilskuere, der modtog de kommende med jubelråb. Foretagendet var lykkedes over ethvert håb. Kong Frederik havde tilbragt natten på et af voldenes højeste punkter, i forventning lyttende efter skuddene og larmen udenfor. Dronningen foretog sit sædvanlige morgenridt over volden, da man meldte hende, at skaren var vendt tilbage. Hun var steget af hesten og befandt sig i den forreste række af tilskuere. Da Ib så dronningen, strålede hans øjne, hans figur rettede sig og antog en mere imponerende og værdig holdning. Han viste sig til sin fordel i dette øjeblik, således som han skred fremad, støvet, sværtet af krudtrøg og blod, med den erobrede fane på skulderen og et par af fjendens pistoler i bæltet, sat frem således, at de nødvendigvis måtte falde enhver i øjnene. Dronningen havde allerede lagt mærke til hans høje og fremragende skikkelse blandt mængden. Idet han kom hen til hende, standsede han, trådte ud af rækken med en dyb og efter hans begreb meget sirlig hilsen, derefter tog han fanen og lagde den ned for dronningens fødder.

”Ak, er det eder!” udbrød hun med dette fortryllende smil, hvis virkning hun såre vel kendte, ”min vagtmester! I sandhed, jeg har megen grund til at lykønske mig til eders bekendtskab. I opfylder eders

løfter som en konge.”

”Kun som en vagtmester, nådige majestæt! som en vagtmester,” svarede Ib. Dronningens smilte.

”Har I nogen bøn at gøre mig for denne gave?” spurgte hun og berørte den fjendtlige fane med spidsen af sin fod, ”så udtal den, i dette øjeblik vil jeg intet kunne nægte eder.”

”Ja, nådige dronning!” sagde Ib hurtigt, ”siden I tillader det, så har jeg en bøn at gøre.”

”Hvilken?”

”Et øjeblik samtale med Eders Majestæt.”

”Godt, indfind eder i morgen i mit palæ; denne dame er frøken von der Wisch, hun vil føre eder til mig.”

”I morgen!” gentog Ib sørgmodig, ”sig i dag, Eders Majestæt! Et menneskeliv beror derpå.”

”Virkelig! Nu lad det så være i dag; indfind eder hos mig om to timer.”

Dronningen rakte ham hånden til kys. Ib svøbte fligen af koften om sin, før han vovede at berøre den hvide hånd. Han stod op og forlod stedet med lange og drabelige skridt for at indhente sine forudgående kammerater.

To timer senere indfandt han sig i dronningens forgemak i en omhyggelig påklædning. Den dyrebare uniform havde ikke beholdt et støvgran efter den foregående nats bedrifter. Han smilte veltilfreds, da han mødte sit eget spejlbillede i et af de store spejle lige for indgangen til audienssalen. I en af vinduesfordybningerne stod en herre, som, idet han vendte sig om, fremstillede Kørbitz’ velkendte træk, Kørbitz, lykkeridderen, der hidtil bestandig var steget opad på lykkens stige, indtil han nu beklædte en stilling som hofmarskal hos Sophie Amalie.

Han betragtede Ib med et målende og gennemtrængende blik, men røbede naturligvis intet tegn til, at han genkendte ham.

”Den nådige herre husker mig vist ikke mere,” sagde Ib, fortørnet over den kulde, hvormed man modtog ham.

”Nej,” svarede Kørbitz. ”Hvad vil I?”

”Vi har dog mødt hinanden før,” vedblev Ib. ”Det var i fjor på Jungshoved. I kaldte mig dengang for eders kære ven, strenge herre!”

”Jeg har forglemt det.”

”I så fald nytter det vist ikke at erindre eder om, at vi har mødt hinanden endnu tidligere. Dengang kaldte I mig for eders kære kammerat.”

”Endnu engang, hvad vil I?”

”Jeg ønsker at tale med Hendes Nåde dronningen.”

”Det kan ikke ske i dag. Hendes majestæt giver ingen audiens.”

”Ak, strenge herre!” svarede Ib med samme rolige spot, ”det kunne vistnok ske, hvis I kun ville, men jeg mærker nok, at I er blevet vred på mig. Det er bestemt, fordi jeg vovede at holde med Kai Lykke, eders svorne fjende.”

”Uforskammede!” råbte Kørbitz. ”I vover at minde mig derom. Forlad dette værelse!”

”Å nej, ikke før jeg har fået Hendes Nåde i tale, og det skaffer I mig nok, når I blot hører mig til ende. I fjor ærgrede I eder over Kai Lykkes held, det samme gør jeg nu også.”

Kørbitz vendte sig om mod vinduet, men Ibs sidste ord vakte hans opmærksomhed, han tilkastede ham et forskende blik.

”I ærgrer eder derover,” gentog han overrasket ”og hvorfor?”

”Derpå vil jeg svare Hendes Nåde dronningen, hvis hun spørger mig derom.”

”Gå, vagtmester!” sagde Kørbitz, men i en langt blidere tone end hidtil. ”I skuffer mig, I har jo været Kai Lykkes fortrolige og hans ven.”

”Nådige herre!” svarede Ib med et frimodigt smil, ”siden I har glemt, at jeg engang har været eders ven, hvorfor skulle jeg da ikke også kunne glemme, at jeg har været Kai Lykkes?”

Kørbitz betænkte sig nogle øjeblikke. Den listige vagtmester var så logisk i sine ytringer.

”Men I tager fejl, min kære vagtmester! Jeg har ikke glemt det, og til bevis derpå skal jeg skaffe eder den audiens, I ønsker, hvis I blot vil tilstå, om I har noget at forebringe Hendes Majestæt angående Kai Lykke.”

”Nej, nådige herre! Det kan jeg ikke. Hendes Nåde tillod mig for to timer siden at henvende mig til hende selv angående mit ærinde, og derfor bør jeg ikke meddele det til nogen anden.”

”Godt!” sagde Kørbitz. ”Vent da her, til jeg kommer tilbage.”

Med disse ord gik han ind i et sideværelse. Ib benyttede den tid, han var alene, til at træde et skridt til siden hen foran spejlet. Han rettede på sin uniform og glattede sit hår således, at det efter den afdøde konges mode fuldkommen skjulte panden. Straks efter åbnedes døren, Kørbitz gjorde et tegn, at han skulle træde ind. Vagtmesteren befandt sig foran dronningen.

”Altså, min gode vagtmester!” sagde dronningen, ”det er en sag om liv og død, som vi har at afhandle med hinanden.”

”Sig om livet, Eders høje Nåde!” svarede Ib, ”siden det kun beror på eder at skænke det og med det samme at besvare eder selv den bedste klinge, som findes inden for disse volde.”

”Om hvem taler I?”

”Om en mand, der altid plejer at betale den velgerning dobbelt, som

han modtager.”

”Så ligner han jo eder.”

”A nej, eders nåde! Tværtimod, af ham har jeg lært den smule, jeg ved, og han overgår mig i alt, næsten også i min hengivenhed for eder.”

”Men I har endnu ikke nævnet mig denne mands navn.”

”Det er Gjøngehøvdingen, Svend Poulsen.”

”Ah, den høje, smukke mand, som kom til os på Jungshoved. - Jeg erindrer ham.”

Ib havde aldrig lagt mærke til Svends skønhed, men siden denne egenskab, der var den sidste i hans mening, syntes at være den første i dronningens, bekræftede han hendes spørgsmål. Derefter fortalte han på sin måde, hvorledes Svend havde lært Karen Kaas at kende, toget til Høfdingsgård og flugten fra Gjørsløv. Han oplyste dronningen om alt, hvad Svend havde betroet ham, om det stedfundne optrin i fru Elsebeths selskab og sluttede med, at fruens omsider ved bønner og tvang havde fremmet sin plan så vidt, at Karens formæling med junkeren var blevet bestemt til en af de følgende dage.

Dronningen hørte på ham med stigende interesse; da han tav, udbrød hun:

”Og hvad mener I nu, at jeg skal gøre for den stakkels Gjøngehøvding?”

”Eders høje Nåde vil let kunne bevirke, at denne ulykkelige vielse bliver opsat for det første. Fru Elsebeth iler dermed, fordi hun kender Svend, fordi hun frygter ham; men i denne tid, Eders høje Nåde, tænker man for meget på at slås, til at nogen burde tænke på at gifte sig. Bliver brylluppet opsat, vil det måske være Svend muligt at vinde moderens gunst, siden han allerede besidder datterens. Det vil vist lykkes ham, der så ofte har forsøgt det umulige. - Vinder junker Rud derimod

sejr, vil Svend være fortabt, jeg kender ham så nøje. Der vil komme en nat, som den sidste, og man vil spørge en kamp, der er endnu bedre kæmpet end den sidste, men sejrherren vil ikke bringe en lille fane hjem til Eders Nåde, han har søgt døden, fundet den, og I har mistet eders bedste stridsmand. ”

Dronningen smilte over denne naive veltalenhed, idet hun ytrede:

”Jeg vil gøre for eders ven, hvad jeg kan, min brave vagtmester!”

”O! dermed har han vundet alt, hvad han kan forlange,” svarede Ib, rødmende af glæde.

”Ikke ganske. I denne sag kan jeg alene ytre et ønske og et råd, men jeg har ingen ret til at befale. Jeg skal endnu i dag sende bud efter fru Elsebeth og tale med hende, og jeg håber i det mindste at få hende til at vælge en mere passende tid til sin datters formæling end den nærværende.”

”Ak, min høje dronning!” sagde Ib, idet han bøjede sig for at gå. ”I viser mig så megen nåde, at jeg ikke vil kunne betale den ved blot at ofre mit liv for eder. Til lykke har jeg tredive kammerater, der også er rede til at ofre deres.”

Sophie Amalie greb denne lejlighed ligesom enhver anden, der tilbød sig for hende, til at ydmyge adelen. Hendes bud afgik lidt efter til fru Elsebeth, men Kørbitz havde allerede afsendt et i forvejen, hvori han meddelte alt, hvad han havde opfanget af Ibs og dronningens samtale.

Fruen lod lakajen svare, at hun var syg og sengeliggende og derfor ude af stand til at opfylde Hendes Majestæts befaling.

”Nu af sted til lille Inger!” sagde Ib, idet han forlod paladset.

Slutning

Nogle dage efter udfaldet sad to gamle koner foran et stort bål i et lille hus mellem landsbyerne Holtug og Siersløv, inde i Stevns herred. Det var henimod aften, solen gik ned og kastede et stærkt rødtligt skær ind igennem de små ruder, som bålet på skorstenen ikke var i stand til at optø.

Det ene af disse fruentimmer var i færd med at tvinde garn på en rok, den anden sad indhyllet i en rød, ulden halvkåbe og ragede i ilden med en krykkestok.

”Hør, Boel!” udbrød den første, ”I skal min sjæl lade være med at lægge så mange tørv på ilden. I tænker ikke på, hvad brændsel koster i denne strenge vinter.”

”Det behøver I da endelig heller ikke at tænke på, lille Mette!” svarede Kulsoen med et lumsk grin, ”for ret nu bliver vi jo rige begge to.”

”Ja, Gud hjælpe os, det har lange udsigter. I går talte jeg med skærsliberen fra Hvam, han mente nu, at Kasper Dam stod sig godt, og at han snart kom hjem fra Køge; så har den herlighed ende.”

”Derfor må vi bruge os i tide,” sagde Kulsoen. ”Havde I fulgt mit råd, skulle alting være afgjort for længe siden.”

”Tror I da virkelig, at Inger har penge forvaret i sin kiste?” spurgte den anden i en mere dæmpet tone og med et blik, som strålede af begærlighed.

”Om jeg tror det,” gentog Kulsoen. ”Jemini, hvor ofte skal jeg da gentage, at karlen, som bar kisten herved, har forsikret mig om, at det klingede i den som sølvtøj. Hvorfor mener I vel, at hun skulle passe så godt på at lukke af, hver gang hun forlader stuen, hvis hun ikke skjulte noget i den? Jo, Mette, det har sin rigtighed. - Jeg har desuden selv hørt det klinge forgangen søndag, medens hun var gået til kirke. Jeg lirkede lidt ved låsen, men den ville ikke lade sig lukke op med mit

søm. Jeg siger i aften, hvad jeg så tit har sagt: I står eders egen lykke i vejen, I stakkels, gamle enke, som næppe har så meget, at I kan spise eder mæt.”

Mette grublede, Kulsoens forsikringer og især den sidste beklagelse gjorde et synligt indtryk på hende.

”Hvordan skal vi da kunne få fat i Ingers penge?” spurgte hun lidt efter uden at slå sine øjne op på Kulsoen.

”Lad mig om det, der er ingenting lettere.”

”Ja, jeg forstår nok, hvad I mener, men jeg har sagt jer det en gang, jeg vil ikke gøre hende fortræd. Hun har måske ikke så længe tilbage; det er ynkeligt at se, hvordan hun går og falder af dag for dag.”

”Ja vist, og når den stakkel dør, skikker de bud efter hendes tøj, så kan vi skyde en hvid pind efter vor rigdom. Det kan også nok hænde sig, at her en dag uforvarende kommer en svensk kommando ned til os, undersøger huset, bryder Ingers kiste op og tager, hvad der findes. - Jeg har lagt mine kort op, og hver evige gang slog det til, at hun skal fare hen, og at vi skal få noget efter hende. Man bør ikke sætte sig op mod skæbnens bestemmelse.”

”Nej, det er vist nok.”

”Jeg har kortene hos mig, vi kan gøre det igen.”

”Ja, lad os det, jeg gad nok se, om det også virkelig skulle være Vorherres villie.”

”Men så kommer vi til at tænde lampen, lille Mette!”

”Å nej, når vi trækker en stol her hen til skorstenen, kan vi nok hjælpe os med lyset fra ilden.”

Kulsoen tog kortene frem, imidlertid flyttede den anden en stol hen foran ildstedet. Flammerne belyste nu disse to indfaldne og rynkede ansigter, lige afskyelige, medens dog Kulsoens fremstillede en mere

forhærdet ondskab. Hun lagde kortene op under en uafbrudt tavshed. Mette sad på kanten af skorstenen, støttende albuerne på sine knæ, hendes hoved hvilede i hænderne. Hun fulgte enhver af Kulsoens bevægelser med dyb opmærksomhed. Kortene blev lagt i den orden, som passede bedst til Bodils hensigt. Da hun tog dem op, holdt hun hvert enkelt hen for Mette og udbrød omsider triumferende:

”Kan I se, det slår til. Her kommer esset, der betyder noget godt, her har vi en sort dame, det vil sige, at den lille skal dø, og her ser I to andre damer, til hvem det gode ligger. Den sorte det er eder, den røde dame det er mig.”

”Hvorfor er den røde eder! Jeg synes, at det lige så godt kan være mig.”

”Fordi jeg har en rød kåbe på.”

”Ja, det er mærkværdigt, hvor det slår til,” svarede Mette fuldkommen fyldestgjort ved Bodils grunde.

”Kan I se, at det er skæbnens bestemmelse, og tror I, at det hjælper at sætte sig op imod den?”

”Nej, det er vist nok, men jeg kan dog umuligt gøre den stakkels pige noget ondt.”

”Det behøves heller ikke,” svarede Kulsoen, ”jeg har mit lille pulver, det kommer vi i hendes øllebrød, det smager slet ikke af noget, og så går alting af sig selv.”

Den anden syntes endnu at være tvivlrådig, hun stirrede hen i det mørke rum foran sig. I dette øjeblik fremkom en mørk plet på en af ruderne, som tiltog i størrelse, idet en skikkelse åndede på glasset og derved bragte isen indenfor til at tø.

De to fruentimmer lagde ikke mærke hertil. Kulsoen tog forsigtigt et sammenfoldet stykke papir op af lommen og rystede dets indhold ud i

en sort potte, som stod og snurrede ved siden af bålet.

”Ja, nu behøver I ikke at betænke eder længere,” sagde hun spottende, ”for det er gjort.”

”Gud Fader bevare os vel, Boel! Hvad I dog er for et menneske,” hviskede Mette med hul stemme og uden at vende sine øjne hen mod skorstenen.

”Jeg er ikke anderledes, end folk har gjort mig,” svarede Kulsoen ligegyldigt. ”Vil I bringe Inger maden, eller skal jeg? Hun kender mig vist ikke i denne skumring.”

Den mørke kreds på ruden tiltog bestandig i størrelse. Man så et hoved komme til syne og igen forsvinde foran den. Mette rejste sig, men sank straks efter tilbage.

”Gå over til hende,” hviskede hun, ”mine ben ryster under mig.”

Kulsoen smilede foragtelig, tog potten og gik ud ad døren for at komme over i den anden halvdel af huset til Ingers kammer, som blev skilt fra værelset, hvori de to gamle sad, ved en smal forstue.

Mette skjulte ansigtet i sine hænder og bøjede sig over mod døren for at lytte.

Hun hørte pludselig et rædselsfuldt og gennemtrængende skrig og så, da hun åbnede døren, en mand bære Kulsoen bort i sine arme uden at agte den rasende modstand, hun gjorde. Nogle skridt borte stod en hest bundet til brøndvippen. Mod den rettede den ubekendte sine skridt. Han svøbte Kulsoen et klæde om munden, løftede hende op på hesten, steg derpå selv op og stødte sine sporer i dens side.

Straks efter var rytteren og Kulsoen forsvundet; den gamle kone blev endnu længe stående og stirrede ud ad døren efter dem, hele det sidste optrin forekom hende som en forfærdelig drøm. Skårene af Kulsoens sønderslåede potte lå foran døren.

Rytteren, der viste sig så belejligt til Ingers frelse, var Ib.

Han vedblev at ride med uformindsket hurtighed, indtil han nåede klinten. Her standsede han sin hest, viklede enden af tøjlen fast om en gren og steg ned til havet med Kulsoen i sine arme. Imidlertid sagde han:

”Jeg kommer igen, Boel, som jeg har lovet, og Gud Fader tillod mig at komme i god tid; I så ikke, at jeg nærmede mig huset, I lagde ikke mærke til, at jeg lyttede udenfor efter eders samtale og iagttog alt, hvad I foretog eder. - I skal dø, Kulso, der er ingen i verden, der kan frelse eder mere. Men I skal ikke dø for menneskers hånd, det er Gud Fader selv, som vil fuldbyrde dommen. - Ja, slå kun om jer, jeg er lidt stærkere end I. Se, nu bærer jeg eder her ned ved floden, indtil vi kommer til drivisen, - forstår I, hvad jeg mener? Så sætter jeg eder ud på et af stykkerne, og I sejler da af sted med det; hvis det er Guds villie, at I skal frelses, bringer isen jer ind i land igen, hvis ikke, så sejler I ad havet til.”

Under denne forklaring, som blev givet med en rolig bestemthed og afbrudt ved Kulsoens fortvivlede anstrengelser for at slippe løs, var Ib gået ud på stranden. Nærmest ved land dannede isen en fast og uafbrudt flade, længere borte, hvor søens magt var større, drev store, løsevne stykker omkring, som viste sig og forsvandt imellem bølgerne. På et af disse satte han Kulsoen og skød det derefter ud i søen.

Den første brug, Bodil gjorde af sin frihed, var at løse klædet af sit hoved; derefter forsøgte hun at komme over på den faste is igen, men flagen, på hvilken hun befandt sig, begyndte lidt efter lidt at flyde bort. Hun udstødte et gennemtrængende skrig, bønfuldt om nåde og strakte hænderne bedende hen mod Ib, som tavs og ubevægelig var blevet stående.

Isstykket kom i stærkere drift, jo længere det bevægede sig mod det

åbne hav. Kulsoens heftige anstrengelser og hendes flagrende klædning, hvori vinden tog fat, forøgede hurtigheden.

Hun følte, at hun var fortabt. Hendes skrig og bønner tiltog, et svagt ekko svarede inde fra klinten. Ib blev stående, streng, kold og ubøjelig, og så omsider sit offer forsvinde i den åbne sø. Han havde foldet sine hænder, en dyb alvor hvilede over hans ansigt. Han bad for den døde.

Derpå vendte han tilbage til huset, til Inger, tog hende med sig på hesten og forsvandt med hende, ligeså pludselig som han var kommet.

Nogle dage senere genfinder vi ham i København. Det var sent om aftenen, da han nåede ind til byen over isen. Tre dage i forvejen havde stormen fundet sted, Karl Gustavs tillidsfulde mod var bøjet, hans ud-sigt til at bringe Danmarks krone på sit hoved rykket betydeligt tilbage. I svenskernes lejr herskede der en usædvanlig tavshed, inde i byen havde den almindelige glædesrus endnu ikke lagt sig, man jublede og sang i gaderne. Alle disse mennesker havde lidt under den fælles ulykke, enhver havde sin del i sejren.

Ib opsøgte Svend og fandt ham i hans bolig. Gjøngehøvdingen havde deltaget i kampen og var blevet såret i skulderen. Det var for mørkt i værelset, til at Ib kunne bemærke den skrækkelige forandring, der under hans fraværelse var foregået med Svends ydre. Han sad i en krog ved kaminen, stille og sammenbøjet og svarede kun kort og utydeligt på vagtmesterens spørgsmål.

”Du er så tavs i aften,” udbrød Ib efter at have fortalt alt, hvad der stod i forbindelse med Ingers redning. ”Hvorledes er det gået dig i den tid, jeg har været borte?”

”Godt!” svarede Svend.

Ib fattede den trøstesløse tone i dette svar og rykkede sagen nærmere.

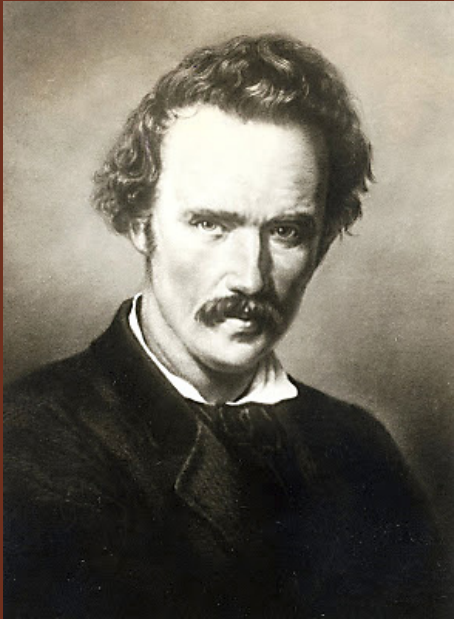
”Og Elsebeths Karen?” spurgte han lidt efter.

”Hun er gift med sin fætter, junker Rud!”

”Å, Herre Gud, lille broder, er det sådan fat med dig,” svarede Ib dybt bevæget og slyngede sin arm om Svends hals. Svend skjulte sit hoved ved hans bryst, Ib følte den heftige skælven, som fo’r igennem hans legeme.

Da Svend atter hævede hovedet, læste vagtmesteren i hans blik mere af det menneskelige hjertes gådefulde historie, dets lidelser og smerte, end noget sprog vil være i stand til at udtrykke. Svend vedblev længe at tie, han var gået hen til vinduet og støttede hovedet imod posten, medens han stirrede ud ad ruden. Vejret var mørkt, det var nat over hans hoved, ligesom det var nat i hans hjerte; men Guds fred, som hvilede over natten, kendte han ikke.

Efter krigens ophør levede Svend nede på Lundbygård, ensom og indesluttet i sig selv. Hans spådom hin aften var gået i opfyldelse. Han var blevet glemt og fortrængt. Andre havde indtaget hans plads, andre høstede fordele af de kampe, han havde vundet. Det eneste, der undertiden kunne adspredde hans mørke stemning, var synet af vagtmesterens og Ingers lykke. Karen drog med junker Rud til hans gård i Jylland. Naboerne forundrede sig over hendes ansigts overordentlige bleghed og den uafbrudte sørgmodighed, som hvilede over hende. Det var en kvindes almindelige lod, begrebet af få, påskønnet af færre. Ingen anede, hvor stort et offer hun havde bragt, eller i hvilken grad hun havde måttet fornægte sit eget hjertes ønsker for at fremme andres. Ingen påskønnede den tålmod, hvormed hun modtog den tornekrone, ulykken gav hende at bære.

Johan Carl Christian Brosbøll. Søn af Jørgen Christian Brosbøll, tobaksfabrikant, købmand og brandinspektør, og Ursula Margrethe født Bache. Født 7. august 1816 i Fredericia Død 9. maj 1900 (83 år) Gentofte Kommune.

Brosbøll deltog i Treårskrigen som menig fra 1849 til fredsslutningen i 1851.

I 1851 blev han gift med Hansine Erasmie Thorbjørnsen; dette ægteskab blev ophævet, og han blev i 1888 i Innsbruck gift med Olga Augusta Schultz, datter af løjtnant jægermester Jens Frode Schultz.

Brosbøll var ansat ved Det Kongelige Bibliotek 1853-1885, men levede siden af sit forfatterskab skrevet under pseudonymet "Carit Etlar" som var en sammenstilling af fornavnene på hans første digtermuse Tertia Fabricius, som døde i en tidlig alder, og eget fornavn, når bogstaverne blandes på en bestemt måde, CARL-TERTIA, som blev til CARIT-ETLAR.

Carit Etlars romaner er ofte historiske fortællinger med krige og konflikter som baggrund. Han er ofte blevet afvist som underholdningsforfatter, men der findes ikke så lidt politisk og social kritik i flere af hans romaner, hvori overklassens arrogance stilles op imod småfolks nationale holdning og tapperhed. Han undgår ofte banale lykkelige slutninger. Han er påvirket af både de franske spændingsroman-forfattere (Alexandre Dumas den ældre samt den yngre) og af den danske hjemstavnsfortælling hos Blicher.

Etlar huskes især for Gjøngehøvdingen og Dronningens vagtmester, hvor de svenske soldater i lyset af en vis nordisk støtte til Danmark i Treårskrigen skildres som ædle krigere, medens svenskernes tyske lejetropper beskrives som brutale, usle og nedrige i lyset af samme krig.

Om Carit Etlars store popularitet vidner de talrige udgaver samt oversættelser til fremmede sprog.